

Foster eller menneske?

En kritisk diskursanalyse av språklige valg og argumentasjon i en partilederdebatt om abort

Av

Vetle Bjørnson Ruud

Universitetet i Bergen

Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier

NOLISP350

Mastergradsoppgave i nordisk språk

Våren 2023

FORORD

Jeg anser det som en personlig bragd å ha gjennomført denne masteren. Selv om det er mitt verk, er det fortsatt flere som fortjener takk for at jeg har klart å ferdigstille denne oppgaven.

Tusen hjertelig takk til Helga Mannsåker. Det er i stor grad takket være deg at jeg har blitt så interessert i språkbruksanalyse og kritisk diskursanalyse. Takk for god veiledning, takk for gode forslag til både innhold og språk, og takk for alle de utrolig hyggelige samtalene vi har hatt i løpet av arbeidet med denne oppgaven.

Takk til Jan Svennevig. Boken *Språklig samhandling* (2020) har vært en viktig faktor i min interesse for disse temaene. Jeg vil også takke deg for gode tips til litteratur for oppgaven.

Familien min har også vært til stor støtte for meg i denne prosessen. Takk til mine foreldre og mine brødre, samtalene i familien vår er alltid interessante, hyggelige, eller rett og slett vanvittig morsomme.

Takk til lektorklassen og hele gjengen fra lesesalen i 4. etasje. Jeg har omtrent aldri møtt en gjeng som er lettere å snakke med enn dere.

Og til slutt, tusen takk til Emma. Tusen takk for alle timene du har hørt på meg jatte om oppgaven, tusen takk for all støtten du har gitt meg i arbeidet, og tusen takk for at du har hjulpet meg å tenke på andre ting når jeg ikke har jobbet med oppgaven. Du har vært helt uvurderlig i denne prosessen, jeg er så heldig som har deg.

Vetle Bjørnson Ruud

15.05.23

Innhold

1 INNLEDNING	1
1.1 Språklige valg og argumentasjon	2
1.2 Forskningsfeltet	4
1.2.1 Tidligere forskning	4
1.2.2 Videre undersøkelse	6
1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål	7
1.4 Disposisjon	8
2 BAKGRUNN	10
2.1 Diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS i Norge	10
3 TEORI	13
3.1 Kritisk diskursanalyse	13
3.2 Kognitiv lingvistikk	19
3.2.1 Innramming og idealiserte kognitive modeller (IKM)	20
3.3 Argumentasjonsanalyse	23
3.3.1 Toulminmodellen	25
3.3.2 Pragma-dialektisk argumentasjonsteori	28
3.4 Oppsummering	34
4 MATERIALE OG METODE	36
4.1 Valg av materiale	36
4.2 Behandling av materiale	39
4.2.1 Transkriberingsarbeid	39
4.2.2 Datainnsamling	42

4.3 Kildematerialet	42
4.3.1 Partilederdebatten	43
4.3.2 Presentasjon av funn fra kildematerialet	44
4.3.3 Referering til kildematerialet	45
4.4 Oppsummering	46
5 ANALYSE OG FUNN	47
5.1 Ordvalg	47
5.1.1 Språklige valg i debatten	48
5.2 Innramming og IKM-er	65
5.2.1 Egenskaper i Ropstad og Lysbakkens IKM-er	68
5.2.2 Radialkategorier i Ropstad og Lysbakkens IKM-er	72
5.2.3 Aktører i Ropstad og Lysbakkens IKM-er	75
5.3 Argumentenes struktur	86
5.3.1 Argumentenes struktur etter Toulminmodellen	86
5.4 Pragma-dialektisk vurdering	90
5.4.1 Argumentasjonens stadier	90
5.4.2 En gjennomgang av «de ti bud»	92
5.5 Oppsummering	94
6 DRØFTING	96
6.1 Diskusjonen som helhet	96
6.2 Politisk debatt som sjanger	102
6.3 Å diskutere «meningsfullt»	105
6.3.1 Deltakerne og «de ti bud for fornuftige debattanter»	106
6.4 Samsvar med tidligere forskning	110
6.5 Oppsummering	113

7 KONKLUSJON	115
LITTERATURLISTE	119
VEDLEGG 1	123
VEDLEGG 2	126
VEDLEGG 3	127
VEDLEGG 4	128
SAMMENDRAG	129
ABSTRACT	130
PROFESJONSRELEVANS	131
LITTERATURLISTE FOR PROFESJONSRELEVANS	132

Figurliste

Figur 1: Toulminmodellen	26
Figur 2: Basis-IKM	66
Figur 3: Egenskaper til ABORTUS PROVOCATUS, Ropstad og Lysbakken	68
Figur 4: Radialkategorier, Ropstad og Lysbakken	72
Figur 5: Aktøren KVINNE, Ropstad og Lysbakken	76
Figur 6: RELATERTE AKTØRER, Ropstad og Lysbakken	78
Figur 7: Aktøren FOETUS, Ropstad og Lysbakken	79
Figur 8: Aktøren FAGKYNDIGE, Ropstad og Lysbakken	82
Figur 9: POLITISKE AKTØRER, Ropstad og Lysbakken	83
Figur 10: Partienes holdninger til ABORTUS PROVOCATUS	98
Figur 11: Partienes språkbruk om ABORTUS PROVOCATUS	100

Liste over utdrag fra transkripsjonen

Tabell 1	51
Tabell 2	53

Tabell 3	55
Tabell 4	56
Tabell 5	57
Tabell 6	59
Tabell 7	60
Tabell 8	62
Tabell 9	63
Tabell 10	64
Tabell 11	72
Tabell 12	73
Tabell 13	74
Tabell 14	75
Tabell 15	76
Tabell 16	81
Tabell 17	82
Tabell 18	84
Tabell 19	86
Tabell 20	87
Tabell 21	88
Tabell 22	89

1 INNLEDNING

Diskusjoner er en meget viktig del av det menneskelige samfunnet, og har sannsynligvis vært det så lenge mennesker har hatt språk. For 2000 år siden begynte diskusjonen om hvorvidt Jesus var Guds sønn, og for 5000 år siden begynte diskusjonen om hvordan pyramidene i Egypt skulle bygges. Det er ikke utenkelig at de første huleboerne som utviklet språk, oppdaget diskusjonsevnen som følge av en uenighet om hvorvidt ilden var kommet for å bli, eller om det rett og slett bare var en forbigående trend. Men en diskusjon kan være så mangt.

Man kan karakterisere to venners uenighet om kvaliteten på Petter Vennerøds filmer som en diskusjon, et barns mening om at foreldrenes satte leggetid er urettferdig tidlig, kan føre til en diskusjon, og huleboernes krangel om ildens fremtidige holdbarhet kan også karakteriseres som en diskusjon; men en diskusjon kan også være en televisert debatt. Når man hører ordet *diskusjon*, er det gjerne disse debattene man tenker på. Det er selvfølgelig ikke noe hyggelig å krangle høyløst med venner om hva som er den beste Petter Vennerød-filmen, eller at uenighet om leggetid ender opp med barneskrik, men konsekvensene av disse diskusjonene pleier ikke å være særlig alvorlige. En debatt mellom lederne for landets største partier derimot, kan ha en direkte effekt på hvilke partier som får mest makt ved neste valg. Disse diskusjonene handler om alvorlige og viktige temaer som økonomisk styring og helsetilbudene til alle innbyggerne i nasjonen, og deltakerne har gjerne veldig ulike tanker om temaene. Derfor er det mye viktigere at denne typen diskusjoner *ikke* ender opp med høyløst krangling og skriking, men heller at diskusjonen holder en viss kvalitet.

Noe av det viktigste å tenke på når det kommer til å sørge for at diskusjonen holder en god kvalitet, er hvilke språklige valg man gjør. Å brøle «Lasse & Geir er den beste Petter Vennerød-filmen, din dust!» til vennene sine fører sjeldent til en god diskusjon. Det er fullt mulig å argumentere for at en film er bedre enn en annen, men ord som «dust» har en tendens til å avspore diskusjonen, uten at deltakerne får sagt noe om *hvorfor* de mener den ene filmen er bedre enn andre. De språklige valgene som deltakerne gjør, vil dermed påvirke hvordan diskusjonen går for seg. Dette er også grunnen til at man sjeldent hører politikere kalle hverandre *dust* eller lignende når de diskuterer i debatter. Denne typen diskusjoner krever et mye ryddigere språk, at alle deltakerne faktisk får formidlet sine meninger, og at andre deltakere får argumentere for og imot disse meningene.

Det unike med partilederdebatteer og andre televiserte, politiske debatter, er at de først og fremst er beregnet for *tilskuerne*, det er tross alt tilskuerne som skal avlegge sine stemmer ved

valgene. Derfor bør deltakerne i debatten bruke et forståelig språk, og de bør kunne argumentere på en måte som overtaler de store folkemengdene som ser på debattene. En konsekvens av å brøle og skjelle ut vennene sine i en diskusjon om filmer, er at det kan ende opp i dårlig stemning. Selv om dette ikke er ønskelig, er konsekvensene av dårlig språkføring i politiske debatter langt mer alvorlige. Dersom en partileder ikke klarer å svare for seg, snakker seg vekk fra saken, eller snakker på en uforståelig måte, kan de risikere at tilskuerne mister troen på dem og partiet de representerer. På den måten kan partiet miste stemmer og politisk makt, noe som igjen kan føre til at landet styres på en måte som partilederen mener er grunnleggende feil.

Politiske debatter har en tendens til å være svært polariserende. Det har blant annet vært mye fokus på de siste valgene i USA, som har vært preget av mye krangling, utskjelling og lite faktisk meningsutveksling. Selv om det *er* noen polariserende krefter i Norge også, tror jeg folk flest er enige i at norske, politiske fjernsynsdebatter generelt sett holder en god standard. Det er ikke mye roping og brøling, deltakerne kaller ikke hverandre for «dust», og de fører et generelt ryddig språk. Deltakerne er tilsynelatende åpne og tydelige om sine meninger og holdninger, i tillegg til at debatten later til å inneholde meningsfull utveksling av ideer og standpunkt.

Ordene man velger å bruke, kan likevel avsløre mer om egne, underliggende holdninger og meninger enn man først skulle tro. Å referere til en mann som *sensitiv* kan bety akkurat det samme som å referere til den samme mannen som *hårsår*. Man kan likevel tenke seg at en kvinnes valg om å bruke *hårsår* fremfor *sensitiv* kan avsløre at hun har en negativ holdning til mannen hun beskriver. Det samme gjelder for politiske temaer. Hvilke ord en person velger å bruke om forskjellige politiske temaer, kan avsløre holdninger som ikke blir eksplisitt ytret. Et politisk tema som kanskje viser dette aller best, er temaet (og den generelle politiske diskusjonen om) *abort*.

1.1 Språklige valg og argumentasjon

Ettersom språklige valg kan avsløre skjulte holdninger, er dette et viktig område å forske på. Forskning på de språklige valgene (og dermed holdninger) til personer i maktposisjoner er spesielt viktig. Når personer skal bli valgt inn i maktposisjoner, er det viktig at menneskene de representerer, vet hvilke holdninger de har. Maktpersonenes holdninger vil påvirke landets videre utvikling, og da må folket få vite akkurat hva slags holdninger de gir sin stemme til ved valgene. På samme vis har selve diskusjonen (spesielt mellom partilederne i forkant av valg)

en kritisk rolle, i form av at den gir folket mulighet til å se hvordan disse holdningene måler opp mot hverandre, og hvilke politikere som best forklarer og grunngir sine meninger om hvordan landet skal styres.

Det er først og fremst dette jeg er interessert i å utforske; i hvilken grad språklige valg kan sies å påvirke argumentasjonen i diskusjoner. Jeg mener at de språklige valgene diskusjonsdeltakere gjør, har mye å si for hvordan argumentasjonen går for seg, og i hvilken grad de samme diskusjonsdeltakerne (og eventuelle tilskuere) får noe verdifullt ut av diskusjonen. I utgangspunktet kunne man undersøkt dette innenfor de fleste temaer som har tydelige motpoler, men temaet med noen av de aller tydeligste motpolene, mener jeg er diskusjonen om abort. Dette gjelder spesielt hvis man medregner de språklige valgene som blir brukt i den offentlige diskusjonen om abort.

Abortdiskusjonen har vært en av de mer betente diskusjonstemaene i politikken de siste årene. Det er et tema som har fått mye oppmerksomhet, både fordi det er store uenigheter om hvor lenge man skal få lov til å få utført dette inngrepet, om man skal få bestemme dette helt selv, eller om inngrepet skal være lovlig i det hele tatt. Dette er en sak som de fleste har sterke meninger om, og siden lovene rundt dette temaet påvirker mesteparten av befolkningen, mener jeg at det er interessant å undersøke språklige valgs effekt på denne spesifikke diskusjonen.

De språklige valgene gjort om temaet *abort* varierer sterkt ut ifra hvilken holdning du har til fenomenet, og det er noen tegn på at til og med bruken av ordet *abort* eller *foster* kan vise en tilhørighet til én side av diskusjonen, fremfor andre. I denne undersøkelsen skal jeg utelukkende undersøke språklige valgs mulige effekt på diskusjonen rundt temaet *abort*. Derfor skal jeg ikke gi noen dom av «hvilken side som har rett», jeg skal heller forsøke å forholde meg så nøytral som mulig. For å oppnå dette har jeg valgt å referere til *abort* og *foster* ved å bruke medisinske uttrykk, fremfor «dagligdagse» ord. Det vil si at jeg fremover vil bruke ABORTUS PROVOCATUS om *abort*, og FOETUS om *foster*, og alle senere forekomster av *abort*, *foster* eller andre allmenne ordformer som refererer til denne handlingen og dette fenomenet, vil enten være fra et sitat, eller en diskusjon om selve ordformen.

Et teoretisk rammeverk som tar utgangspunkt i språklige valg, samt hva de språklige valgene avslører, er kritisk diskursanalyse. Kritisk diskursanalyse har som formål å undersøke språkbruk i sosiale sammenhenger, og handler om det å undersøke hva personers ytringer (og fravær av ytringer) kan avsløre om deres synspunkter. Jeg kommer til å operasjonalisere

kritisk diskursanalyse ved hjelp av teorier fra den kognitive lingvistikken og argumentasjonsanalyse. Kognitiv lingvistikk er et teoretisk felt som innebærer undersøkelsen av språklige valg, mer spesifikt i sammenheng med hvordan man forstår språk, og hva språklige valg kan avsløre om personers oppfatninger av det språket refererer til. Teorier fra argumentasjonsanalysen skal bidra til å analysere strukturen i argumentasjonen, samt undersøke argumentasjonens enighetssøkende funksjon.

1.2 Forskningsfeltet

Jeg skal gjennomføre et kvalitativt studium av de språklige valgene som blir gjort av deltakerne i partilederdebatten fra 2021, dvs. delen av partilederdebatten med ABORTUS PROVOCATUS som tema. Det har ikke blitt gjennomført noen lignende undersøkelser tidligere, i hvert fall ikke i Norge. Likevel har det blitt gjennomført noe forskning på språkvalg rundt temaet ABORTUS PROVOCATUS generelt.

1.2.1 Tidligere forskning

Bilewicz, Mikołajczak og Babińska publiserte artikkelen *Speaking about the preborn* i 2017. I denne artikkelen presenterer de to forskningsstudier, hvor de testet om forsøkssubjektenes holdninger til ABORTUS PROVOCATUS-relaterte saker hang sammen med hvilke ord de brukte om «pre-natal life» (Bilewicz, et al., 2017). Disse studiene viste at de som i større grad støttet ABORTUS PROVOCATUS som regel brukte et såkalt *dementalyzing* språk om FOETUS. Bilewicz definerer *dementalyzation* som «the inability to experience any mental states» (ibid., p. 257). Dette kan på mange måter sies å være det motsatte av et *humaniserende* språk, og resultatene viser at personer som foretrekker det relativt klinisk-lydende ordet *fetus* (*foster*) generelt var mer positive til friere lovverk rundt ABORTUS PROVOCATUS (ibid., p. 260).

På motsatt side foretrakk motstandere av ABORTUS PROVOCATUS å referere til FOETUS som *child* (*barn*). Språket som motstanderne av ABORTUS PROVOCATUS brukte, kaller Bilewicz et.al. *anthropomorphization*, tilnærmet likt *humanisering*, altså «attributing mental states and capacities to inanimate objects» (ibid., p. 257, p. 260). Dette viste seg også å være tilfellet uavhengig av personens religiøsitet og konservative oppfatning, to typer tilhørighet som ofte plasserer personen på motstander-siden av ABORTUS PROVOCATUS.

På bakgrunn av disse forsøkene foreslår Bilewicz et al. at personers foretrukne termer (spesielt *unborn child* mot *fetus*) indikerer personenes antropologiske syn, som igjen forklarer deres posisjon i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS. De foreslår også at flere termer enn

de som ble undersøkt i studiene, kan indikere antropologiske syn, og at et *ekte* nøytralt språk er umulig å oppnå i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS (ibid., p. 260).

Chris Kaposy påstår i sin artikkel *Two stalemates in the philosophical debate about abortion and why they cannot be resolved using analogical arguments* (2012) at hele diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS er fastlåst på to punkter. Hvorvidt FOETUS krever moralsk omtanke og beskyttelse, og om gravide kvinner har en moralsk plikt til å tillate et uønsket FOETUS å bruke kroppene deres. Han forklarer i denne artikkelen hvordan analogiske argumenter ikke strekker til for at deltakerne i diskusjonen skal komme frem til noe de kan enes om.

Artikkelen tar også for seg FOETUS og hvilke analogier deltakere i diskusjonen bruker om fenomenet. I likhet med Bilewicz et.al. ser også Kaposy tegn til at motstandere av ABORTUS PROVOCATUS ofte velger mer menneskeliggjørende språklige uttrykk for FOETUS. Mens forkjempere for retten til ABORTUS PROVOCATUS gjerne sammenligner FOETUS med en stein eller en plante, uten noen form for bevissthet og uten behov for omtanke, bruker motstandere gjerne analogier som belyser det menneskelige ved FOETUS. Kaposy trekker frem Don Marquis' artikkel *Why abortion is Immoral* og argumentet som brukes der: at ABORTUS PROVOCATUS er moralsk galt fordi du frarøver noen deres fremtid, på samme måte som du frarøver noen deres fremtid hvis du dreper et voksent menneske. Disse analogiske argumentene vil ikke hjelpe deltakerne å møtes, ettersom de heller representerer to forskjellige måter å forstå FOETUS, fremfor å søke en felles forståelsesramme (Kaposy, 2012, pp. 85-86).

Funnene som Bilewicz et al. og Kaposy presenterer, fra undersøkelser gjort utenfor Norge, er også gjenkjennbare i sammenheng med den norske diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS. I TV2-serien *Norge bak fasaden* er det en episode med ABORTUS PROVOCATUS som tema. I én scene snakker programlederen med en kvinne som går i tog mot abortloven, og som presenterer seg selv som en motstander av selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Som svar på spørsmålet om hvorfor hun er motstander av selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, sier kvinnen følgende: «Det er jo det største problemet vi har i hele Norge. 600 000 nordmenn som ikke er her.» (2019, 24:59). Her prøver altså motstanderen av ABORTUS PROVOCATUS å beskrive hvordan fremtiden til 600.000 FOETUS er blitt frarøvet dem, ved hjelp av en analogi som ligner på Marquis' analogi.

I Norge er det ikke gjort like mange studier på språkvalg i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS, men Merethe Flatseth fra Senter for vitenskapsteori ved Universitetet i Bergen

har gjennomført en metafor- og diskursanalyse av hvordan kvinner og FOETUS blir konstituert i stortingsdebatter, i en doktoravhandling fra 2009. Hun har et helt kapittel dedikert til hvordan FOETUS blir konstituert, og trekker blant annet frem «Fosteret som menneske» (Flatseth, 2009, p. 177), «Fosteret som pasient» (ibid., p. 184) og «Fosteret som sykehusavfall» (ibid., p. 190).

1.2.2 Videre undersøkelse

Diskusjonen rundt ABORTUS PROVOCATUS er interessant fra et lingvistisk perspektiv ettersom den tidligere forskningen antyder at det er sterke språklige markører for hvilken side man hører til i diskusjonen. Det finnes blant annet deler av befolkningen som referer til ABORTUS PROVOCATUS som *fosterdrap*. Ved å bruke denne ordformen for å referere til ABORTUS PROVOCATUS, avslører man at man anser handlingen som en form for juridisk lovlig mord. Derfor vil en person som bruker denne ordformen antakeligvis være sterkt imot friere abortlover, og ofte for strengere abortlover. På denne siden av diskusjonen er det mer vanlig å referere til FOETUS som *barn*, enn for eksempel *foster*. På den andre siden av diskusjonen er det vanligere å bruke mer kliniske uttrykk som *abort* og *foster*, og i ekstreme tilfeller: dehumaniserende uttrykk som *parasitt*. Det er naturligvis vanskelig å hevde at *alle* som bruker denne typen termer også er for friere abortlover, men Bilewicz et al. finner klare sammenhenger mellom mer kliniske språkvalg om ABORTICUS PROVOCATUS og positiv holdning til friere abortlover i artikkelen *Speaking about the preborn* (2017).

Artiklene til Bilewicz et.al. og Kaposy, samt Flatseths avhandling, gir meg et godt grunnlag til å undersøke språklige valg, og hva de kan representere. Det er likevel ikke gjort noen undersøkelser av hvordan disse språklige valgene kan påvirke hvordan argumentasjon og meningsutveksling arter seg. Bilewicz et.al. nevner at et nøytralt språk kan være umulig i diskusjoner om ABORTUS PROVOCATUS, og Kaposy påstår at hele diskusjonen er fastlåst. Flatseth har flere interessante funn om hvilke språklige valg som blir gjort om FOETUS spesifikt, men ikke i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS som helhet.

Det er her jeg mener at jeg kan bidra til forskningsfeltet. Ved å ta utgangspunkt i en av de viktigste offentlige diskusjonene i Norge, håper jeg å undersøke hvordan de språklige valgene gjort av de forskjellige deltakerne i partilederdebatten påvirker hvordan de fører argumentasjon, og om det har noen effekt på meningsutvekslingen mellom dem.

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

Temaet for denne masteroppgaven er hvordan språklige valg kan påvirke meningsutvekslingen i diskusjoner. Med utgangspunkt i den tidligere forskningen kan man anta at språket som blir brukt av partene i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS markerer tydelig hvilken side av saken de hører til, noe som gir et godt grunnlag for analyse av nettopp dette.

Jeg har valgt å sette språklige valg om ABORTUS PROVOCATUS opp mot diskusjonsaspektet, fordi bruken av sterke uttrykk om samme handling og fenomen (ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS) har potensiale til å gjøre en allerede opphetet diskusjon enda mer tilspisset, og gjøre det vanskelig for partene å formidle sine synspunkt på saken, både til nøytrale tilhørere og til den motstridende parten. I tillegg kan det også bli vanskeligere for den andre parten å faktisk lytte til et motstridende synspunkt og søke gjensidig forståelse. For å undersøke hvilken effekt språkbruken har på diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS, har jeg kommet frem til følgende problemstilling for denne oppgaven:

Hvordan skiller de språklige uttrykkene brukt om FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS seg etter hvilken side du befinner deg på i abortdiskusjonen, og gjør disse forskjellene det vanskelig å diskutere temaene på en meningsfull måte?

Det er min hypotese at deltakerne i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS gjennom sine språklige valg hindrer god meningsutveksling mellom partene, eller i det minste vanskeliggjør gjensidig forståelse i diskusjonen. For å avgrense analysematerialet, har jeg (som nevnt i 1.1) valgt å ta utgangspunkt i partilederdebatten i forkant av Stortingsvalget 2021. Ettersom lederne fra de forskjellige partiene i prinsippet kan sies å representere hele befolkningen i Norge, mener jeg at denne debatten kan være representativ for diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS som en helhet. Det er også en relativt rigid struktur på slike televiserte debatter, noe som kan gi et godt analysegrunnlag for å undersøke hvordan de språklige valgene potensielt kan påvirke hvordan partilederne argumenter med hverandre.

For å finne svar på problemstillingen har jeg formulert disse forskningsspørsmålene:

- 1. Hvilke språklige uttrykk bruker de forskjellige deltakerne i diskusjonen om selve handlingen ABORTUS PROVOCATUS?**
- 2. Hvilke språklige uttrykk bruker de forskjellige deltakerne i diskusjonen om FOETUS, og endrer uttrykkene seg etter gestasjonsalderen?**

3. I hvilken grad kan disse språklige valgene sies å representere forskjellige måter å forstå ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS?

4. Påvirker disse språklige valgene hvordan de forskjellige deltakerne fører argumentasjon i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS?

Forskningsspørsmål 1-3 har som formål å være et utgangspunkt for å svare på første del av problemstillingen, hvor jeg skal undersøke alle uttrykk og ordformer som referer til handlingen ABORTUS PROVOCATUS og fenomenet FOETUS, i tillegg til å undersøke hvorvidt disse språklige valgene kan avsløre forskjellige forståelser av dem, dvs. samme tematikk som Bilewicz et.al., Kaposy og Flatseth undersøker i sine prosjekter.

Forskningsspørsmål 2 nevner også *gestasjonsalder*. Dette referer til «hvor lenge et foster har levd i mors liv» (Kåss, E., 2020), og telles vanligvis i uker. Jeg har valgt å inkludere gestasjonsalder i forskningsspørsmålet om FOETUS, ettersom dette ble veldig relevant for diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS i opptakten til Stortingsvalget 2021 (se kapittel 2), og kan bidra til å nyansere de forskjellige deltakernes forståelse av FOETUS.

For å svare på andre del av problemstillingen, om de språklige valgene og potensielt forskjellige forståelsene av ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS vanskeliggjør meningsfull diskusjon mellom partene, har jeg formulert et fjerde forskningsspørsmål. Dette forskningsspørsmålet dreier seg om forskjeller i argumentasjonen til deltakerne, spesielt i talesituasjoner der uttrykk og ordformer som refererer til ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, blir brukt.

1.4 Disposisjon

Denne oppgaven består av totalt syv kapitler. Jeg har i dette kapitlet presentert problemstilling og forskningsspørsmål for undersøkelsen min, og i kapittel 2 vil jeg gi en kort redegjørelse for bakteppet for hele diskusjonen slik den så ut i 2021. Der vil jeg gi en beskrivelse av valgkampen i opptakten til Stortingsvalget 2021, og den aktuelle debatten jeg har tatt utgangspunkt i.

I kapittel 3 kommer jeg til å presentere teori fra kritisk diskursanalyse (KDA), kognitiv lingvistikk (KL) og argumentasjonsanalyse. Jeg har benyttet meg av forskjellige teorier innenfor disse feltene, og jeg skal forklare hvordan de er relevant for undersøkelsen jeg skal gjennomføre. Derfra beveger jeg meg inn i kapittel 4, om analyse materialet og metodene jeg

benytter meg av. Der skal jeg forklare *hvordan* jeg har gjennomført undersøkelsen, samt presentere materialet nærmere, og til slutt forklare fremgangsmåten for analysen.

Kapittel 5 består av selve analysen av partilederdebatten, der jeg skal undersøke alle deltakernes språklige valg angående ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS. I dette kapitlet skal jeg presentere alle de funnene som skal ligge til grunn for å svare på min problemstilling og mine forskningsspørsmål.

Etter analysen vil jeg drøfte funnene i kapittel 6. Der skal jeg diskutere i hvilken grad funnene presentert i kapittel 5 faktisk svarer på forskningsspørsmålene og problemstillingen. I tillegg til dette skal jeg løfte blikket fra partilederdebatten, og diskutere overførbarheten i resultatene fra denne undersøkelsen. Kapittel 7 vil være en avsluttende konklusjon på oppgaven som helhet, med noen tanker om hvordan mine funn svarer med problemstillingen og forskningsspørsmålene, samt hvilken retning man kan videreføre forskningen på dette feltet.

2 BAKGRUNN

Før jeg beveger meg inn i teorigrunnet for denne oppgaven, vil jeg forklare bakteppet for teksten jeg har valgt å basere min kvalitative oppgave på, nemlig segmentet om ABORTUS PROVOCATUS i den siste partilederdebatte før Stortingsvalget 2021.

2.1 Diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS i Norge

Lovverket rundt ABORTUS PROVOCATUS slik vi kjenner det i dag ble innført på midten av 70-tallet, og har stått relativt uendret siden da. Lovens fulle navn er *Lov om svangerskapsavbrudd [abortloven]*, og i korte drag slår den fast at kvinner har rett til selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS frem til 12. uke i svangerskapet. Det vil si at kvinnen selv kan bestemme om hun vil ha dette inngrepet frem til FOETUS er 12 uker gammelt, uten å måtte 'rettferdiggjøre' dette valget på noen måte (Abortloven, 1976). For å få innvilget ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12, må man søke om dette til en nemnd som enten vil tillate inngrepet, eller nekte det. Før denne avgjørelsen blir tatt, møter kvinnen en nemnd bestående av to leger. Avgjørelsen blir tatt på basis av følgende kriterier, hvorav minst ett må oppfylles for å tillate inngrepet:

Etter utgangen av tolvte svangerskapsuke kan svangerskapsavbrudd skje når

- a. svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan føre til urimelig belastning for kvinnens fysiske eller psykiske helse. Det skal tas hensyn til om hun har disposisjon for sykdom;
- b. svangerskapet, fødselen eller omsorgen for barnet kan sette kvinnen i en vanskelig livssituasjon;
- c. det er stor fare for at barnet kan få alvorlig sykdom, som følge av arvelige anlegg, sykdom eller skadelige påvirkninger under svangerskapet;
- d. hun ble gravid under forhold som nevnt i straffeloven §§ 312, 313 og 314, eller svangerskapet er et resultat av omstendigheter som omtalt i straffeloven §§ 291, 293, 294, 295, 296, 299, 301, 302 og 314; eller
- e. hun er alvorlig sinnslidende eller psykisk utviklingshemmet i betydelig grad. (Abortloven, 1976, § 2).

Jeg vier ekstra oppmerksomhet til nemnden og ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12, som følge av at nemndene ble et mye diskutert tema i forkant av Stortingsvalget i 2021. I opptakten til valgperioden vedtok Sosialistisk Venstreparti at de ønsket å avskaffe nemndene, og dermed gjøre ABORTUS PROVOCATUS fullstendig selvbestemt av gravide kvinner selv. På nettsiden til partiet står det: «SV vil: Bevare grensene for dagens abortlov som går ved **levedyktighet**, og avvikle nemndsystemet slik at kvinnen har siste ord ved en abort, også etter uke 12.» (SV, 2021, min utheving). De vil altså ikke endre hvor lenge ABORTUS

PROVOCATUS er tillatt, men de vil endre hvorvidt nemnder skal ha noe å si på kvinnenes valg om å innføre et slikt inngrep. I praksis betyr dette at SV vil utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22, etter *Forskrift om svangerskapsavbrudd*: «Dersom det ikke er særlige forhold ved fosteret som tilsier noe annet, skal et foster antas å være levedyktig etter 22. svangerskapsuke (21 uker og 6 dager).» (2001, § 18). Dette betyr altså at ABORTUS PROVOCATUS er lovlig så lenge inngrepet gjennomføres innen 22. uke i gestasjonsalder (altså før FOETUS regnes som levedyktig), men dagens system krever at kvinner må møte med en nemnd som kan godkjenne eller avvise søknader om ABORTUS PROVOCATUS mellom 12. og 22. uke i svangerskapet.

Det er svært delte meninger om dette lovendringsforslaget på Stortinget, og i samfunnet som helhet. Rødt stilte seg bak partivedtaket til SV om å avskaffe nemnd-systemet, mens andre partier sa seg enig i at grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS burde utvides, men at man fortsatt burde beholde nemnd-systemet etter uke 18. Stortingspartiene som støttet det å heve grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 18 var Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Venstre. Partiene som ønsket å beholde dagens system, med nemnd-behandling etter uke 12 i svangerskapet, var Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Diskusjonen rundt ABORTUS PROVOCATUS har blusset opp med jevne mellom, ofte som følge av at Kristelig Folkeparti foreslår *innstramminger* i abortloven. I 2013 forhandlet KrF med den nye, Høyre-ledete regjeringen om at fastleger skulle få en lovhjemlet rett til å reservere seg mot å henvise til ABORTUS PROVOCATUS. Helseminister Bent Høie (fra Høyre) sendte høringsnotat med forslag om å innføre dette, men dette forslaget møtte massiv motstand, og regjeringen endte heller opp med å fjerne kravet om at leger måtte skrive under på henvisning til ABORTUS PROVOCATUS (Lønnå, E. & Garvik, O., 2021).

I 2018 foreslo KrF enda en innstramming i abortloven, denne gangen i forhandling om å gå inn i regjering med Høyre. Denne gangen ville de fjerne paragraf 2b og 2c, som henholdsvis handler om *fosterreduksjon og alvorlig sykdom hos barn*. Altså ABORTUS PROVOCATUS av ett eller flere FOETUS i flerling-svangerskap, og av FOETUS med alvorlige sykdommer som Downs syndrom. Forhandlingene endte med at KrF fikk medhold i å endre 2b, noe som resulterte i at ABORTUS PROVOCATUS av én eller flere flerlinger måtte nemnd-behandles, også før uke 12. Paragraf 2c forble uendret, altså kan kvinner fortsatt få gjennomført ABORTUS PROVOCATUS av FOETUS med alvorlig sykdommer uten nemnd, så lenge det er før uke 12.

Forhandlingsresultatet var likevel nok til at KrF gikk inn i regjering med Høyre 17. januar i 2018 (ibid.).

I forkant av Stortingsvalget 2021 hadde KrF gått tydelig ut mot alle foreslåtte utvidelser av abortloven, spesielt forslaget om fullstendig avskaffelse av nemndene. Utover motstand til endringsforslag, stod ikke KrF for noen spesifikke ukegrenser for ABORTUS PROVOCATUS, eller forslag til benyttelse av nemnd. På KrFs nettsider står dette:

KrF ønsker å erstatte dagens abortlov med en lov som legger til grunn at fosteret har menneskeverd, som er bedre tilpasset utviklingen innen medisinsk teknologi og som ivaretar hensynet til fosterets verdi og rett til liv, og den nødvendige ivaretagelsen av kvinnens trygghet og helse på en etisk forsvarlig måte. Dette må komme som et resultat av en bred forståelse for og tilslutning til en ny, oppdatert og mer etisk forsvarlig lov, en grundig offentlig utredning og en ansvarlig lovprosess (KrF, 2022).

Slik var altså det politiske landskapet rundt diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS i forkant av Stortingsvalget i 2021. Som følge av alle vedtakene om foreslått endring i abortloven, blusset temaet voldsomt opp rett før valget, og det ble naturligvis mye diskutert i forkant av valget. ABORTUS PROVOCATUS var et av hovedtemaene som ble diskutert i partiledernes siste televiserte debatt, bare fem dager før valgdagen. Det er denne debatten jeg har valgt å ta utgangspunkt i for min analyse og undersøkelse av språklige valg i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS.

3 TEORI

I dette kapittelet skal jeg ta for meg det teoretiske grunnlaget for min undersøkelse av språkvalgene til deltakerne i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS. Det overordnede perspektivet jeg benytter meg av, er kritisk diskursanalyse. Kritisk diskursanalyse, som jeg heretter vil referere til som KDA, er riktignok ikke én spesifikk måte å forholde seg til tekst på, men heller en viss kritisk holdning i møte med tekst som går på tvers av fag (Fairclough, 2010, p. 6). Jeg skal bruke denne kritiske tilnærmingen til tekst kombinert med to disipliner som tidligere har blitt knyttet opp mot KDA, kognitiv lingvistikk og argumentasjonsanalyse.

Forskere innenfor den kognitive lingvistikken (forkortet til KL) har allerede tatt i bruk rammeverket som KDA tilbyr, og bygget videre på dette i form av teoretiske perspektiver som kan gi innsikt utover KDAs rammeverk alene, spesielt innenfor kognitiv lingvistisk forskning på ideologi. Dirven, Polzenhagen & Wolf presenterer blant annet en oversikt som viser at det er mange felles interesser mellom KDAs og KLs rammeverk (2007, p. 1223). Innenfor KL har jeg valgt å benytte meg av teorier som omhandler *innramming* generelt, og teorien om *idealisererte kognitive modeller* (*Idealized Cognitive Models*) spesifikt. I 3.2 redegjør jeg for KL som disiplin, før jeg fortsetter med å presentere teorien om idealisererte kognitive modeller.

Argumentasjonsanalyse har ikke blitt hyppig koblet sammen med KDA og KL, men jeg mener likevel at dette er en nødvendig disiplin å hente innsikter fra. Fairclough, som er en sentral figur innenfor KDA, sier også at argumentasjonsanalyse kan kontekstualiseres innenfor et KDA-perspektiv (2010, p. 6). For å svare på andre del av problemstillingen for denne undersøkelsen, trenger jeg teorier som kan gi meg et rammeverk for å vurdere argumentasjonen som blir ført av deltakerne i kildematerialet, og derfor har jeg valgt ut to teorier innenfor denne disiplinen. Jeg skal beskrive Toulmins modell for strukturering av argumenter i 3.3.1, og i 3.3.2 kommer jeg til å presentere van Eemeren & Grootendorsts normative tilnærming til argumentasjonsanalyse, som jeg også skal bruke i analysen av kildematerialet.

3.1 Kritisk diskursanalyse

Som sagt kan KDA sies å være en form for tilnærming til tekst. For å forstå denne tilnærmingen er det gunstig å vite hvor denne tilnærmingen har sine røtter fra, og hvordan den inkluderer sentrale begreper som *makt*, *ideologi* og selvfølgelig *diskurs*.

Kritisk diskursanalyse ble videreutviklet fra, og oppstod som et svar på kritikken av, den kritiske lingvistikken som oppstod på slutten av 70-tallet. Innenfor denne disiplinen begynte man å undersøke hvilken effekt språk kunne ha på dannelsen av mening i tekst. I den kritiske lingvistikken undersøkte man hvordan mening ble produsert gjennom kategoriseringen av mennesker, steder og handlinger, og gjennom fremhevelsen eller skjulingen av noen disse aspektene. Retningen fikk likevel kritikk for manglende undersøkelse av koblingen mellom språket, makt og ideologi. De som utviklet KDA, ville utforme metoder for å undersøke denne koblingen, og avsløre alt det som ligger til grunn for språklige valg i diskurser (Machin & Mayr, 2012, pp. 2-4). Innenfor KDA er man ikke bare interessert i hvordan mening blir produsert gjennom tekst, men også hvordan språkbruken kan bidra til å skjule bakenforliggende meninger og opprettholde maktforhold. Gjennom KDA skal man derfor kunne avsløre disse skjulte meningene og maktforholdene, noe som er svært relevant for min analyse av partilederdebatten, da dette vil hjelpe meg å besvare spesielt forskningsspørsmål 3, om deltakernes språklige valg representerer forskjellige måter å forstå ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS.

Jeg mener det er gunstig å kunne oppdage hvordan deltakerne i partilederdebatten kan bruke språket til å ramme inn andres meninger som negative og sine egne som positive, spesielt der de gjør dette indirekte. Et eksempel på dette, som jeg vil komme tilbake til senere i oppgaven, er hvordan Trygve Slagsvold Vedum og Sylvi Listhaug presenterer sine synspunkter på to veldig forskjellige måter, og de diskuterer på en måte som får det til å virke som om de er uenige. En dypere analyse av de faktiske meningene som ligger bak språkbruken deres, viser likevel at partiene de representerer, har nøyaktig samme standpunkt. Det vil si at både Listhaug og Vedum benytter seg av språklige valg som gir tilskuerne en illusjon av at de er uenige, og dermed skjuler sine sanne, bakenforliggende meninger.

Det er også viktig å kunne avsløre hvordan maktforhold arter seg i partilederdebatter. Ytringene til deltakerne i debatten vil nå ut til store deler av befolkningen, og de av deltakerne som får mest politisk makt i etterkant av valget, vil også ha en reell mulighet til å endre de faktiske lovene som styrer kvinners tilgang til ABORTUS PROVOCATUS. Uansett om abortloven blir innskrenket, forblir uendret eller utvides, vil det ha en direkte innvirkning på hele den kvinnelige befolkningen i Norge, og indirekte påvirke resten av befolkningen.

Før jeg går videre, vil jeg forklare noen sentrale begreper innenfor KDA. Jeg har allerede nevnt *maktforhold*, noe jeg vil utdype i større grad, men jeg skal også gi en beskrivelse av

ideologi og *diskurs*. Dette er viktige begreper innenfor KDA, og de må derfor være klart definert for å gjennomføre en undersøkelse innenfor dette rammeverket.

Mange kjenner til ordet *ideologi* og kan gjerne ramse opp visse politiske ideologier som kommunisme, kapitalisme eller feminisme. Dette er eksempler på det Jan Svennevig (som bygger på Faircloughs arbeid) kaller for eksplisitt formulerte ideologier, og de består av underliggende verdier og oppfatninger om verden som blir satt inn et helhetlig system, og som blir delt av en gruppe med likesinnede mennesker. Det at disse ideologiene har fått egne merkelapper som er gjenkjennelige uavhengig om man er tilhenger av ideologien eller ikke, er det som gjør dem eksplisitt formulerte (Svennevig, 2020, p. 210). Svennevig skriver også at disse underliggende verdiene og oppfatningene ofte er med på å motivere de språklige valgene man foretar seg, og at de gjerne fremmer ett virkelighetsbilde på bekostning av andre virkelighetsbilder. Dette er veldig tydelig dersom man setter ideologiene kommunisme og kapitalisme opp mot hverandre: Der en kapitalist gjerne ville snakket om hvordan «ressurssterke» mennesker *hjelper* samfunnet ved å «gi jobber til folk», ville en kommunist heller sagt at «proletariatet» *ødelegger* samfunnet ved å «slite ut folket med meningsløst arbeid». Naturligvis finnes det også mer implisitte ideologier. Det er for eksempel ingen merkelapper på ideologien rundt verdien om at FOETUS har rett på beskyttelse, eller virkelighetsoppfatningen om at kvinners rett til selvbestemmelse også omfatter kvinnens rett til å bestemme om og når hun vil utføre ABORTUS PROVOCATUS. På tross av at disse virkelighetsoppfatningene ikke er eksplisitt formulerte og navngitte, blir de vanligvis tilskrevet henholdsvis konservative og liberale ideologier.

I *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language* (2010) skriver Fairclough at ideologier er «ways of representing aspects of the world» (p. 8) og at ideologier «represent or explain aspects of the world inadequately.» (ibid.). Man kan eksemplifisere dette ved å se hvordan kommunistisk ideologi gjerne anser sentralisert makt og styringsøkonomi som verdifulle virkemidler for utvikling, og dermed impliserer at det motsatte (desentralisert makt og markedsøkonomi) er *mindre* verdifulle for utvikling, eller til og med virkemidler som *hindrer* utvikling. Her vil naturligvis kapitalistisk ideologi anse verden på motsatt måte, og slik kan man se at de to forskjellige ideologiene har en unyansert og partisk representasjon av verden. Kapitalistisk ideologi er partisk mot markedsøkonomi, mens kommunistisk ideologi er partisk mot styringsøkonomi. Representasjonene innebærer alltid å sette noen personer/konsepter over andre. Innenfor diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS viser dette seg i form av at en motstander gjerne vil sette FOETUS' «rett til å leve» over en kvinnes «rett

til å slippe konsekvensene av sine handlinger», mens en forkjemper for friere ABORTUS PROVOCATUS vil se på denne representasjonen som unyansert, eller til og med feil. Innenfor denne implisitte ideologien vil man heller sette kvinners «rett til å bestemme over egen kropp» over FOETUS' «rett til å bruke kvinnens kropp til egen fortjeneste». Her kan vi se at den samme logikken som gjelder for eksplisitt formulerte ideologier, som kommunisme og kapitalisme, også gjelder for implisitte ideologier.

Ideologi er altså en av de viktigste aspektene innenfor KDA. Fairclough er opptatt av hvordan språkbruk viser eksplisitt formulerte ideologier, men er også spesielt interessert i hvordan språkbruk kan *avsløre* skjulte ideologier. Når man undersøker ideologi med et kritisk diskursanalytisk blikk, vil man være opptatt av hvordan uttalelser opprettholder visse maktforhold. Ludvig Nessa, en prest kjent for å motarbeide norske abortlover, uttalte blant annet dette: «Norske myndigheter tar livet av like mange barn gjennom aborter hver dag som Breivik tok livet av på Utøya» (Hammerstad, 2012). Nessa gjør en tydelig sammenligning mellom ABORTUS PROVOCATUS og den ulovlige handlingen *drap* i denne uttalelsen, men det som ligger implisitt til grunn for uttalelsen, er at gravide kvinner skal underkaste seg en høyere makt som nekter dem en viss type handling. Maktforholdet kan sies å være mellom kvinnen og enten Gud, kirken, eller Nessa selv. Man kan også si at maktforholdet ligger mellom kvinnen og norske myndigheter, da kvinnen må underkaste seg norsk lov angående ABORTUS PROVOCATUS. Ytringen til Nessa kan sies å være ideologisk ettersom den presenterer et gitt syn på ABORTUS PROVOCATUS og forsøker å opprettholde makten ovenfor kvinner (jf. Fairclough, 2010, p. 9).

Begrepet *diskurs* står naturligvis sentralt i KDA, men det er et ord som brukes innenfor mange forskjellige felt på ulike måter. I generell lingvistisk sammenheng er diskurs ganske enkelt *bruk av språk*, enten det er skriftlig eller muntlig. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i Faircloughs forståelse av diskurs, som forenklet sett kan forklares ved at diskurs må forstås som et abstrakt «objekt» som består av kommunikasjonsrelasjoner mellom mennesker, eller mellom konkrete kommunikative handlinger (ibid., p. 3). Det vil si at Fairclough anser diskurs som *språkbruk i sosial samhandling*, noe han også spesifiserer ved å referere til diskurs som en *sosial praksis* (ibid., p. 92). Det vil si at språkbruk i seg selv ikke nødvendigvis er en diskurs, en person som sitter hjemme og snakker med seg selv i speilet vil for eksempel ikke konstituere sin egen diskurs. Denne personen kunne likevel bidratt til å konstituere en diskurs, dersom han publiserte disse tankene på internett, noe som hadde gjort de samme tankene til en kommunikativ handling.

Med utgangspunkt i Faircloughs forståelse av diskurs som *språkbruk i sosial samhandling*, kan vi også forklare sammenhengen mellom ideologi og diskurs. Fairclough utdyper sine tanker om diskurs i *Analyzing Discourse*:

Discourses not only represent the world as it is (or rather is seen to be), they are also projective, imaginaries, representing possible worlds which are different from the actual world, and tied in to projects to change the world in particular directions. (2003, p. 124).

Dette sitatet forklarer de grunnleggende aspektene ved diskurs. I likhet med ideologier, vil utøvere av diskurser presentere verden på en ønsket måte, og forsøker på denne måten å *projisere* diskursens ideologi på andre. Ideologi motiverer som sagt språklige valg, og disse språklige valgene refereres til som diskurs i KDA. Det vil si at mens ideologi refererer til de underliggende holdningene og meningene, er diskurs den faktiske språkbruken som avslører disse underliggende holdningene og tankene. Fairclough skriver også at diskurser er forbundet med prosjekter som vil forandre verden i spesifikke retninger (ibid.). Man kan altså si at de språklige valgene (diskurs) som blir motivert av ideologi, igjen skal motivere til en reell endring i den virkelige verden.

For å illustrere dette vil jeg igjen bevege meg over i det politiske landskapet: På venstresiden av politikken regjerer det et ideologisk syn på «det ideelle helsevesenet» som *noe som skal være offentlig finansiert og likt for alle*. Dersom noen går imot denne forståelsen av helsevesenet ved å stifte private helsetilbud med fortjeneste, vil venstresiden ofte referere til dem som *velferdsprofitører*. Dette ordet blir blant annet brukt på partiet Rødt sine hjemmesider (Rødt, 2021). Norske akademis ordbok (NAOB) beskriver ordet *profitør* som «nedsettende» og det defineres som «person som utelukkende interesserer seg for egen profitt» (NAOB, 2022), ordet gir også konnotasjoner til andre nedsettende ord som *krigsprofitører*. Ved å bruke *velferdsprofitør* prøver venstresiden (direkte eller indirekte) å representere bedriftene og personene som vil tilby helsehjelp for penger, som egoistiske og som noen som vil tjene penger på at andre er syke, noe som høres verre ut enn å beskrive privat helsehjelp som «å ta betalt for å tilby bedre helsetilbud». Her kan man altså argumentere for at venstresiden prøver å projisere sin ideologi og sin representasjon av verden (eller representasjon av «det ideelle helsevesenet») på tilhøreren.

Velferdsprofitør-eksempelet viser også til makt-dimensjonen i diskurser. Innenfor helsevesenet ser det ut til å være to motstående diskurser; én hvor det «ideelle helsevesenet»

er finansiert av staten og gir et godt og likt tilbud til alle, uansett bakgrunn. Den andre diskursen anser helsetilbud som frivillig, og på grunn av dette må mennesker få velge selv om de vil gå til offentlige eller private institusjoner, i tillegg til at private helsetilbud burde kunne ta betalt for sine tjenester, og på den måten tilby et *bedre* tilbud enn hva offentlig helsetjeneste kan gjøre. Begge diskursene prøver å projisere sitt «ideelle helsevesen» på andre, og på den måten opprettholde sin definisjonsmakt av det «ideelle helsevesen». Man kan argumentere for at den diskursen som er mest vellykket vil få mest politisk støtte, og dermed kan de som utøver denne diskursen konkret utøve makten til å endre et lands lover til fordel for enten offentlig eller privat helsetilbud.

Dette eksempelet viser hvordan man kan avsløre ideologier ved hjelp av KDA, men eksempelet tar utgangspunkt i relativt eksplisitt formulerte ideologier, som igjen har utgangspunkt i velartikulerte økonomiske teorier. KDA kan også gi mulighet til å avsløre implisitte ideologier, samt forhold mellom mer spesifikke personer. Forskjellen på å spørre noen «Kan du gi meg salatbollen?» og «Kan du *være så snill* å gi meg den salatbollen?» avslører to forskjellige forhold mellom taleren og mottakeren. Det første eksempelet kan avsløre et avslappet forhold, mens det andre spørsmålet kan avsløre et forhold hvor mottakeren har makt ovenfor taleren. Avhengig av den sosiale situasjonen kan også den siste formuleringen avsløre at taleren har en oppfatning av *høflighet* som en god verdi å ha, altså blir talerens indre tanker avslørt, selv om taleren ikke har sagt noe konkret om sine indre tanker. Dersom man bruker spørsmålet med høflighetsfrasen «vær så snill» til mottakere man ikke liker (og som ikke har makt over taleren), vil dette gjerne avsløre at talerens holdning til *høflighet* som viktigere enn *å vise noen at de er mislikt*.

Høflighetseksempelet er mindre åpenbart enn *velferdsprofitør*-eksempelet, ettersom det ikke finnes noen eksplisitt formulert og sammensatt ideologi for det å være høflig. Jeg mener likevel det er viktig å kunne avsløre både eksplisitt formulerte ideologier og implisitte ideologier, spesielt innenfor politiske diskusjoner. *Offentlig versus privat helsetjeneste*-diskusjonen baserer seg på ganske eksplisitte økonomiske teorier, men ideologiene som ligger til grunn for menneskers forståelse av ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, er mer kompliserte. I 1.2.1 viser jeg til hvordan Bilewicz et.al. konkluderte med at menneskers syn på FOETUS ikke nødvendigvis kommer av å følge konservative og religiøse ideologier (2017, p. 260), selv om det vanligvis pleier å være en indikator for at personer er motstandere av friere lover om ABORTUS PROVOCATUS. På bakgrunn av dette vil jeg hevde at menneskers

forståelse av ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS faller innenfor ideologier som er mer implisitte enn eksplisitte.

Ettersom partilederdebatte jeg har valgt ut som kildemateriale, kan ha så stor innvirkning på den faktiske lovgivningen om ABORTUS PROVOCATUS, mener jeg det er viktig å kunne avsløre ideologiene og diskursene som partilederne representerer i denne saken. Diskursene som er til stede i debatten, vil ha som formål å fremstille én spesifikk handling og én spesifikk organisme på to veldig forskjellige måter. Formålet med dette er å projisere sitt ideologiske syn på disse fenomenene til en stor befolkning, og å søke å endre verden (gjennom Norges lover i dette tilfellet) til å passe overens med synet på fenomenene som diskursene representerer. For å undersøke hvordan deltakerne i debatten bruker språket for å oppnå dette, vil jeg ta utgangspunkt i teorier innenfor den kognitive lingvistikken.

3.2 Kognitiv lingvistikk

Det er spesielt med tanke på å avsløre underliggende meninger, og hva som blir implisitt formidlet av deltakerne i partilederdebatte, at jeg har bestemt meg for å benytte meg av teorier innenfor fra den kognitive lingvistikken (KL). Dirven, Polzenhagen og Wolf skriver følgende: «It is the particular strength of Cognitive Linguistics that it allows for and aims at an analysis on both [the conscious and unconscious] levels.» (2007, p. 1224). Teorier innenfor KL vil altså bidra til min undersøkelse av de underliggende meningene til deltakerne i partilederdebatte, i form av at de kan gi et analysegrunnlag for deltakernes forståelse av ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS.

Innenfor den kognitive lingvistikken er det enighet om at språket man besitter og benytter vil ha en innvirkning på tankegangen, noe som refereres til som den svake varianten av Sapir-Whorf-hypotesen. Ifølge den svake varianten kan språket *påvirke* eller *forme* tanker, men ikke fullstendig *styre* dem (som den sterke varianten av hypotesen hevder) (Evans & Green, 2006, p. 98).

I 1982 gjennomførte Gentner & Gentner et eksperiment som underbygger at språket er med på å forme tankegangen til mennesker. Eksperimentet bestod av to grupper som lærte om elektrisitet ved hjelp av to forskjellige analogiske modeller. Den ene gruppen fikk lære om elektrisitet som 'en stor folkemengde', mens den andre gruppen fikk lære om elektrisitet gjennom analogien elektrisitet som 'vann som renner gjennom et rør'. På forhånd teoretiserte Gentner & Gentner at 'elektrisitet-som-en-folkemengde'-gruppen ville forstå konseptet om

elektrisk motstand bedre enn den andre gruppen, ettersom denne analogien viste hvordan en stor folkemengde kunne ha problemer med å tvinge seg gjennom samme dør samtidig. Den andre gruppen tenkte forskerne at ville forstå *strømkrets* bedre, da vann som renner gjennom et rør bedre billedliggjør hvordan strømmen beveger seg gjennom kabler. Hypotesen var helt korrekt, og gruppene forstod best de konseptene Gentner & Gentner hadde forutsett (gjengitt i (Evans & Green, 2006, pp. 98-99)).

Forskningsforsøket til Gentner & Gentner viser at måten man rammer inn konsepter gjennom språket, har en klar effekt på hvordan man forstår konseptene, i dette tilfellet gjort gjennom forskjellige analogier. Jeg mener at dette er relevant for min oppgave, da analogier blir hyppig brukt i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS. Jamfør 1.2.1, hvor jeg har vist til Kaposys artikkel om noen av analogiene som blir brukt i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS.

3.2.1 Innramming og idealiserte kognitive modeller (IKM)

Slik som elektrisitet ble rammet inn på forskjellige måter i forsøket til Gentner & Gentner, kan man også se at de forskjellige aspektene innenfor diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS blir rammet inn på forskjellige måter av deltakerne i partilederdebatte. Derfor har jeg valgt å benytte meg av teorien om *Idealized Cognitive Models (ICM)*, en teoretisk modell utformet av George Lakoff. Den norske oversettelsen av *Idealized Cognitive Models* er *idealisererte kognitive modeller*, og jeg vil dermed bruke forkortelsen *IKM* videre i oppgaven. I korte drag viser IKM hvordan vi strukturerer kunnskap innenfor gitte kategorier.

Innrammingsteori og IKM tar utgangspunkt i det som kalles det encyklopediske synet på kunnskap: «The encyclopaedic view represents a model of the systemic knowledge that underlies linguistic meaning» (Evans & Green, 2006, p. 215). Dette synet på kunnskap går ut på at vi har tilgang til mye omstendighetsbasert informasjon i relasjon til de ordene vi bruker og hører. For å eksemplifisere dette, kan vi ta ordet BIL. Når vi leser dette ordet, får vi tilgang til mye konseptuell kunnskap som dreier seg om fenomenet 'menneskeoperert kjøretøy'. De fleste vil tenke på et kjøretøy med fire hjul, som kan kjøre fremover og bakover, og som må styres av et menneske for å bevege seg. Dette er bare noen få eksempler på all den informasjonen om biler som kan bli aktivert av å lese ordet. Hele kunnskapsstrukturen som utgår fra fenomenet, er det Charles Fillmore kaller for semantiske rammer (ibid. p. 222), Fillmores teori om semantiske rammer har også vært med på å inspirere Lakoffs teori om IKM, og Fillmores forståelse av *frame* overlapper mye med Lakoffs forståelse av IKM, i form av at de begge omhandler mentale skjema (Lakoff, 1987, p. 68).

Med Lakoffs briller kan vi si at hele kunnskapsstrukturen rundt ordet *bil* viser til en *idealisert kognitiv modell*. Når man sier *bil*, eller til og med noen av ordene man ofte forbinder med biler, som for eksempel *girkasse* og *spylervæske*, vil man fremkalle lytterens IKM om BIL. Lakoff forklarer dette ved å bruke et eksempel hvor ordet *stingy* (gjerrig) kan fremkalle en lytters IKM om PERSONLIG ØKONOMI, der 'å bruke så lite penger som mulig, er ikke bra' inngår som en del av IKM-en (1987, p. 132). Ta en tenkt situasjon hvor to personer driver med fuglekikking sammen, én av dem bruker briller, den andre sier: «Se den spettmeisen der borte!», hvorpå den første personen tar av seg brillene og vasker dem mens han sier «Vent litt, la meg bare ta frem spylervæsken først». Her vil den sistnevnte personen aktivere den førstes IKM om biler, ved å referere til brillereens-væsken som *spylervæske*, og på den måten ramme inn *brillene* som en form for *vindusrute på en bil* (og som en utvidelse av dette, ramme seg selv inn som en *bil*). Svært få, om noen i det hele tatt, vil umiddelbart tenke på et sett med briller som *vindusrute* (eller mennesker som *biler*), men gjennom å referere til et aspekt innenfor IKM-strukturen til BRILLER (brillereens), ved bruk av et ord relatert til IKM-strukturen til BIL (spylervæske), blir likevel sistnevnte IKM aktivert hos lytteren.

Det at de kognitive modellene er *idealisererte*, betyr at modellene ikke refererer til noe «virkelig» ute i verden, men heller til menneskets *forståelse* av konseptet som modellene representerer. IKM-strukturen til BIL refererer ikke til én spesifikk bil, eller én spesifikk type bil, men heller alt det som personen forstår i sammenheng med konseptet BIL. BIL er en helhet som består av alt det mennesker forbinder med konseptet, altså 'menneskeoperert fartøy', 'har fire hjul', 'har vinduer', 'bruker spylervæske til å vaske vinduene' (ibid., pp. 68-69). Det er enkelt å konstatere at modellene er idealiserte, ettersom de ikke alltid vil stemme direkte overens med nyansene og kompleksiteten i virkeligheten. Blant annet eksperimenterer flere bilprodusenter nå med *førerløse* biler, og *Reliant Robin* er en bil med bare tre hjul.

Med utgangspunkt i BIL-eksempelet kan vi også se at IKM-en for BIL vil variere fra person til person. En veldig bil-interessert person vil gjerne være klar over både den trehjulte bilen og eksperimentering med selv-kjørende biler, og ha dette som en del av sin IKM for BIL. På motsatt side kan det godt hende at en person som er helt uinteressert i biler, ikke vet hva spylervæske er i det hele tatt. For en sånn person vil ikke *spylervæske* være en del av hans IKM av BIL. Fuglekikkeren som trengte «spylervæske» for å rense brillene sine ville dermed *ikke* aktivert denne personens IKM for BIL, og muligens forvirret personen i tillegg.

I idealiserte kognitive modeller vil det dermed være noen aspekter som er mer sentrale enn andre, og som bedre forklarer konseptet. Dette kalles *prototypeffekter* (ibid., p. 44).

Prototypene er det som ‘passer best’ innenfor en IKM, Eleanor Rosch viste gjennom sine forsøk på 60- og 70-tallet at folk flest mener at *spurver* er ‘bedre eksempler’ av FUGL enn for eksempel *pingviner* (gjengitt i (Lakoff, 1987, p. 44)). Sett i forhold til BIL-eksempelet mitt, vil jeg påstå at folk flest tenker at et firehjult, menneskeoperert kjøretøy er et bedre eksempel på BIL, enn en trehjult eller selv-kjørende bil, og derfor vil førstnevnte eksempel ha en prototypisk effekt innenfor IKM-en for BIL.

Prototypeeffekter er knyttet til et aspekt av Lakoffs teorier om IKM som jeg kommer til å bruke i min analyse. For å forstå Lakoffs såkalte *radialkategorier* (*radial categories*) i IKM-er, må man ha en viss forståelse for prototypeeffekter. Radialkategorier er sub-kategorier som fungerer som *varianter* av det sentrale og prototypiske innenfor en IKM. Dette er altså mer spesifikt enn at ord er *relevante* for IKM (som med *girkasse* for BIL), radialkategorier må fungere som nyanserte versjoner av det prototypiske, og må også forstås i *forhold* til det prototypiske i IKM-en (Lakoff, 1987, p. 91).

Lakoff tar utgangspunkt i IKM-en for MOR for å vise slike radialkategorier. Det finnes flere dimensjoner de aller fleste har i sine IKM-er for MOR, noen av disse dimensjonene kan blant annet være genetisk (‘den som føder barnet’), omsorgsbasert (‘den som tar vare på barnet’), eller til og med ekteskapsbasert (‘den som er farens kone’) (ibid., p. 74). En *mor* som innebærer alle disse dimensjonene, vil gjerne bli vurdert som et svært prototypisk eksempel for IKM-en MOR. Likevel finnes det flere typer *mor* som *ikke* innebærer alle disse dimensjonene, som for eksempel *adoptivmor* (innenfor hverken genetisk eller ekteskapsbasert dimensjon) og *stemor* (ikke innenfor genetisk dimensjon, potensielt ikke innenfor omsorgsbasert dimensjon). Likevel faller både *adoptivmor* og *stemor* innenfor den større IKM-en for MOR, og kan ikke forstås uavhengig av denne IKM-en. De er som sagt nyanserte sub-kategorier, og det Lakoff kaller for radialkategorier (ibid., p. 91). Jeg har valgt å inkludere radialkategorier i min analyse som følge av at man kan bruke flere ordformer for å referere til både ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS som er noe betydningsskillende. Jeg er spesielt interessert i å undersøke om det er en sammenheng mellom hvilke språklige valg debattantene gjør om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, og hvordan de omtaler dem i forbindelse med de språklige valgene.

Lakoff har også skrevet om *innramming* i politisk sammenheng. Han skrev boken *Don't think of an elephant* (2014) som en «håndbok for progressive» for hvordan man burde argumentere innenfor viktige temaer som klima, helse og immigrasjon, og her legger han stor vekt på hvor viktig det er å *ramme inn* debatten etter dine *egne* verdier.

Lakoff trekker blant annet frem ordet *tax relief* (skattelette) som eksempel. For at det skal være en *relief* (lettelse), må det nødvendigvis være *noe* man skal få lettelse *fra*, dvs. en form for lidelse det er mulig å få lettet på. Dette betyr at når politikere sier at de «gir *skattelettelser* til folket», rammer de seg selv inn som helter som letter denne lidelsen for dem. Ved å ramme seg selv inn som helter, rammer de samtidig inn de som jobber imot «skattelettelsene» som skurker (Lakoff, 2014, p. 3). Det har også som effekt at *skatt* blir rammet inn som en form for lidelse.

Ettersom Lakoff er partisk mot progressive ideer i *Don't Think of an Elephant!* (2014), mens jeg vil forholde meg politisk upartisk i min undersøkelse, har jeg valgt å hovedsakelig forholde meg til Lakoffs teori om IKM-er. Jeg kommer likevel til å kombinere noe av det han presenterer i *Don't think of an elephant!* med teorien om IKM-er. Blant annet kommer jeg til å bruke uttrykkene *innramming* eller *ramme inn* i betydning *aktivering av IKM*, ettersom jeg mener det er tilstrekkelig med overlapp mellom disse fenomenene. Jeg vil bruke teorien om IKM til å undersøke hvordan de forskjellige uttrykkene som diskusjonsdeltakerne bruker om FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS skiller seg fra hverandre. Jeg mener dette er relevant for undersøkelsen, da en grundigere analyse av hvordan de rammer inn disse konseptene kan belyse forskjellene mellom dem, i tillegg til at det gir meg et grunnlag for å svare på andre del av problemstillingen.

3.3 Argumentasjonsanalyse

Jeg har valgt å basere meg på argumentasjonsteori for å svare på andre del av problemstillingen min, om de språklige valgene som dreier seg om FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS, fører til at det blir vanskeligere å diskutere på en meningsfull måte. Det er vanskelig å bedømme hva som er et godt argument og hva som er et godt motargument, og det kan være utfordrende å holde oversikt over hvordan en diskusjon i det hele tatt går for seg. Det er spesielt vanskelig i debatter der deltakerne gjerne prøver å snakke i munnen på hverandre, og kan finne på å ignorere ett moment hos opponenten for heller å angripe andre momenter som kommer frem. For å forstå argumentasjonen som blir brukt i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS, vil jeg bruke argumentasjonsteori i tillegg til KDA og KL.

Systemene fra argumentasjonsteorien passer bra innenfor KDAs tilnærming til tekst.

Fairclough skriver i *CDA: The Critical Study of Language*:

For CDA, analysis of course includes analysis of texts. Many methods of textual analysis have been developed in linguistics (...), pragmatics, stylistics, sociolinguistics, **argumentation analysis**, literary criticism, anthropology, conversation analysis and so forth. In principle any such methods might be recontextualised within CDA, though note that this implies that they may need to be adapted to fit in with CDA's principles and purposes. (2010, p. 6, min utheving).

Ifølge Fairclough innebærer *kritikk* at man analyserer et element *normativt*, og prøver å finne ut hva som er galt med det, og deretter hvordan det kan rettes. KDA er generelt rettet mot samfunnet, eller deler av samfunnet. I mitt tilfelle anser jeg partilederdebatten og argumentasjonen i debatten som en liten del av samfunnet som helhet. Forskningsobjektet er diskusjonen i seg selv, det normative elementet av analysen går ut på at argumentasjon ideelt sett *burde* gå ut på at man ønsker å formidle et synspunkt og komme frem til enighet om et tema (ABORTUS PROVOCATUS i dette tilfellet) (ibid., p. 7). Tanken om at diskusjoner har et slikt normativt element, er noe van Eemeren & Grootendorst har lansert gjennom sin utforming av den pragma-dialektiske tilnærmingen til argumentasjon. Jeg har derfor valgt å benytte meg av denne tilnærmingen i min normative undersøkelse av partilederdebatten.

Fairclough, sammen med sin kone, vektlegger også viktigheten av å analysere selve strukturen til argumentasjon i *Political Discourse Analysis*:

In our view, focusing on the structure of argumentation in a political speech is relevant in precisely this sense, as the purpose of the speech, what it is designed to achieve, may be to convince an audience that a certain course of action is right or a certain point of view, and this is the *intended perlocutionary effect* that is intrinsically associated with the speech act of argumentation.

(Fairclough & Fairclough, 2012, p. 18)

Fairclough & Fairclough mener at en undersøkelse av argumentasjonens struktur gjør det mulig å finne alle de *relevante* delene av politisk diskurs som skal analyseres, og at en slik analyse er et uunnværlig hjelpemiddel for kritisk evaluering av argumentasjonen (ibid.)

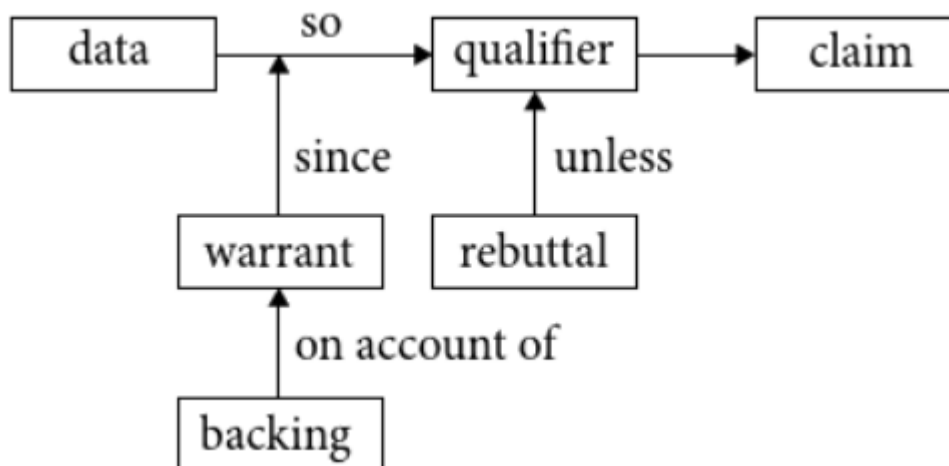
I diskusjoner om etisk vanskelig tematikk, som ABORTUS PROVOCATUS, er det ikke uvanlig at én deltaker presenterer et argument som tar utgangspunkt i ett bestemt premiss, men når opponenter kommer med et motargument, forholder opponenter seg ikke til premisset gitt i det første argumentet. Et eksempel på dette kan vi finne i etterkant av at Sosialistisk

Venstreparti vedtok selvbestemt abort frem til uke 22 i svangerskapet som en del av partiprogrammet for valget 2021: I politiske diskurser er ofte premisset for diskusjoner om ABORTUS PROVOCATUS, at kampen for friere abortlover er en feministisk kamp. SV hevder blant annet at deres partiprogram er fremmede for kvinnekampen. Kristin Roseth Aass, som har doktorgrad i medisin og helsevitenskap og er selverklært feminist, skrev kronikken «Misforstått feminisme» som et svar på dette. I kronikken utfordrer Aas premisset om at selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22 er en del av kvinnekampen, og hun hevder at det er «misforstått feminisme», med utgangspunkt i at «feministene» som støtter lovendringsforslaget, ikke har tatt de som faktisk må utføre disse inngrepene til etterretning (2021).

Hvilke premisser som blir lagt til grunn for diskusjoner (både bevisst og underbevisst), kan ha en effekt på hvordan meningsutvekslingen går for seg i diskusjoner, og det kan også gjøre det vanskelig å diskutere på en meningsfull måte. For å undersøke om ulike premisser blir godtatt eller ikke godtatt i partilederdebatten om ABORTUS PROVOCATUS, kommer jeg til å bruke Stephen Toulmins modell for å strukturere argumentasjonen i debatten.

3.3.1 Toulminmodellen

Toulmin utformet sin modell for å analysere argumentasjonsstruktur først i 1958, og han har siden oppdatert den til slik den er og fortsatt brukes i dag. Denne modellen er et godt rammeverk for å analysere argumenter, både ved å kunne sette argumentene inn i en analyserbar struktur, og ved at den navngir alle *funksjonene* som de forskjellige delene av et argument består av. Slik vil jeg kunne analysere argumentene som blir presentert av de forskjellige deltakerne i partilederdebatten. *Figur 1* nedenfor er en illustrasjon av Toulmins modell, hentet fra Renkema & Schubert (2018, p. 268).

Figur 1: Toulminmodellen

De viktigste delene av Toulmins argumentasjonsmodell, er *data*, *warrant* og *claim*. Toulmin bruker *claim* som selve *argumentet* en person legger frem, en form for konklusjon man prøver å etablere. *Data* er den faktuelle informasjonen som danner grunnlaget for denne konklusjonen: *data* skal med andre ord motivere *claim* (Toulmin, 2008, p. 90). For å vise dette i et noe banalt eksempel, kan vi se for oss at man vil argumentere angående en tenkt jentes hårfarge, Pernille: «Pernille har svart hår (D), hun er ikke en blondine (C).». *Data* er et udiskutabelt faktum (så lenge man kan verifisere at Pernille faktisk har svart hår), og ved å appellere til dette faktumet, kan man konkludere med at Pernille dermed *ikke* er en blondine. Men hvorfor kan man konkludere med at Pernille ikke er en blondine, med utgangspunkt i at hun har svart hår? Det er her *warrant* blir en del av argumentasjonsmodellen. I *Figur 1* peker *warrant* mot koblingen mellom *data* og *claim*, nettopp fordi *warrant* fungerer som et «steg» som legitimerer forholdet mellom disse. *Warrant* er i de fleste tilfeller «generelle regler» eller «allment godtatte påstander» som forklarer forholdet mellom D og C (ibid., p. 91). For å fortsette med eksempel-argumentet, kan vi se for oss at en person er fullstendig ukjent med ordet *blondine*. I et slikt tilfelle ville det ikke fremmet argumentet å fylle på med mer *data*, da hverken «Pernille har ikke blondt hår» eller «Pernille har ikke rødt hår» har noen betydning for mottakerens forståelse av argumentet. Her kunne man i stedet fylt ut argumentet ytterligere ved å eksplisitt uttrykke *warrant*: «Pernille har svart hår (D), hun er ikke en blondine (C) fordi blondiner har blondt hår (W).».

Det kan likevel hende at personen fortsatt er skeptisk til den logiske validiteten i argumentet. Personen har tidligere hørt ordet *blondine* brukt om uintelligente jenter, men aldri om hårfarge. Da kan vel Pernille fortsatt være blondine, selv om hun har svart hår? Når motparten

av argumentet er motvillig til å akseptere *warrant*, vil det bli nødvendig for den tenkte personen bak argumentet å eksplisitt forklare hvorfor *warrant* som ligger til grunn for argumentet, skal være akseptabelt i det hele tatt. Dette blir referert til som *backing* i Toulmins modell, og vil være avhengig av hva slags argument man fører (ibid., pp. 95-96). Med *backing* blir argumentet seende slik ut: «Pernille har svart hår (D), hun er ikke en blondine (C) fordi blondiner har blondt hår (W), ettersom ordet *blondine* betyr ‘med blondt hår’ (B).». *Backing* blir altså et grunnlag for at W burde være akseptabelt for mottakeren.

De resterende delene av modellen, *qualifier* og *rebuttal*, handler i stor grad om hvor sikker personen bak argumentet er i sin sak. *Qualifier* består som regel av ord som har som funksjon å nyansere påstanden, som *sannsynligvis*, *antakeligvis* og *tror jeg*. *Qualifier* kan også være ord som signaliserer at personen er veldig sikker i sin sak, som *selvfølgelig* og *nødvendigvis*. *Rebuttal* refererer til spesifikke situasjoner personen bak argumentet presenterer, der han hevder at *warrant* ikke vil gjelde (ibid., p. 94). Dersom man skulle tatt i bruk alle aspektene av modellen til Toulmin i ett og samme argument, ville det sett slik ut:

«Pernille har svart hår (D), siden blondiner har blondt hår (W), er hun ikke *nødvendigvis* (Q) en blondine (C), ettersom det ordet betyr ‘med blondt hår’ (B), med mindre man refererer til hennes intelligens (R).»

Selv om eksempelet er noe banalt, blir det likevel et eksempel på et *valid* argument, sett ut ifra Toulminmodellen. Et *valid* argument skal altså være tydelig formulert, og ta utgangspunkt i en eller annen form for faktisk informasjon. Koblingen mellom selve argumentet og informasjonen må være gjensidig relevant, og kunne beskrive overgangen fra informasjonen til argumentet på en måte som bør være generelt akseptert. Hvis overgangen ikke er generelt akseptert, må det være mulig å gi ytterligere informasjon om *hvorfor* den er akseptabel.

Toulminmodellen egner seg godt til å strukturere argumenter, noe som gjør dem lettere å analysere. Likevel brukes den hovedsakelig til å analysere argumentasjonsstrukturen til én person, og ikke diskusjonen som *helhet*. Politiske diskusjoner, som de fleste andre diskusjoner, består av flere deltakere, som alle har sine egne argumenter de ønsker å presentere. For å svare på hvorvidt partiledernes ordvalg påvirker deres evne til å diskutere temaet ABORTUS PROVOCATUS på en meningsfull måte, og hvordan argumentene deres «kommuniserer» med hverandre, trenger jeg også en normativ tilnærming til argumentasjonsanalyse, som tar for seg diskusjonen i sin helhet.

3.3.2 Pragma-dialektisk argumentasjonsteori

I denne undersøkelsen har jeg som supplerer til Toulminmodellen også basert meg på van Eemeren & Grootendorsts pragma-dialektiske tilnærming til argumentasjon. Det er nødvendig med ytterligere argumentasjonsteori for å kunne analysere argumentasjonen i partilederdebatten på et normativt nivå i tillegg til et strukturelt nivå. Jeg mener denne tilnærmingen passer godt innenfor et kritisk diskursanalytisk perspektiv, ikke bare fordi Fairclough har nevnt argumentasjonsteori som et mulig verktøy innen KDA, men også fordi van Eemeren & Grootendorst sier at de tar utgangspunkt i den *kritiske* diskusjonen i sin tilnærming (van Eemeren & Grootendorst, 2004, p. 52).

Den kritiske diskusjonen van Eemeren & Grootendorst tar utgangspunkt i, omtaler de som personers utveksling av forskjellige synspunkt, som systematisk forsøkes å etableres som *forsvarlige* i møte med kritisk tvil eller innvendinger. Den kritiske diskusjonen skal i tillegg ha som formål å løse uenigheten mellom personene, og det er dette som danner grunnlaget for den *dialektiske* delen av van Eemeren & Grootendorsts tilnærming til argumentasjon. Forleddet *pragma-*, altså det *pragmatiske* ved tilnærmingen, kommer av at de vurderer talehandlinger (*speech acts*) som det virkemiddelet diskusjonsdeltakere bruker for å løse uenigheten seg imellom. Å analysere argumentasjon i lys av kritisk diskusjon, og innenfor både en dialektisk og pragmatisk dimensjon, har gitt navnet til van Eemeren & Grootendorsts *pragma-dialektiske* tilnærming (ibid.).

Innenfor den pragma-dialektiske tilnærmingen setter man diskusjonen opp mot en *ideell modell* for kritisk diskusjon (ibid., p. 96). Den ideelle modellen tar utgangspunkt i at diskusjonen skal bestå av en *protagonist*, som argumenterer *for* et standpunkt, en *antagonist*, som utfordrer standpunktets akseptabilitet, og at diskusjonen består av fire stadier. De fire stadiene består av *konfrontasjon* (a), *åpning* (b), *argumentasjon* (c) og *konklusjon* (d) (ibid., pp. 58-59).

Kort fortalt ser van Eemeren & Grootendorsts «ideelle kritiske diskusjon» slik ut: *konfrontasjonen* starter når en persons standpunkt blir utfordret eller avvist av en annen person. Som følge av dette, oppstår det en uenighet som både danner grunnlaget for en kritisk diskusjon, og som avklarer rollefordeling; påstanden blir fremmet av *protagonisten*, mens *antagonisten* står for å utfordre påstanden (a). I *åpningen*, blir personene enige om hva de begge anser som felles grunn for diskusjonen, altså regler for hvordan diskusjonen skal gå for seg, hvorvidt det er nok felles grunn for diskusjon, og hvorvidt de har tilstrekkelig med felles

verdier til å gi grunnlag for en fruktbar diskusjon i det hele tatt (b) (ibid., p. 60). Innenfor *argumentasjonen* legger protagonisten frem argumenter som har til formål å overbevise antagonist, i tillegg til at han må forsvare seg mot alle motargumenter som antagonist presenterer til hans standpunkt (c). Det er ikke nødvendigvis en kronologisk rekkefølge på disse stadiene, da det for eksempel kan bli nødvendig å eksplisitt oppklare noen diskusjonsregler i midten av argumentasjonsstadiet, men *konklusjonen* er som regel det siste og avsluttende stadiet i van Eemeren & Grootendorsts «ideelle kritiske diskusjon». Ifølge den ideelle modellen består *konklusjonen* av at protagonisten og antagonist, med utgangspunkt i komponentene fra *argumentasjon*-stadiet, blir enig om at protagonisten må trekke sitt standpunkt, eller at antagonist må godta protagonistens standpunkt (d). Dette vil avhenge av om protagonisten har argumentert tilstrekkelig for sitt standpunkt og oppklart antagonists innvendinger, eller om antagonist har utfordret standpunktet i den grad at protagonist ikke har klart å forsvare seg (ibid. p. 61).

For å eksemplifisere en diskusjon som samsvarer noenlunde med den ideelle modellen til van Eemeren & Grootendorst, kan vi se for oss to venner som skal se en film. Den ene vennen sier at han har lyst til å se Petter Vennerød-filmen *Lasse & Geir*, mens den andre ikke har lyst til å se den i det hele tatt (a). Likevel er begge vennene enige om at de har lyst til å bruke kvelden på å se en film sammen (b). Protagonisten mener at Petter Vennerød er en av de beste norske regissørene, men antagonist kontrer med at «selv den beste norske regissør er ingenting mot en middelmådig amerikansk regissør» (c). Protagonisten godtar dermed at vennene ikke skal se en film av Petter Vennerød den kvelden (d).

Dette eksempelet viser hvordan *konfrontasjonen* oppstår når vennene innser at de er uenige om hvilken film de skal se, og at den første vennen blir protagonist i form av å fremme standpunktet om at han vil se en Petter Vennerød-film. Dermed blir den andre vennen *antagonisten* i diskusjonen, ettersom han stiller seg imot standpunktet. *Åpningen* tar form av at de begge er enige om at de vil se en film, de har gjerne en felles verdi om at de burde velge en film som *begge* vil se, og at de begge vil se en *god* film. I *argumentasjonen* til denne diskusjonen, legger den første vennen frem sitt argument for Vennerød-filmen, men blir effektivt utfordret av den andre vennen. Dette fører til *konklusjonen* om at standpunktet ikke er holdbart, og må trekkes tilbake.

Den pragma-dialektiske tilnærmingen til argumentasjon kan likevel brukes i flere diskusjonssammenhenger enn vennskapelige diskusjoner om filmvalg. Man kan ikke forvente at deltakere i politiske debatter (spesielt ikke partilederdebatter) vil trekke sine standpunkter,

da partiene som deltakerne representerer forventer at de ikke gir etter for motargumenter, og heller fortsetter å argumentere for sin egen sak. Politiske debatter kan likevel sies å fylle kravene for en «ideell kritisk diskusjon», men da ansees *tilskuerne* av diskusjonen som den «sanne antagonist», i stedet for de faktiske debattmotstanderne (ibid., p. 99).

Selv i politiske debatter kan man kjenne igjen de fire stadiene: *Konfrontasjon* i form av det er flere saker, der standpunkter blir forsvart og andre blir angrepet. *Åpning* i form av det er en felles verdi om at man burde gjøre det beste for landet, og alle deltakerne er bevisste på reglene for debatten. *Argumentasjon* er den mest åpnbare delen, da det naturligvis blir lagt frem både argumenter og motargumenter i politiske debatter. *Konklusjon* kan man tolke som hvorvidt tilskuerne av debatten godtar eller avviser påstandene som blir lagt frem.

For å legge diskusjonen nærmest mulig opp mot den ideelle modellen, må talehandlingene ha som formål å fremme diskusjonen på en måte som gjør det enklere å nå enighet om diskusjonstemaet (ibid., p. 62). Talehandlingene kan omfatte alle typer språkbruk i en diskusjon, men dersom de ikke har som funksjon å videreutvikle diskusjonen, kan man gi en normativ vurdering av diskusjonen som «lite fruktbar» (ibid., p. 134).

Van Eemeren & Grootendorst har utformet et sett med «regler» for å føre god kritisk diskusjon, og for hva som gir talehandlinger en løsningsorientert funksjon (ibid., pp. 136-157). Reglene gir et grundig rammeverk for å analysere diskusjoner, men van Eemeren & Grootendorst anerkjenner selv at det å skulle følge disse reglene slavisk i beste fall er utopisk (ibid., p. 188). Derfor oppsummerer de disse reglene som et sett med mer generelle, «høyere ordens» regler for diskusjon, i form av det de kaller for «De ti bud for fornuftige debattanter» (*Ten commandments for reasonable discussants*) (ibid., p. 190). I det følgende vil jeg presentere de ti budene i original språkdrakt, supplert med mine egne forklaringer av de ulike budene går ut på.

1. *Freedom rule: Discussants may not prevent each other from advancing standpoints or from calling standpoints into question.*

Den første regelen sier ganske enkelt at alle deltakere i diskusjon må få muligheten til å uttrykke sine standpunkter. For å komme frem til enighet om noe, er det selvfølgelig nødvendig at alle punkter for *uenighet* kommer frem (ibid.).

2. *Obligation-to-defend rule: Discussants who advance a standpoint may not refuse to defend this standpoint when requested to do so.*

Dersom noen har fremmet et standpunkt i diskusjonen, må de også være klare til å forsvare dette standpunktet. Hvis personen som har fremmet standpunktet, ikke er villig til å påta seg rollen som protagonist, vil ikke noen diskusjon finne sted i det hele tatt (ibid, p. 191). Å følge de to første reglene legger altså grunnlaget for at en diskusjon i det hele tatt skal finne sted.

Ved å gå tilbake til filmkveld-eksempelet, kan vi se at det ikke hadde blitt noen diskusjon om filmen i det hele tatt dersom den første vennen ikke hadde vært åpen for å høre den andre vennens reaksjon til standpunktet om å se en Petter Vennerød-film. Å bare si «Jeg mener vi burde se *Lasse & Geir*», for deretter å sette på filmen, hadde stridd imot den første regelen, og heller ikke tillatt noen diskusjon. Dersom vennen hadde svart med «Hvorfor burde vi se *Lasse & Geir*?», krever andre regel også at han må kunne presentere et argument for nettopp dette. Igjen, dersom han ikke kan presentere noen argumenter for at det er akkurat *Lasse & Geir* de skal se, er det vanskelig å forestille seg at en ordentlig diskusjon kan finne sted.

3. *Standpoint rule: Attacks on standpoints may not bear on a standpoint that has not actually been put forward by the other party.*

Regel 3 skal forsikre at argumentasjonen mellom deltakere i diskusjonen forholder seg til det deltakerne faktisk sier. En diskusjonsdeltaker kan for eksempel finne på å argumentere imot noe som ikke har blitt uttrykt, hverken direkte eller indirekte av motstanderen. En slik talehandling vil *ikke* være med på å løse uenigheten mellom deltakerne (ibid.).

I filmkveld-eksempelet jeg presenterte tidligere, bruker den ene vennen argumentet «Petter Vennerød er en av de beste norske regissørene». Hvis den andre vennen hadde svart med «Du kan ikke mene at norske regissører er bedre enn regissører fra Hollywood!», ville dette stridd imot regel 3, da protagonisten ikke har sagt dette på noe tidspunkt. Dette kunne i tillegg komplisert diskusjonen ytterligere, ved å introdusere en potensiell ny uenighet (som er irrelevant for målet til diskusjonen), nemlig hvorvidt norske regissører eller Hollywood-regissører er best.

4. *Relevance rule: Standpoints may not be defended by non-argumentation or argumentation that is not relevant to the standpoint.*

Argumentasjonen som blir brukt i diskusjonen, må altså være relevant for selve standpunktet, og kan for eksempel ikke hvile utelukkende på følelsesmessige og retoriske talehandlinger, talehandlingene må også ha noe substans utover dette (ibid., p. 192).

«Fordi sånn vil jeg ha det» *kan* være et valid argument i filmkveld-eksempelet, men bare hvis protagonisten kan utfylle *hvorfor* han vil se akkurat *Lasse & Geir* dersom han blir etterspurt en forklaring, eller som følge av at den andre fikk velge film sist gang. I andre diskusjoner, som for eksempel partilederdebatter, er det ikke relevant at partilederne bare sier at de «vil ha slik politikk». Slike diskusjoner krever at deltakerne forsvare standpunktene sine med argumentasjon som forklarer hvorfor standpunktene er til det beste for *landet* som helhet.

5. *Unexpressed-premise rule: Discussants may not falsely attribute unexpressed premises to the other party, nor disown responsibility for their own unexpressed premises.*

Når man uttrykker et standpunkt, eller argumenterer for/imot standpunkter, vil det alltid foreligge noen implisitte premisser for standpunktene og argumentene. Regel 5 sier at diskusjonsdeltakere alltid skal stille seg ansvarlig for, og klar til å forsvare, disse premissene. Samtidig krever regel 5 at motstandere ikke skal tillegge hverandre premisser på falskt grunnlag (ibid.).

6. *Starting-point rule: Discussants may not falsely present something as an accepted starting point or falsely deny that something is an accepted starting point.*

For å kunne ha en meningsfull diskusjon, er det nødvendig å ha et felles utgangspunkt. Talehandlinger som enten benekter det felles utgangspunktet, eller prøver å etablere et nytt utgangspunkt som *ikke* er felles for deltakerne, vil stride imot regel 6 (ibid., p. 193).

Både femte og sjette regel innebærer at deltakere ikke skal tillegge andre deltakere, eller diskusjonen i sin helhet, falskheter. Hvis antagonist i filmkveld-eksempelet hadde reagert på *Lasse & Geir*-forslaget med å si «Hvorfor må vi absolutt se en film av Petter Vennerød?», tillegger han protagonisten et premiss om at han krever å se en film regissert av Vennerød. Det kan likevel hende at protagonisten er vel så innstilt på å se en helt annen film, dersom de ikke blir enige om å se akkurat *Lasse & Geir*. Her presenterer altså antagonist en talehandling som er i strid med regel 5.

Antagonisten kunne også ha stridd imot regel 6 ved å påstå at «planen for filmkvelden alltid var å se en dokumentar!». Hvis den eneste etablerte planen for filmkvelden var å se en film, kan ikke antagonist legge et falskt grunnlag om at det *må* være en dokumentar de skal se sammen.

7. *Validity rule: Reasoning that in an argumentation is presented as formally conclusive may not be invalid in a logical sense.*
8. *Argument scheme rule: Standpoints may not be regarded as conclusively defended by argumentation that is not presented as based on formally conclusive reasoning if the defense does not take place by means of appropriate argument schemes that are applied correctly.*

Regel 7 og 8 omhandler det formelle innenfor selve presentasjonen av argumentene. Reglene beskriver hvordan man kan vurdere argumenter som valide eller ikke valide, med utgangspunkt i om de presenter argumentet logisk (som i regel 7), eller følger en intern argumentasjonslogikk som deltakerne innenfor den spesifikke diskusjonen er enige om (som i regel 8) (ibid., pp. 193-194).

Filmkveld-eksempelet kan også illustrere hvordan regel 7 og 8 blir oppfylt. Protagonisten i filmkveld-eksempelet argumenterer for å se *Lasse & Geir* ved å si: «Ettersom filmen er regissert av Petter Vennerød, som er anerkjent som en regissør av gode filmer, mener jeg vi burde se den». Likevel kan antagonistens svare: «Jeg liker ikke norske filmer, jeg vil ikke se den». Protagonisten oppfylder kravet til regel 7, ved å føre et logisk argument, men vi kan også si at antagonistens argument er valid, sett i lys av regel 8. Selv om det å «ikke like noe» ofte er et dårlig argument, vil det likevel ha noe verdi innenfor et så spesifikt tema som akkurat *valg av film*.

9. *Concluding rule: Inconclusive defenses of standpoints may not lead to maintaining these standpoints, and conclusive defenses of standpoints may not lead to maintaining expressions of doubt concerning these standpoints.*

Mens regel 3-8 hovedsakelig handler om argumentasjonsstadiet, omhandler regel 9 konklusjonsstadiet. Hvis alle protagonistens argumenter har blitt motbevist i løpet av diskusjonen, kan han ikke hevde at standpunktet er gyldig (ibid., p. 195). Etter alle motargumentene mot standpunktet 'Vi bør se *Lasse & Geir*', hadde det ikke vært riktig å si at vennene har kommet til enighet ved å ende opp på *Lasse & Geir* som filmvalg, i dette tilfellet måtte de heller blitt enige om å finne en annen film.

10. *Language use rule: Discussants may not use any formulations that are insufficiently clear or confusingly ambiguous, and they may not deliberately misinterpret the other party's formulations.*

Den siste regelen er mer generell, den sier at diskusjonsdeltakerne alltid skal være tydelige på de meningene og argumentene de presenterer. Å presentere standpunkter så vagt som mulig kan gjøre det vanskeligere å argumentere imot standpunktene, i tillegg til at det blir vanskeligere å nå enighet om temaet. Talehandlinger som gir feilaktig fremstilling av andres meninger vil også ha en negativ effekt på målet om enighet i diskusjonen (ibid., pp. 195-196).

Denne regelen kan minne om eksempelet fra regel 5, om å angripe premisser som er blitt falskt tillagt motstanderen. Et brudd på regel 10 kunne også vært at antagonisten gir uttrykk for at han ikke er interessert i å se en Vennerød-film, men han gir ingen uttrykk for hvorfor, og foreslår heller ikke alternative filmer vennene kunne sett.

3.4 Oppsummering

Problemstillingen jeg skal undersøke, handler om de språklige valgene som blir gjort i om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS i diskusjonen om nettopp ABORTUS PROVOCATUS. Jeg skal også undersøke hvorvidt de språklige valgene som blir gjort, kan sies å representere forskjellige måter å begrepsliggjøre disse fenomenene, samt om de gjør det vanskelig å diskutere dette temaet på en måte som er gunstig for alle parter.

Jeg har forklart hvorfor jeg har valgt ut kritisk diskursanalyse som et overordnet rammeverk for å gjøre dette, nemlig at KDA gir et spesielt godt grunnlag for å undersøke ordvalg, og hvordan disse kan indikere taleres forståelser av verden, altså diskursene de er en del av.

Etttersom KDA hovedsakelig er et teoretisk rammeverk, og en teoretisk holdning til materialet man analyserer, har jeg brukt teorier om idealiserte kognitive modeller (IKM) og innramming fra den kognitive lingvistikken for å gjøre en utfyllende analyse av de faktiske språkvalgene i kildematerialet. Teorier fra KL passer godt innenfor et KDA-rammeverk, da de brukes for å undersøke mange av de samme fenomenene.

For å svare på andre del av problemstillingen som ligger til grunn for denne undersøkelsen, har jeg også brukt to analytiske tilnærminger fra det argumentasjonsteoretiske feltet. Jeg vil undersøke om *kvaliteten* på diskusjonen blir påvirket av de språklige valgene, noe som betyr at jeg må analysere argumentene i seg selv. KDA-teoretikeren Fairclough har påpekt viktigheten i å kunne analysere både argumenter i seg selv, samt strukturen på argumentene. Som følge av dette har jeg benyttet meg av Toulminmodellen for å kunne strukturere argumenter på en måte som tillater meg å analysere dem. For å kunne gi et svar på problemstillingen, må jeg også gi en normativ vurdering av den faktiske argumentasjonen

som blir presentert av deltakerne i kildematerialet mitt, noe som gjør at jeg har valgt å anvende den pragma-dialektiske tilnærmingen til argumentasjon.

4 MATERIALE OG METODE

I dette kapitlet kommer jeg til å gjøre rede for årsakene til mitt valg av analysemateriale, og for hvordan jeg har behandlet analysemateriale. Som nevnt i innledningen falt valget på den siste partilederdebatten før valget i 2021, som ble gjennomført og direktesendt på fjernsyn den 8. september, 2021. Jeg utarbeidet problemstillingen i forkant av valg av analysemateriale, og endte opp med å velge akkurat denne debatten ut ifra et sett med kriterier jeg kom frem til.

Disse vil jeg utdype om i *4.1 Valg av materiale*.

Denne undersøkelsen er hovedsakelig en analyse av tekstinhold, ikke av muntlige virkemidler, dermed overførte jeg debatten til skriftlig form. I delkapittel *4.2 Behandling av materiale* forklarer jeg både transkriberingsarbeidet jeg har gjennomført for å oppnå dette, og hvilke transkriberingskonvensjoner jeg har forholdt meg til.

4.3 Kildemateriale gir en kort beskrivelse av hvilke deltakere som er til stede i partilederdebatten og hvordan den er strukturert. Jeg kommer også til å forklare hvordan jeg har gått til verks for å hente ut funn og analysere debatten som en helhet. Etersom alle funnene jeg refererer til i analysekapitlet kommer fra transkripsjonen av partilederdebatten, vil jeg avslutte dette kapitlet med å forklare hvordan jeg refererer til kildematerialet i analysekapitlet.

4.1 Valg av materiale

Som nevnt i innledningen på dette kapitlet, var ikke partilederdebatten det opprinnelige utgangspunktet for denne undersøkelsen. Jeg hadde allerede valgt meg ut tematikken *språklige valg og effekten den har på diskusjon* i tidlig 2021, før opptakten til Stortingsvalget det samme året. Da var det enda ikke mye diskusjon om ABORTUS PROVOCATUS og de lovlige grensene for når dette kan gjennomføres. I begynnelsen av arbeidet med denne undersøkelsen ønsket jeg å undersøke diskursen/diskursene relatert til ABORTUS PROVOCATUS i bredere forstand, ved å plukke ut ytringer til relevante aktører i samfunnet.

Dette endret seg når diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS blusset opp for alvor tidlig på våren i 2021 (som beskrevet i *1.1.2*). Dette førte til at mange flere aktører tok opp diskusjonen og presenterte sine meninger. Resultatet var at det kom nye kronikker i flere av Norges største aviser med jevne mellomrom, og ofte kronikker som «snakket» med hverandre. I *2.3* nevner jeg blant annet kronikken *Misforstått feminisme*, en kronikk skrevet som svar på SVs vedtak om å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22. Denne kronikken ble

publisert på NRK sine hjemmesider 26. april i 2021, og bare to dager senere publiserte NRK en svar-kronikk av daværende SV-nestleder, Kirsti Bergstø. Hun tar for seg argumentene i *Misforstått feminisme*, og dermed oppstår det en slags «dialog» mellom kronikkene.

Ettersom jeg gjennomfører et kvalitativt studium, innså jeg at det var nødvendig å utarbeide noen kriterier jeg kunne bruke for å avgrense analysematerialet til en håndterbar mengde, men som likevel kunne sies å være representativ nok til å kunne rettferdiggjøre en inngående analyse for å svare på problemstillingen og forskningsspørsmålene. For at tekstene jeg undersøkte skulle kvalifisere til analysemateriale, måtte de fylle visse kriterier innenfor dimensjonene *tidsrom*, *meningsutveksling* og *relevans*.

- 1. Tidsrom:** Det første steget i avgrensingen for valg av materiale, var å avgrense tidsrommet tekstene kunne være produsert i, til *etter* mars i 2021. Det var rundt denne tiden at Stortingspartiene begynte å publisere sine politiske programmer for valgåret 2021, og sakene de skulle kjempe for opp mot valgdagen. Blant annet kom SVs politiske program (som inneholdt vedtaket om å fjerne nemndene) i mars 2021, som på mange måter er det som utløste den voldsomme diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS i 2021.

Jeg ville at alle tekstene i analysematerialet skulle være produsert med viten om at resultatet for Sttingsvalget i 2021 *potensielt* kunne ende med en endring i abortloven som tillater selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22 i gestasjonsalderen til FOETUS. Ved å avgrense materialvalget til tekster fra april i 2021 og senere, sørget jeg også for at tekstene jeg benytter meg av, fortsatt er aktuelle, sett i forhold til hvordan diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS ser ut ved gjennomføringen av denne undersøkelsen.

Partilederdebatten fra 8. september fyller alle kriteriene innenfor *tidsrom*-dimensjonen. Diskusjonen rundt gestasjonsalder, nemnder, og når grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS skal settes, ble satt på dagsorden nettopp *for* at det kunne diskuteres på arenaer som partilederdebatten. Derfor kan man trygt si at partilederdebatten er produsert med kunnskap om disse aspektene av ABORTUS PROVOCATUS-debatten. Siden den finner sted bare fem dager før valget, er det klart at partilederdebatten holder seg høyst aktuell også i skrivende stund.

- 2. Meningsutveksling:** For at jeg skal gjøre funn i analysematerialet som kan svare på andre del av problemstillingen, dvs. de språklige valgene rundt ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS kan påvirke argumentasjonen mellom partene, er det viktig

at det foregår *noe* meningsutveksling mellom, eller innad i, tekstene fra analyse materialet. På denne måten kunne jeg utelukke flere kronikker som tar for seg ABORTUS PROVOCATUS-diskusjonen, men som ikke fører noe faktisk diskutering med andre, utover noen tenkte motstandere.

I utgangspunktet lette jeg derfor etter kronikker om ABORTUS PROVOCATUS som presenterte ett syn på saken, men som ble «besvart» av andre kronikker, hvor et *annet* syn blir presentert. *Misforstått feminisme* av Kristin Roseth Aas og Kirsti Bergstøs svar *Viktig feminisme* er eksempler på dette fenomenet, og var kronikker jeg vurderte å inkludere i analyse materialet.

Det er likevel noen aspekter ved diskusjon i sann tid som er interessante å se på, da deltakerne ikke har tid til å formulere velartikulerte og gjennomtenkte svar på alle spørsmål og kommentarer de får i løpet av en debatt. I tillegg er det flere diskusjonsdeltakere enn bare 1-2, som også har mulighet til å avbryte hverandre, si seg enig i *deler* av saken, og svare på kritikk mot argumenter. På bakgrunn av dette, mente jeg at en slik muntlig debatt ville fungere bedre som analyse materiale.

- 3. Relevans:** Kriteriene innenfor *relevans* samsvarer noe med aktualitet innenfor *tidsrom*-dimensjonen. Jeg ville at analyse materialet skulle være relevant for ABORTUS PROVOCATUS-diskusjonen i nyere tid, derfor var det viktig at teksten jeg skulle analysere, reflekterer dette, og ikke diskusjonen på for eksempel 70-tallet, eller til og med diskusjonen fra 2013 eller 2018 (som nevnt i *1.1.2*).

I tillegg til aktualiteten var det også viktig at tekstene skulle være relevante i forhold til hvem (og hvor mange) de kan sies å « snakke for ». Man kan finne mange polariserende tekster om temaet ABORTUS PROVOCATUS, men mange av de mest polariserende tekstene når i liten grad ut til den generelle befolkningen. Disse finner man ofte hos mindre og sammensatte grupper, som ikke representerer en stor del av befolkningen. Et eksempel på denne typen innlegg er *Fosterdrap er synd mot Gud*, et innlegg fra 2021 som går langt i å kritisere SV og Rødt for sine vedtak. Innlegget er riktignok publisert i nettavisen *Dagen*, med langt færre lesere enn store nettaviser som *VG* og *NRK*, i tillegg til at lesergruppen her ofte er mindre variert og i større grad deler holdninger. I søken etter kronikker til analyse materialet var det hovedsakelig aviser som nettopp *VG* og *NRK* jeg benyttet meg av.

Selv om disse nettavisene har mange lesere, vil jeg likevel påstå at partilederdebatte har en enda større og bredere interesse for folk flest. Uansett hvilken side av ABORTUS PROVOCATUS-saken man befinner seg på (eller av politikken generelt), kan man

oppleve at minst én av deltakerne snakker for den siden av saken man er enig i. Når partilederdebatten i tillegg foregår under en uke før valgdag, vil det gjerne være stor interesse blant befolkningen for å få med seg denne debatten.

Partilederdebatten blir også svært relevant i form av at utfallet av debatten kan ha en innvirkning på Stortingsvalget, som deretter vil ha en effekt på Norges lover og hvordan landet styres. På den måten kan man si at partilederdebatten har relevans for hele Norges befolkning, i form av at utfallet vil ha en reell effekt på deres faktiske liv.

Gjennom å undersøke hvilke tekster som passet best innenfor kriteriene jeg hadde satt for utvalg av analysetekst, mener jeg at det er forsvarlig å ta utgangspunkt i partilederdebatten 8. september i 2021. Å sette partilederdebatten opp mot utvalgs-kriteriene gir et klart bilde av hvordan debatten kan gi en tilstrekkelig representasjon av diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS som en helhet.

4.2 Behandling av materiale

Jeg gjennomfører som sagt et kvalitativt studium som tar utgangspunkt i én større tekst som analysemateriale. Som følge av dette har jeg gått grundig til verks i behandlingen av dette analysematerialet. Det første steget i behandlingen av materialet, var å overføre den muntlige diskusjonen til en skriftlig tekst. På den måten blir det enklere å hente ut funn og resultater som jeg kunne benytte meg av videre i undersøkelsen. Derfor har jeg transkribert hele debatten.

En annen fordel med å transkribere hele debatten, er at jeg da må være oppmerksom på hver eneste ytring utført av deltakerne i debatten. Dette har gitt meg en svært grundig forståelse av, og kjennskap til, kildematerialet, noe som igjen gir en fordel til analysearbeidet. Alle partilederne i debatten er godt trentede diskusjonsdeltakere, som sannsynligvis har flere undertema og argumenter forberedt i forkant av debatten. Å ha bearbeidet debatten så grundig, har gitt meg mulighet til å oppdage formuleringer og argumenter som er mer verdiladde enn først antatt. Hele transkripsjonen ligger vedlagt i oppgaven som *Vedlegg 1*.

4.2.1 Transkriberingsarbeid

Transkripsjonen har jeg som sagt utformet på egen hånd. Jeg har benyttet meg av etablerte samtaleanalytiske konvensjoner, som beskrevet i *Samtaleanalyse. En praktisk innføring*. (2021) av Karianne Skovholt et.al. Jeg har likevel tilpasset konvensjonene etter mine behov for akkurat denne undersøkelsen.

I min oppgave er jeg først og fremst interessert i selve ordvalgene, altså er jeg *ikke* interessert i alle deltakeres gestikulasjoner og snakkemåte. Derfor har jeg ikke inkludert ansiktsuttrykk, pauser mellom forskjellige talere, eller alle deltakernes kroppsbevegelser (med mindre det er relevant som kontekst for ytringen) i transkripsjonen. Dialekt har heller ikke vært relevant for oppgaven, derfor har jeg transkribert alle taleres ytringer til standard bokmål. Det jeg *har* inkludert, er alle deltakernes uttalte ord og lyder, samt pauser og hurtighet inn i nye setninger. Mitt valg om å inkludere alle deltakeres uttalte ord er selvforklarende, ettersom det er nettopp valget av disse ordene jeg er interessert i å undersøke. I tillegg har jeg inkludert pauser og hurtighet inn i transkripsjonen, ettersom dette er språklige kjennetegn som kan tyde på deltakeres selvreparasjoner og ønske om å ‘komme seg vekk’ fra tidligere valgte ordformer, eller tematikk som kan være ubehagelig å diskutere.

For å lese transkripsjonen er det nødvendig å kjenne til et par konvensjoner innen transkriberingsarbeid som jeg har tatt i bruk. Alle punktsettingstegn har et eget bruk, men vanlige tegn som punktum (.), komma (,) og spørsmålstegn (?) er brukt noenlunde likt slik man bruker dem i vanlig tekstskriving. Det vil si at punktum viser til en fallende intonasjon, for å signalisere at man er ferdig med en setning, komma betyr svakt stigende intonasjon, for å tydeliggjøre at man vil fortsette en setning, og til slutt viser spørsmålstegnet til en sterkt stigende intonasjon, som vanligvis gjør det tydelig at man har stilt et spørsmål til noen av de andre deltakerne i diskusjonen (Skovholt, et al., 2021, p. 120). Det er verdt å nevne at disse tegnene til vanlig ikke *trenger* å bety ‘slutt på setning’ eller ‘faktisk stilt spørsmål’ i samtaleanalytisk sammenheng, men siden det nøyaktige tonefallet til hver deltaker ikke er en del av undersøkelsen min, har jeg valgt å forholde meg til tegnsettingen av punktum, komma og spørsmålstegn på denne forenklete måten.

Et par punktsettingstegn som blir brukt mer atypisk, er tegnene likhetstegn (=), kolon (:), og bindestrek (-). Kolon har samme betydning i transkripsjoner som den pleier å ha i fonologi, nemlig at den indikerer at den foregående lyden er forlenget. Hvis man for eksempel skulle fremhevet at en bygning er stor, kunne det blitt transkribert som at bygningen er *sto:r*, eller til og med *sto::r*, for å indikere at man har trukket vokalen meget langt ut (ibid., p. 135).

I transkripsjonen viser bindestrek til avbrutt tale (ibid., p. 136). Dette var viktig for meg å inkludere, da egeninitiert avbrytelse av tale ofte kommer i forkant av selvreparasjoner, eller når deltakere vil stoppe seg selv i å si noe. Likhetstegnet er ofte forbundet med bindestrek, dette er fordi likhetstegnet benyttes når en deltaker ‘skynder seg’ inn i et nytt utsagn, uten å tillate nok rom for andre deltakere til å svare eller å ta over ‘mikrofonen’ (ibid., p. 135).

Likhetstegnet vil ikke alltid følge avbrutt tale, da deltakere av og til får fullført én tanke, men vil fortsette å snakke om noe nytt uten at ordstyrer i debatten beveger seg til neste person. Da vil også likhetstegnet benyttes for å signalisere at deltakeren fort har beveget seg over på en ny tanke. På samme måte vil ikke bindestrek alltid føre til likhetstegn, da det ikke alltid deltakerne kjapt beveger seg over til nytt ordvalg, eller ny tanke, etter avbrytelse.

Det er også vanlig at man legger trykk på deler av talen man vil fremheve. For å vise at noen legger trykk på ord, eller deler av ord, vil jeg understreke den aktuelle delen av talen (ibid., p. 124). I politisk sammenheng er det vanlig å fremheve visse deler av talen for å tydeliggjøre et poeng. En taler som vil argumentere for at skoler burde få mer offentlig støtte ville gjerne sagt at: «Skolene må få flere midler. Skolenes svake økonomi er fullstendig uholdbar!». På denne måten fremhever taleren akkurat hvor viktig han mener det er at skolene får flere midler, og hvor negativt det er at skolene får lite midler i utgangspunktet.

Klammeparentes blir brukt der to deltakere har overlappende tale, det vil si når to deltakere snakker samtidig (ibid., p. 118). I min transkripsjon har jeg sørget for at den overlappende talen til deltakeren som bryter seg inn i den originale ordholderens tur alltid kommer på linjen direkte under den talen som blir overlappet med (se linje 26-27 i *Vedlegg 1* for eksempel). Vanlig parentes kan ha litt varierende betydning, der parentesen omslutter et punktum ((.)) eller et desimaltall ((0.2)) indikerer det henholdsvis mikropauser på under 0.1 sekund, eller antall sekunder som går mellom hver talehandling (ibid., p. 116). Dersom man for eksempel har glemt navnet til noen man skal introdusere, ville man kanskje transkribert det slik: «Dette er e:: (0.3) Randi.»

Andre betydninger vanlige parenteser kan ha, er ord der man er usikker på hva som blir sagt (ibid., p. 136). Et eksempel på dette finner man på linje 55 av transkripsjonen, der jeg ikke kan fastslå med sikkerhet om det egentlig er *innskrenkingsforslag* Erna Solberg faktisk sier, derfor har jeg skrevet det som *(innskrenkings)forslag*. Doble parenteser har jeg brukt for å indikere at noe er mine egne kommentarer om interaksjonsforløpet, og ikke noe som er en faktisk del av deltakernes tale (ibid.). Jeg har vært restriktiv i bruken av kommentarer innad i transkripsjonen ettersom væremåte ikke er en del av analysen jeg har foretatt meg, men jeg har inkludert det i visse deler av interaksjonene hvor jeg anser det som nødvendig. Noen eksempler på dette er deltakere som forflytter seg, og visse gestikulasjoner som gjøres i *sammenheng* med talen. På linje 175 i *Vedlegg 1*, refererer blant annet Jonas Gahr Støre til «et [standpunkt her ute]», her anså jeg det som nødvendig å spesifisere at Støre gestikulerer et «ytterkantstandpunkt», som han refererer til på linje 174 i *Vedlegg 1*.

4.2.2 Datainnsamling

For å få en systematisk oversikt over alle referanser til ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, har jeg også samlet alle forekomster inn i en tabell, fordelt etter deltaker. Denne tabellen ligger vedlagt som *Vedlegg 2*. For hver deltaker har jeg skrevet ned hver ordform de bruker om disse fenomenene, hvor mange ganger hver ordform blir brukt, og hvor mange ord de ytrer i løpet av debatten som helhet. Jeg mener at det er relevant å ha en oversikt over hvor mange ord hver deltaker har totalt sett, for at det ikke skal virke som én deltaker snakker utrolig mye mer om disse fenomenene, når sannheten er at den deltakeren bare har snakket mer enn de andre på generell basis.

Relativ frekvens (hvor mange ganger samme ord blir sagt, fordelt på totalt antall ord sagt) er ikke noe jeg problematiser i denne oppgaven, men jeg mener likevel at det er viktig å kunne vise til det totale antall ord sagt for at «totalt antall referanser til ABORTUS PROVOCATUS/FOETUS» ikke skal bli misvisende. Man kan for eksempel sammenligne Jonas Gahr Støres totale antall referanser til FOETUS (3) med Kjell Ingolf Ropstads totale antall referanser (4). Ut ifra denne statistikken alene, kunne man bli lurt til å tro at Ropstad bare vier litt mer tid til å snakke om FOETUS direkte enn Støre, men med tanke på de to deltakernes totale antall ord ytret i hele debatten (Støres 4574 mot Ropstads 2834), kan man se at Ropstad sine ytringer på generell basis er sentrert rundt FOETUS i større grad enn Støres ytringer. Dette er viktig å ha i tankene, ettersom antall ord som blir sagt av de forskjellige deltakerne i debatten, varierer betydelig.

Å ha denne oversikten er også nyttig med tanke på den videre undersøkelsen av analyse materialet, ettersom jeg her har skrevet ned alle forekomster, samt henvisning til hvilke linjer i transkripsjonen de forekommer. Dette gir meg mulighet til å finne hvor i debatten det er referanser til ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, og forenkler prosessen med å oppdage argumenter og generelle ytringer i debatten som er knyttet til disse fenomenene.

4.3 Kildematerialet

Kildematerialet mitt består altså utelukkende av den siste partiledersdebatten i valgåret 2021. I analysekapittelet kommer jeg til å foreta en grundig gjennomgang av denne debatten, derfor vil jeg her gi litt bakgrunnsinformasjon om selve debatten. Jeg skal også forklare hvordan jeg har arbeidet med kildematerialet, ettersom det også forklarer hvordan jeg har strukturert analysen i neste kapittel.

4.3.1 Partilederdebatten

Posisjonen til alle de forskjellige stortingspartienes offisielle standpunkt til ABORTUS PROVOCATUS ble skissert i 2.1, og det er alle disse partiene som har sin partileder som representant i debatten. Debatten tok som sagt sted 8. september, fem dager før valgdagen i 2021, og deltakerne var partilederne fra Arbeiderpartiet (AP), Høyre (H), Kristelig Folkeparti (KrF), Sosialistisk Venstreparti (SV), Senterpartiet (SP), Fremskrittspartiet (Frp), Miljøpartiet De Grønne (MDG), Rødt (R), og Venstre (V). Journalisten og programlederen Arill Riise er den eneste deltakeren i debatten som *ikke* er en partileder. Det er likevel ikke helt riktig å kalle Riise for en deltaker i debatten, da hans rolle er å være *ordstyrer*. Det vil si at Riise har ansvar for å bestemme hvilken av de *reelle* debattantene som skal snakke, samt at han ofte stiller spørsmål til deltakerne, spørsmål han ved flere anledninger også presser deltakerne på for å få konkrete svar.

Jeg har utformet *Vedlegg 2* slik at personene blir listet opp etter når de får ordet i debatten, noe som vil si at Arill Riise er øverst. De to neste som får snakket, er Jonas Gahr Støre (forkortet til JON i transkripsjonen) og Erna Solberg (forkortet til ERN), partilederne for de to største partiene i Norge, henholdsvis Arbeiderpartiet og Høyre. I første del av segmentet om ABORTUS PROVOCATUS blir Støre og Solberg invitert opp til «duell» i midten av debattområdet, altså at de skal diskutere temaet med hverandre, uten innlegg fra de resterende debattantene. Riise, Støre og Solberg er de deltakerne som har desidert flest ord ytret i debatten. Dette er selvfølgelig som følge av at de får mulighet til å åpne hele diskusjonen uten avbrytelser fra de andre deltakerne, og at Riises stemme går igjen regelmessig gjennom hele debatten. Hver av disse tre deltakerne har i overkant av 4000 ord ytret hver.

Etter at både Støre og Solberg får ordet et par ganger hver, blir de bedt om å gå tilbake til sine respektive podier, og diskusjonen blir åpnet for resten av deltakerne. Her får resten av partilederne mulighet til å berette om sine standpunkter. De to neste som får ordet, er Kjell Ingolf Ropstad (KJE) fra KrF og Audun Lysbakken (AUD) fra SV. Begge disse deltakerne får også flere muligheter til å snakke, i tillegg til at de får sagt relativt mye, da de begge ytrer rundt 2500 ord hver. Fra Lysbakken og Ropstad, er det Senterpartiets Trygve Slagsvold Vedum (TRY) som får ordet. Han ligger på et ordantall mellom de foregående og de kommende debattantene, cirka 700 ord.

De resterende deltakerne har alle rundt 200 ord ytret hver, og de dukker opp i følgende rekkefølge: Sylvi Listhaug (SYL) fra Frp, Une Bastholm (UNE) fra MDG, Bjørnar Moxnes (BJØ) fra Rødt og til slutt Guri Melby (GUR) fra Venstre.

4.3.2 Presentasjon av funn fra kildematerialet

Ved begynnelsen av arbeidet med partilederdebatten var jeg innstilt på å hovedsakelig fokusere på de konkrete språklige valgene om akkurat ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS. Utover i analysen innså jeg likevel at de ordvalgene deltakerne foretar seg *rundt* disse fenomenene, var vel så interessante, og avslørte minst like mye om talernes måte å forstå fenomenene (relatert til forskningsspørsmål 3 i 1.3). Derfor mener jeg at de fleste av deltakernes språklige valg om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS må presenteres i kontekst og sees i sammenheng med resten av ytringene.

For at det kontekstuelle rundt deltakernes ytringer om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS skal være tydelig, har jeg derfor valgt å strukturere 5.1.1 i tilnærmet kronologisk rekkefølge. Jeg presenterer funnene «etter hvert som jeg finner dem», slik at man kan se hvordan ordvalgene som deltakerne gjør, også er med på å forme den videre diskusjonen. Ved å presentere analysematerialet på denne måten, blir det også klart hvorfor noen av deltakerne snakker mer enn andre, og hvorfor jeg bruker tid på å diskutere noen deltakers ytringer mer enn andres.

Etter å ha utforsket debattantenes ytringer generelt, kommer jeg til å ta for meg Ropstad og Lysbakkens ytringer spesifikt. Det vil si at jeg tar for meg alle språklige valg de tar, og hvordan de rammer inn diskusjonen med disse språklige valgene, og på basis av dette strukturerer jeg dem i idealiserte kognitive modeller. Disse IKM-ene skal fungere som sammenligningsgrunnlag for å svare på første del av problemstillingen, dvs. hvorvidt de språklige valgene tatt om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS skiller seg ut ifra hvilken side av saken du befinner deg på.

For å svare på andre del av problemstillingen, kommer jeg også til å strukturere noen av Ropstad og Lysbakkens argumenter etter Toulminmodellen. Dette vil tillate meg å vurdere argumentenes logiske validitet, men det vil også fungere som et springbrett for videre argumentasjonsanalyse. Jeg kommer deretter til å sette de strukturerte argumentene opp mot van Eemeren & Grootendorsts oppsett for en «ideell kritisk diskusjon» og deres «ti bud for fornuftige debattanter».

4.3.3 Referering til kildematerialet

Før jeg beveger meg videre inn i selve analysen, vil jeg avklare hvordan jeg planlegger å referere til transkripsjonen av partilederdebatten i de kommende kapitlene.

Innad i teksten kommer jeg bare til å referere til transkripsjonen i kildematerialet som enten *partilederdebatten*, *transkripsjonen* eller *Vedlegg 1*, ettersom det er tilnærmet utelukkende denne jeg kommer til å referere til. Unntaksvis kommer jeg til å spesifisere at jeg sikter til *Vedlegg 2*, dersom jeg refererer til noe i, eller henter noe fra, oversiktstabellen jeg har utformet. Dersom jeg henter ut sitater, eller referer til noe spesifikt, vil dette alltid komme fra kildematerialet, altså transkripsjonen i *Vedlegg 1*. I slike tilfeller vil jeg sette henvisningen i parentes etter sitatet, utformet slik: (VI/X-Y). Altså vil VI referere til *Vedlegg 1*, mens X-Y refererer til linjenummer i transkripsjonen. Dersom en ordform blir nevnt av samme debattant i flere linjer, kan jeg også føre dette opp som (VI/X,Y,Z), hvor XYZ refererer til de tre forskjellige linjene hvor ordformen brukes.

Hvis jeg skulle vist til første gangen en variant av FOETUS blir brukt i partilederdebatten, kunne jeg for eksempel skrevet det slik: «Jonas Gahr Støre er den første som refererer til FOETUS i debatten, ved å bruke ordformen *foster* (VI/10)». I situasjoner hvor jeg henter fulle sitater fra transkripsjonen, vil de bli nedskrevet slik: «i dag så er det selvbestemt abort til uke 12 av levetiden av fosteret» (VI/10).

Jeg kommer også til å presentere større utdrag fra transkripsjonen i analysekapittelet, med flere linjer av gangen. Disse utdragene vil bli plassert i tabeller som også viser hvem som står for ytringene og hvilket linjenummer ytringene har blitt hentet fra. Disse «tabellene» har jeg laget en liste over på side vi under innholdsfortegnelsen.

For ryddighets skyld vil jeg også presisere at alle sitater er tatt ordrett fra transkripsjonen, som igjen er transkribert så nøyaktig som mulig fra selve debatten. Ingen av ytringene til deltakerne i debatten er omformulert på noen måte av undertegnede. I det kommende analysekapittelet kommer jeg til å undersøke hva deltakerne formidler, med utgangspunkt i hva deltakerne faktisk sier, og gjøre det i lys av bakgrunnsinformasjonen om deres politiske standpunkter. Det vil si at alle sitater representerer konkrete ytringer fra diskusjonsdeltakerne, mens alle andre formuleringer viser til min analyse av deltakernes ytringer.

4.4 Oppsummering

Analysen i neste kapittel tar utgangspunkt i min transkripsjon av partilederdebatten fra 2021. Denne transkripsjonen utgjør hele kildematerialet jeg benytter meg av i denne undersøkelsen, og det er nøye valgt ut for å kunne svare på problemstillingen som ligger til grunn for undersøkelsen som helhet. Jeg kommer i all hovedsak til å presentere funnene fra kildematerialet i kronologisk rekkefølge, da dette tillater meg å sette ytringene jeg analyserer i kontekst, samt å analysere ordvalgene *rundt* selve ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS.

5 ANALYSE OG FUNN

Analysekapittelet består av to deler: ordvalgene gjort av deltakerne, under delkapitlene 5.1 *Ordvalg* og 5.2 *Innramming og IKM-er*, og selve argumentasjonen som er til stede i debatten, under delkapitlene 5.3 *Argumentenes struktur* og 5.4 *Pragma-dialektisk vurdering*. Kapittelet er strukturert på en måte som gir naturlig progresjon i analysen, da jeg i 5.1 og 5.2 fokuserer på de funnene som relaterer til første del av problemstillingen min, om hvordan språklige uttrykk for FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS kan variere etter tilhørighet i diskusjonen. I 5.3 og 5.4 skal jeg presentere funnene som skal ligge til grunn for drøftingen av andre del av problemstillingen, om hvordan dette potensielt kan påvirke meningsutvekslingen rundt ABORTUS PROVOCATUS og relaterte fenomener.

I første del skal jeg undersøke hvilke IKM-er som blir fremkalt av de forskjellige deltakerne i partilederdebatten. Jeg skal dokumentere hvilke ordformer de bruker om de sentrale fenomenene innenfor temaet, for deretter å sette sammen IKM-strukturer for to forskjellige deltakere. Ved å sette sammen IKM-strukturer med tilhørende aspekter, kan jeg analysere og sammenligne disse med et kritisk diskursanalytisk perspektiv.

Etter å ha utformet IKM-er for de to deltakerne i debatten, kommer jeg til å undersøke hvordan argumentasjonen har foregått. Jeg skal velge ut et par argumenter fra deltakerne jeg utformer IKM-er for, og strukturere dem etter Toulminmodellen for å undersøke om de holder opp mot Toulmins kriterier for valid form. Jeg skal også sette de strukturerte argumentene opp mot «den ideelle kritiske diskusjonen» til van Eemeren & Grootendorst, og undersøke i hvilken grad de forholder seg til «de ti bud for fornuftige debattanter».

5.1 Ordvalg

Her vil jeg undersøke de forskjellige uttrykkene som diskusjonsdeltakerne bruker for å referere til FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS. Jeg skal analysere disse uttrykkene i lys av IKM og innrammingsteori.

I denne delen kommer jeg som nevnt til å presentere funnene fra analysematerialet i tilnærmet kronologisk rekkefølge, da jeg mener at konteksten for ordformene er relevant sett i forhold til å illustrere IKM-er for deltakerne i diskusjonen. Den eneste ABORTUS PROVOCATUS-relaterte ordformen jeg *ikke* kommer til å diskutere i noen grad i dette underkapittelet, er deltakernes bruk av *abortloven*. Den fullstendige tittelen på denne loven er *Lov om svangerskapsavbrudd*

[*abortloven*] (1976), derfor mener jeg at å bruke *abortloven* som valgt ordform ikke nødvendigvis signaliserer noen side i diskusjonen, ettersom det refererer direkte til lovens faktiske navn. Hele debattsegmentet om ABORTUS PROVOCATUS blir også innledet av Arill Riise som en diskusjon om nettopp *abortloven*.

5.1.1 Språklige valg i debatten

Den første referansen til noen av fenomenene kommer i Jonas Gahr Støres svar på Arill Riises første spørsmål. Spørsmålet er rettet spesifikt mot Støre om hvorfor det er nødvendig å endre abortloven (VI/5). Støre ytrer ikke et sterkt ønske om å endre abortloven, han nevner blant annet at «i dag så er det selvbestemt abort til uke 12 av levetiden til fosteret, 95 prosent av svangerskapsavbrudd skjer da» (VI/10). Han forklarer videre situasjonen rundt nemnd som gjelder for ABORTUS PROVOCATUS mellom uke 12 og uke 18, der han sier at han mener at kvinner skal få «et godt tilbud (0.2) om helsehjelp for de svangerskapsavbrudd mellom 12. og 18. uke, det er noe ganske annet enn før uke 12» (VI/13). Han avslutter svaret på spørsmålet med å si at han mener kvinners selvbestemmelse er viktig, men også at tidlig ultralyd har gitt kvinner «mer kunnskap, og hvis de skal ha svangerskapsavbrudd kan det komme før uke 12» (VI/14-15).

Jonas Gahr Støre ser her ut til å bruke *abort* og *svangerskapsavbrudd* om hverandre. Støre er i tillegg den eneste deltakeren i debatten som bruker ordformen *svangerskapsavbrudd*, noe som kan være et resultat av hans tidligere stilling som helseminister, da det blant annet er *svangerskap* som blir brukt gjennomgående i lovteksten om ABORTUS PROVOCATUS (Abortloven, 1976). Det er utelukkende disse to ordformene Støre bruker for å referere til ABORTUS PROVOCATUS i løpet av hele debatten, han forholder seg altså bare til en ordform som ser ut til å ha allmenn og bred politisk aksept (*abort*) og en ordform som kan assosieres med profesjonalitet, ettersom det er *svangerskapsavbrudd* som blir brukt i juridisk tekst om temaet. Dette kan være med på å underbygge Støres troverdighet som en autoritetsfigur eller «ekspert» på feltet, i likhet med hvordan han nevner sin tidligere helseministerstilling senere i duellen (VI/32).

Det kan også være interessant at Støre velger å bruke akkurat *svangerskapsavbrudd*, ettersom Bokmålsordboka viser at denne ordformen har en liten betydningsforskjell fra *abort*. Der *abort* (ABORTUS PROVOCATUS) defineres som «kunstig fremkalt svangerskapsavbrudd» (Språkrådet & UiBa), definerer ordboken *svangerskapsavbrudd* som «kunstig avbrudd av svangerskap før fosteret er levedyktig» (Språkrådet & UiBb). Støre bruker et til dels

humaniserende språk når han snakker om levetiden til FOETUS i dette svaret, men han nevner det bare direkte på linje 10.

Støre sier på linje 10 at mesteparten av ABORTUS PROVOCATUS skjer før uke 12 i levetiden til FOETUS, altså før den nåværende lovlige grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS i Norge. Dette blir ikke problematisert av Støre i det hele tatt, tvert imot virker det nesten som om Støre og Arbeiderpartiet står for å beholde systemet slik det er. Her sier altså Støre at ABORTUS PROVOCATUS er akseptabelt innenfor denne delen av levetiden til FOETUS, men flere ganger i løpet av svaret velger han å vektlegge hvor stor forskjell det er på situasjonen før og etter uke 12 (VI/13,15). Som følge av dette, og av at Støre til en viss grad støtter dagens system der ABORTUS PROVOCATUS er regulert etter uke 12, kan man anta at ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12 er 'mindre ønskelig' for Støre, og 'muligens uforsvarlig', ettersom en nemnd er nødt til å behandle saken før det kan innvilges.

Derfor blir det også interessant at Støre bruker *svangerskapsavbrudd* som ordform. Ved å referere til de tilfellene av ABORTUS PROVOCATUS som forekommer før uke 12 som *svangerskapsavbrudd*, betegner han FOETUS i disse situasjonene indirekte som 'ikke levedyktige'. Støre bruker også *svangerskapsavbrudd* i sammenheng med ABORTUS PROVOCATUS mellom uke 12 og 18, men umiddelbart etterfulgt av å poengtere forskjellen mellom situasjonene. Her blir det implisitt formidlet at 'selv om FOETUS mellom uke 12 og 18 kanskje ikke er levedyktige, er de i hvert fall mye nærmere levedyktig status'.

Senere i debatten snakker Støre om levetiden og levedyktigheten til FOETUS igjen, men nå innenfor gestasjonsalderen 18-22 uker. I dette tilfellet går han sterkere til verks i å skille denne gestasjonsalderen fra de foregående, ved å kalle det et «ytterkantstandpunkt» å støtte selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til og med uke 22 (VI/174). I tillegg til dette påstår han at det er «et standpunkt her ute» når han ser det i sammenheng med det «som skjer i mors liv, og med fosteret» (VI/175), noe som nesten antyder at han mener at man innenfor denne gestasjonsalderen *har* kommet innenfor det som kan kalles levedyktighet, og at ABORTUS PROVOCATUS innenfor denne gestasjonsalderen ikke kan kalles *svangerskapsavbrudd* lengre.

Etter Jonas Gahr Støres svar, får Erna Solberg muligheten til å svare på Riises spørsmål om endring av abortloven. Solberg og Støre har et lignende standpunkt i ABORTUS PROVOCATUS-saken i form av at begge partiene støtter å beholde dagens nemndsystem. I likhet med Jonas Gahr Støre, innleder Solberg svaret sitt med å snakke opp dagens abortlov, og følger dette opp med sin første referanse til FOETUS i debatten: «abortloven vi har i dag har funnet et ganske

godt punkt på å veie (.) kvinners selvbestemthet, også opp mot et gradvis større rettsvern (.) for et foster» (VI/17). Solberg refererer første gang til ABORTUS PROVOCATUS mens hun beskriver hvordan nemnden kan være et «hjelpemiddel» (VI/19) for kvinner: «noen, som opplever at de føler press, fra partner, fra familie, om å ta abort, og kanskje fått styrke til å si at «det er egentlig ikke mitt valg»» (VI/20).

Solberg snakker generelt mer om *aktørene* i ABORTUS PROVOCATUS-situasjoner enn det Støre gjør. Mens Støre bare har den ene referansen til FOETUS i svaret på Arill Riises spørsmål, har Solberg totalt fem direkte referanser til FOETUS i sitt tilsvarende svar, hvorav disse referansene består av tre forskjellige ordformer, *foster*, *syke barn* og *premature barn*. Det kan riktignok diskuteres i hvilken grad *barn* med tilhørende modifikatorer faktisk refererer til FOETUS. Jeg mener at Solbergs referanse til «syke barn» kan forstås som en referanse til FOETUS, da hun bruker dette i samme situasjon som «foster»: «=Andre (.) har også, fordi de har fått **syke barn**, følt e: =og **fostre**, som kanskje har sykdommer, fått hjelpen og støtten til å kunne (.) ta et valg om å- =om å abortere.» (VI/21, min utheving). Her sidestiller hun altså *syke barn* med *fostre som har sykdommer*.

I likhet med Jonas Gahr Støre, snakker også Solberg om gestasjonsalderen 18-22. Hun trekker frem det faktum at Arbeiderpartiet har sagt seg villig til å danne regjering med blant annet Sosialistisk Venstreparti, som *vil* ha 22-ukers grense for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Hun sier også: «fra atten til to og tyve uker er vi veldig nærmt (.) det som er overlevelsen» (VI/25). Selv om Erna Solberg vanligvis tilegner mer taletid til å referere til aktørene enn Støre, velger hun å utelate aktørene i denne ytringen. Vi kan likevel anta at hun mener «overlevelsen *til FOETUS*» (min omskriving), og vi kan altså se at Solberg og Støre viser tegn til enighet om denne saken.

Jonas Gahr Støre bruker *svangerskapsavbrudd* for å betegne de tilfellene av ABORTUS PROVOCATUS som skjer før uke 18, men bruker *ikke* ordformen om tilfeller *etter* uke 18, ettersom han sier:

173	JON	Jeg e:r (0.2) Jeg er veldig enig med Trygve, vi har litt ulikt syn på dette, dette er et spørsmål som (0.2) tjenes å bli snakket om med innestemme,
174		og at vi tar det <u>bredt</u> i Stortinget, og at vi <u>ikke</u> lar partier på ytterkantene bestemme det, og jeg mener at til uke 22 er et ytterkantstandpunkt,
175		det er jeg helt uenig i, for mellom 18 og 22, når vi- når vi følger med på hva som skjer da i mors liv, og med fosteret, så er det et [standpunkt her ute.]

Tabell 1: Linje 173-176 fra Vedlegg 1

Støre bruker ikke ordformen *overlevelsen*, men han formidler likevel mye av det samme Solberg, nemlig at FOETUS i gestasjonsalderen 18-22 er såpass utviklet at det ikke nødvendigvis er moralsk forsvarlig å tillate ABORTUS PROVOCATUS på dette stadiet. Ved å sammenligne disse to ytringene, kan vi likevel se en forskjell i hvordan de to debattantene formidler disse standpunktene. Støre fører et relativt eufemistisk språk, som tar utgangspunkt i «hva som skjer» i gravide kvinners livmor, og «hva som skjer» med FOETUS. Selv om han teknisk sett fordømmer standpunktet å støtte selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22, sier han ikke dette direkte, men heller ved å referere til en slags *ytterkant*. Dette kan forstås som en indirekte måte å referere til et slikt standpunkt som *ekstremt*.

På motsatt side velger Solberg å bruke en ordform som i større grad er følelsesfremkallende, gjennom å referere til FOETUS i denne gestasjonsalderen som «nærmt (.) det som er overlevelsen». Dette blir ytterligere forsterket senere i samme linje, når Solberg sier: «det står personell på sykehus i Norge klare for å hjelpe **premature barn** i akkurat [samme] tidspunktet» (VI/25-26, min utheving). Dette er grunnen til at jeg mener at *premature barn* kan sies å referere til FOETUS i dette tilfellet, da Solberg selv presiserer at hun snakker om samme tidspunktet (altså gestasjonsalder 18-22). Selv om Støre og Solberg ser ut til å mene det samme om denne gestasjonsalderen, bruker altså Solberg et språk som i større grad appellerer til mottakernes følelser. Hun fremhever det at FOETUS får medisinsk «hjelp» av sykehuspersonell, refererer til dem som *premature barn*, og sier at 18-22 nærmer seg «overlevelsen». Støre utelater i stor grad aktørene i ABORTUS PROVOCATUS-sitasjoner, og bruker generelt et mer nøkternt og klinisk språk. Solberg vektlegger aktørene i større grad, spesielt selve FOETUS, ved å bruke et humaniserende språk.

Arill Riise gir igjen Jonas Gahr Støre ordet, og spør: «Setter du ned foten for to og tjue uker?» (VI/30). I svaret på dette spørsmålet sier Støre «Ja» og fortsetter interessant nok med å adoptere Solbergs bruk av *overlevelse*, men i en litt annen kontekst: «jeg var helseminister og vi hadde den tematikken, «når er fosterets overlevelse?» Så- slik at (.) etter atten uker så må det være det systemet som er i dag» (VI/32). Her kan vi igjen se likheten i standpunkt mellom Støre og Solberg, at begge to mener at selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS etter uke 18, *ikke* er moralsk forsvarlig. Selv om Støre ikke sier direkte at 'Overlevelsen til FOETUS er etter uke 18', er det likevel dette som blir formidlet, ettersom han følger opp det retoriske spørsmålet

ved å poengtere at ABORTUS PROVOCATUS ikke kan tilbys (uten å gå gjennom nemnd) til kvinner med FOETUS i gestasjonsalder over uke 18.

Begge de to første gangene Støre har ordet i denne debatten, bruker han både *svangerskapsavbrudd* og *abort*, og jeg har allerede belyst hvordan han bruker ordformene tilnærmet om hverandre. Jeg vil likevel kommentere det faktum at, ut av de fire gangene Støre bruker *svangerskapsavbrudd*, bruker han ordformen to ganger for å referere til ABORTUS PROVOCATUS *før* uke 12. De to gangene han bruker *svangerskapsavbrudd* for å referere til ABORTUS PROVOCATUS i gestasjonsalderen 12-18, er dette i sammenheng med at kvinnene i disse situasjonene skal ha tilgang til «et godt tilbud (.) om helsehjelp for de svangerskapsavbrudd mellom tolvte og attende uke» (VI/13), eller i sammenheng med at «=ingen kvinner tar lett på temaet svangerskapsavbrudd etter uke 0: tolv» (VI/35). Støre har altså to tilfeller der han bruker *svangerskapsavbrudd* om ABORTUS PROVOCATUS som forekommer etter uke 12 (ikke etter uke 18), men kun i kontekst av det er noe som helst bør unngås, og at kvinnene som opplever disse situasjonene, kan trenge helsehjelp og «ikke tar lett på temaet».

Solberg bruker flere ordformer for å referere til ABORTUS PROVOCATUS, men alle innebærer leddet *abort* på en eller annen måte. Dette er noe som gjelder de andre deltakerne i partidebatten også. Samtlige, med unntak av Jonas Gahr Støre, har utelukkende referanser til ABORTUS PROVOCATUS gjennom ordformer som innebærer *abort*. Solberg har størst variasjon, med tanke på at hun både bruker *abort* i substantivformat, *ta abort* og *abortere* i verbformat, samt en referanse til *senabort*, altså ABORTUS PROVOCATUS *etter* uke 12. På denne måten er Solberg et godt eksempel på nøytraliteten i ordformen *abort*, da hun bruker ordformen på flere forskjellige måter, uten at dette problematiseres av noen i diskusjonen.

Den siste referansen til ABORTUS PROVOCATUS i duellen mellom Erna Solberg og Jonas Gahr Støre, er Støres angrep mot Solbergs (og Høyres) villighet til å megle med KrF om innskrenkinger i abortloven. Støre sier at dette «bare må forstås slik at det ikke skal være rett (.) til selvbestemt abort» (VI/51). Solberg får inn siste ord før duellen avsluttes, men velger her å referere til «kvinner selvbestemthet» og ikke til ABORTUS PROVOCATUS: «det er ingen usikkerhet om at Høyre kommer til å stå for kvinners selvbestemthet» (VI/58).

Muligens som følge av at Støre nevnte KrF i debatten, retter Arill Riise det neste spørsmålet mot Kjell Ingolf Ropstad. Ropstad blir spurt direkte om han er «imot selvbestemt abort» (VI/60). Som svar, trekker Ropstad frem at KrF ønsker en mer restriktiv lov enn gjeldende

lov, og nevner også at de fleste partiene på venstresiden «ønsker en radikal utvidelse av abortloven» (VI/63). Det er først etter å ha ytret støtte til Solberg som statsminister, at Ropstad begynner å referere til FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS.

66	KJE	men vi kan altså redde liv (.) ned til uke tjueto (.) tidligere og tidligere, og parallelt med det, så vil de li:kevel altså fjerne ALLE rettighetene til barnet , til uke atten, eller til uke t- =tjueto,
----	-----	---

Tabell 2: Linje 66 fra Vedlegg 1 (min utheving)

Jeg har valgt å utheve to ordformer fra sitatet til Ropstad, hvor jeg mener han har referanser til FOETUS. Den første er «liv» i sammenheng med frasen *å redde liv*. Dette er første gang i debatten at FOETUS blir referert til som *liv*, noe som er vanlig praksis innenfor kretser som er imot ABORTUS PROVOCATUS. Ropstad sier at vi har muligheten til *å redde livet til FOETUS ned til uke tjueto*. De aller fleste er av den oppfatning at ‘å redde liv’ er en moralsk plikt, det er attpåtil ulovlig å *la være* å redde et liv, dersom man som menigmann har mulighet til det. Derfor antyder Ropstad, ved å ramme inn det motsatte av ABORTUS PROVOCATUS som *å redde liv*, at ABORTUS PROVOCATUS burde være ulovlig, eller i det minste at han ser på det som tilsvarende det å ‘la være å redde et liv’. Han sier at dette gjelder innenfor en gestasjonsalder på 22 og over, men sier også at vi «kan redde liv» tidligere og tidligere. Altså at selv om grensen for hvor vi kan «redde liv» akkurat *nå*, vil grensen sannsynligvis være tidligere i gestasjonsalderen til FOETUS i fremtiden.

Å snakke om *å redde liv* er også et eksempel på å bruke humaniserende språk for å ramme inn debatten på en måte som tjener budskapet til Ropstad, i likhet med Solbergs bruk av humaniserende språk i diskusjonen av ABORTUS PROVOCATUS. En annen likhet mellom Solberg og Ropstad, er at de begge bruker *barn* som ordform for å referere til FOETUS, noe de og Sylvi Listhaug er de eneste i debatten som gjør. Ropstad bruker *barn* når han snakker om at partiene som står for den såkalte «radikale» endringsforslaget i abortloven (VI/63), ønsker å fjerne rettighetene til FOETUS. Dette kan tyde på at Ropstad går lengre enn Solberg i å stille seg mot endringer i abortloven, både ved at han sier det direkte, men også i hvordan han omtaler rettighetene til FOETUS.

Der Solberg snakker om «rettsvern for foster» (VI/17), snakker Ropstad om «rettighetene til barnet» (VI/66). Her kan man se at Ropstad bruker et mer humaniserende språk for å referere til det samme som Solberg refererer til. Jeg mener dette blir ytterligere forsterket senere i debatten, da Ropstad igjen snakker om de samme rettighetene. Ropstads eneste referanse til FOETUS gjennom den vanligste ordformen *foster* kommer i denne sammenhengen: «og derfor

sier KrF to ting (.) for det første så ønsker vi et nytt lovverk, som i større grad styrker fosterets **menneskevern**» (VI/74, min utheving). Den eneste gangen Ropstad velger å bruke det som tilsynelatende er den mest nøytrale/kliniske ordformen for FOETUS, er altså i sammenheng med ordet *menneskevern*. På denne måten formidler Ropstad noe av sitt syn på FOETUS, selv om han ikke bruker ordformer som *barn* eller *liv* til å formidle hans sterkt humaniserende syn på FOETUS. *Menneskevern* som uttrykk er heller ikke en del av norske ordbøker, da det er *rettsvern* som er den korrekte termen.

Det samme er tilfellet ved Ropstads første referanse til ABORTUS PROVOCATUS. Som nevnt tidligere er *abort* den desidert vanligste ordformen for å referere til ABORTUS PROVOCATUS, og en ordform med tverrpolitisk bruk. Men i likhet med *foster*-eksempelet, bruker Ropstad *abort* i sammenheng med at de bør *reduseres*: «så er vi veldig opptatte av å redusere antallet aborter» (VI/76). Så selv om Ropstad teknisk sett bruker en nøytral ordform, formidler han likevel et tydelig negativt syn på ABORTUS PROVOCATUS, når man ser på hele ytringen i kontekst.

Etter Kjell Ingolf Ropstad, får Audun Lysbakken ordet av Arill Riise. Lysbakken prøver å utfordre Ropstad til å gi et konkret svar på spørsmålet fra Riise, om Ropstads personlige standpunkt til ABORTUS PROVOCATUS. Lysbakken velger her å utelate enhver form for direkte referanse til ABORTUS PROVOCATUS (med unntak av *abortlov*), men spør heller Ropstad om han er «for selvbestemmelse, eller mot» (VI/90). Ved å utelate en referanse til ABORTUS PROVOCATUS, og heller bruke *selvbestemmelse* i utfordringen til Ropstad, rammer Lysbakken situasjonen til å handle om hvorvidt Ropstad støtter kvinners rett til å bestemme selv, heller enn å støtte såkalt *selvbestemt abort*. Selv om det er bred enighet i samfunnet om at ABORTUS PROVOCATUS ikke er ønskelig (selv om mange mener det kan være nødvendig), er det *også* bred enighet om at alle mennesker (inkludert gravide kvinner) burde ha rett til å bestemme over egen kropp.

Lysbakkens utfordring om akkurat hvordan Ropstad ønsker at abortloven skal se ut, og om han støtter «selvbestemmelse», får ikke Ropstad til å gi et konkret svar. Ropstad velger heller å legge fokuset tilbake på SV ved å si at «det er dere, spesielt SV i spissen, som ønsker fri selvbestemt abort til uke tjueto» (VI/91), og avviser dermed Lysbakkens forsøkte innramming av debatten som at man enten er for eller imot *selvbestemmelse*.

Flere deltakere, fra forskjellige sider i debatten, bruker ordformen *selvbestemt abort*, men Ropstad er den eneste som bruker frasen *fri selvbestemt abort*. *Fri*-leddet i frasen er teknisk

sett unødvendig, da dette er en del av konseptet bak *selvbestemt abort*. Når Ropstad likevel tar dette i bruk i kombinasjon med at han ytrer bekymring for at den øvre grensen skal settes til uke 22 i gestasjonsalderen, avslører Ropstad et ønske om at dette burde reguleres på et eller annet nivå. Dette blir tydeligere formidlet senere i Ropstads svar til Lysbakken, når han sier: «men **dessverre** er det stor sannsynlighet for at det blir et flertall, enten for uke atten, eller **så langt** som uke tjuto» (VI/94, min utheving). Selv om Ropstad også bruker *abort* som ordform i denne situasjonen, gjør han det tydelig at han mener selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS *ikke* er ønskelig frem mot uke 18, og i hvert fall ikke uke 22.

Støre, Solberg, Ropstad og Lysbakken er de diskusjonsdeltakerne som har mest taletid i debatten, og de får alle flere muligheter til å diskutere utover i debatten. Etter Ropstads svar på Lysbakkens utfordring, er det likevel partilederne fra Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Miljøpartiet De Grønne, Rødt og Venstre som får taletid. Trygve Slagsvold Vedum er den første av disse til å argumentere for sin sak.

Vedum og Senterpartiets offisielle standpunkt er at den nåværende abortloven fungerer bra slik den er i dag, og han bruker også mesteparten av tiden til å si nettopp dette. I den første delen av taletiden hans bruker han mest tid på å snakke om historien til abortloven, og på å komme med meta-kommentarer om diskusjonen som helhet. Vedum påpeker blant annet at han mener det er viktig at språkbruken i diskusjonen blir ført med «innestemme» og «respekt» (VI/115), samt at det er et «område det bør være størst mulig grad av ro på» (VI/97). Alt dette sier Vedum uten en eneste direkte referanse til hverken FOETUS eller ABORTUS PROVOCATUS. De eneste aktørene innenfor situasjoner relatert til ABORTUS PROVOCATUS som blir nevnt av Vedum, er foreldre og spesielt kvinner (VI/100,116), ikke ulikt hvordan Erna Solberg valgte å bruke tid på å snakke om aktørene som blir påvirket av hvordan diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS arter seg.

Riise ser ut til å bli motivert av Vedum til å gi ordet til Sylvi Listhaug, etter at Vedum forteller hvordan Stortingsrepresentanter fra SP er fristilt til å stemme etter egen mening i etiske saker som dette (VI/112-113). Som Arill Riise sier:

117	ARI	Så dere (.) setter medlemmene (.) fritt til å (.) eller stortingsrepresentantene til Senterpartiet fritt i denne saken her.
118		=Det gjør også Fremskrittspartiet, men hva mener <u>du</u> (0.2) selv, Sylvi Listhaug?

Tabell 3: Linje 117-118 fra Vedlegg 1

Listhaug svarer at hun personlig synes «at dagens lov har fungert bra» (VI/119), og sier ikke på noe tidspunkt at hun mener abortloven bør endres. Dette, sammen med Arill Riises informasjon om at Frps Stortingsrepresentanter er fristilt til å stemme hva de vil i saker om ABORTUS PROVOCATUS, viser at Frp og SP har nøyaktig samme standpunkt til denne saken. På tross av dette retter Listhaug sterk kritikk mot Trygve Slagsvold Vedum i taletiden hun blir tildelt.

124	SYL	[=Men så bare til slutt] har jeg lyst til å si, for jeg synes det er rart, Trygve,
125		at du skal samarbeide med partier- (.) noen ønsker atten uker, Audun Lysbakken ønsker altså uke tjueto, (.) for kort tid siden
126		ble det født et barn i Storbritannia i uke tjuen, det betyr altså at man vil åpne opp for abort på et tidspunkt der vi nå kan begynne
127		å redde liv, jeg mener det er <u>grotesk</u> , og jeg synes det er rart at Trygve vil samarbeide med sånne partier.

Tabell 4: Linje 124-127 fra Vedlegg 1

Vedum (og SP) blir her angrepet for å potensielt ville samarbeide med partier som ønsker å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 18 eller uke 22. Listhaug sier to ganger at hun «synes det er rart» (VI/124,127) at Vedum vil samarbeide med disse partiene, og begrunner dette med at det ble «født et barn i Storbritannia i uke tjuen» (VI/126). I likhet med noen av *barn*-eksemplene til Solberg, kan det diskuteres hvorvidt Listhaugs bruk av *barn* her kan sies å referere til FOETUS eller ikke. Bruken av *barn* er likevel relevant, ettersom Listhaug bruker et sterkt, humaniserende eksempel for å vise at man *ikke* burde øke grensen til uke 22. Hun gjør dette ved å vise til en spesifikk situasjon der et FOETUS ble født i uke 21, men likevel holdt i live. Listhaug bygger videre på dette eksempelet, og overfører dette til å gjelde for ABORTUS PROVOCATUS generelt, ved å si at man kan «redde liv» (VI/127) i perioden frem til uke 22 i gestasjonsalder. Dette er også i referanse til denne situasjonen at hun velger å bruke ordformen *abort* (VI/126).

Listhaug er den eneste av deltakerne i debatten som ikke bruker *foster* til å referere til FOETUS, hun bruker bare *liv* i frasen «redde liv» (VI/127), og *barn* (VI/126). Dette, sammen med at hun betegner selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22 som «grotesk» (VI/127), gir et klart bilde av hva Listhaug synes om ABORTUS PROVOCATUS i denne gestasjonsalderen. Hun forsøker å ramme inn ønsket om å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS som noe moralsk forkastelig, og hun sier indirekte at det er moralsk forkastelig å kunne samarbeide med partier som ønsker dette. Som de andre deltakerne i debatten, bruker

hun *abort* for å referere til ABORTUS PROVOCATUS, men dette gjøres i samme stil som hvordan Ropstad bruker ordformen *abort*. Ordformen *abort* blir kun brukt i språklige situasjoner der ABORTUS PROVOCATUS blir rammet inn som uønsket, og i Listhaugs sammenheng som ‘ikke moralsk forsvarlig’.

Etter Listhaugs fordømmelse over Vedums potensielle samarbeidspartnere, gir Riise ham muligheten til å svare om han er enig med Sylvi Listhaug. På dette svarer Vedum direkte at han ikke er enig med «alle ordene og dramaturgien rundt» (VI/131). Selv om både Frp og SP har samme standpunkt til ABORTUS PROVOCATUS, vil han altså ikke si seg enig med Listhaug. Det at Listhaug velger å bruke ord som *grotesk*, og muligens også hennes valg om å referere til det motsatte av ABORTUS PROVOCATUS som å «redde liv» (VI/127), gjør at Vedum vil markere avstand fra hennes standpunkt, selv om det reelle standpunktet hennes samsvarer med hans eget.

På samme tid som Vedum avviser enighet med Listhaug, fortsetter han med å indirekte vise at han faktisk *er* enig med henne. Det er først når han blir presset på sin mening om ABORTUS PROVOCATUS av Listhaug og Riise, at Vedum har direkte referanser til FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS, i form av denne ytringen:

131	TRY	[Ikke med] alle ordene og dramaturgien rundt, men jeg er helt enig i at det å åpne opp for abort i uke tjueen eller uke tjueto
132		er grunnleggende feil, for da kan det være: på det ene rommet, en abort , og på det andre, en fødestue,
133		og fosteret er nesten like gammelt, men jeg ønsker ikke å (0.2) kommunisere med Listhaug på det, for vårt standpunkt er så tydelig.

Tabell 5: Linje 131-133 fra Vedlegg 1 (min utheving)

Vedum bruker de mest nøytrale ordformene (*abort* og *foster*) når han refererer til ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, men han viser likevel en tydelig enighet med Listhaug i eksempelet han viser til. Å si at «abort i uke tjueen eller tjueto er grunnleggende feil» kan sies å formidle det samme som å si at det er «grotesk å åpne for abort i uke tjueen eller tjueto», selv om *grotesk* viser en sterkere fordømmelse av ideen.

Man kan også se likheter mellom eksemplene Vedum og Listhaug trekker frem, men samtidig at det er stor forskjell i hvordan de omtales. Der Listhaug snakker om muligheten til «å redde liv» og «barn som blir født i uke tjueen», velger Vedum å utelate aktørene i størst mulig grad. Vedum bruker heller rommene som situasjonene tar sted i, til å referere til situasjonen som

helhet. Ved å omskrive eksempelet til Vedum kan man avsløre at han formidler det samme som Listhaug på overfladisk nivå: *På ett rom redder legene livet til barnet, mens de tar livet til barnet på den andre rommet*. Forskjellen mellom eksemplene er hovedsakelig hvordan de omtales, nemlig at Vedum i mye større grad fører et eufemistisk språk, mens Listhaug bruker et humaniserende språk, som også har sterk verdiladning. Til tross for dette sammenfallende synet, avslutter Vedum ved å ta avstand fra Listhaug, og sier at han ikke vil «kommunisere med Listhaug på det, for vårt standpunkt er så tydelig.» (VI/132-133), selv om begge standpunktene altså er like.

Etter at Vedum har uttalt seg, blir Une Bastholm, Bjørnar Moxnes og Guri Melby tildelt taletid. Alle tre har et par referanser til ABORTUS PROVOCATUS hver, men ingen referanser til FOETUS. Bastholm har to referanser til ABORTUS PROVOCATUS i form av frasen *ta abort* (VI/139,146), og hun bruker ordformen *spontanabort* (VI/139) én gang (selv om dette teknisk sett ikke refererer til ABORTUS PROVOCATUS). Bastholm vier likevel ikke mye av sin taletid til å snakke om situasjoner relatert til ABORTUS PROVOCATUS, og blir avbrutt av Arill Riise når hun begynner å snakke om transpersoner.

Bjørnar Moxnes har to referanser til ABORTUS PROVOCATUS, hvorav begge er i form av ordformen *abort*. Moxnes gir Riise et ganske kort og konsist svar på hvorvidt han støtter selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22. Han fører et svært teknisk språk, der han hovedsakelig snakker om *kvinnene* og selvbestemmelsesprinsippet som han mener ligger til grunn for abortloven. Uten å nevne navn, avviser han at det er «vi som har skapt uro rundt abortloven» (VI/158-159), og fortsetter med å påstå at «andre partier ønsker åpenbart å innskrenke den og frata kvinners rettigheter.» (VI/160).

I likhet med Moxnes refererer også Guri Melby til ABORTUS PROVOCATUS gjennom ordformen *abort* to ganger. Melby sier at hun og Venstre vil «innføre selvbestemt abort til og med uke atten» (VI/168). Hun gjentar dette standpunktet på linje 171, på spørsmål fra Arill Riise om Venstre vil stemme for et slik forslag dersom en annen regjering (dvs. en AP-ledet regjering) fremmer det. Hun sier det likevel uten å nevne hverken AP, SP, eller noen andre partier ved navn.

Det neste spørsmålet til Arill Riise bygger videre på hans spørsmål til Melby. Han spør om Støre vil legge frem et forslag om å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 18 dersom AP får regjeringsmakt (VI/172). Støre viser tilbake til Vedums ønske om å føre diskusjonen rundt dette temaet på en respektfull måte, eller med «innestemme» (VI/173).

Han nevner også at han er glad for det Melby sier (VI/177), og svarer positivt på spørsmålet til Riise, men uten å konkret bekrefte at dette er et forslag som AP kommer til å legge frem. Støre har en referanse til FOETUS, gjennom ordformen *foster* på linje 175, noe jeg har allerede har presentert tidligere i inneværende delkapittel.

Ettersom Krf gikk inn i regjering med Høyre for å stramme inn abortloven, og det virker sannsynlig at det blir en endring som går i motsatt retning, blir Ropstad spurt av Riise om han sitter igjen med «svarteper» (VI/181-183). Ropstad svarer nei til dette, viser en forsiktig støtte til nemndsystemet (eller et «apparat rundt kvinner =rundt parene» (VI/185)), men snakker deretter om «konsekvensene» av utvidet grense for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS:

186	KJE	men det at det ikke får noen konsekvenser, det er jeg helt uenig i, og hvis dere ikke vil lytte på Krf, så bør dere i hvert fall høre på fagfolkene,
187		fordi det var en undersøkelse blant jordmødrene, der svarte halvparten at de faktisk ville <u>reservere</u> seg, dersom abortloven ble endret til uke (.) tjueto,
188		og det er jo fordi vi kan redde barn , tidligere og tidligere, og da vil det komme nye gråsoner her, og derfor kommer jeg til å- =uavhengig av regjering,
189		=til å kjempe MOT denne, <u>radikale</u> utvidelsen.

Tabell 6: Linje 186-189 fra Vedlegg 1 (min utheving)

Det er ingen av de andre deltakerne som har snakket om «konsekvenser», et ord man gjerne bruker om negative handlinger. Man kan for eksempel forestille seg en forelders trussel om at barns ulydige oppførsel kan få konsekvenser. De «konsekvensene» som Ropstad refererer til direkte i denne situasjonen, later riktignok til å være det faktum at rundt halvparten av jordmødre vil reservere seg fra ABORTUS PROVOCATUS-situasjoner, dersom grensen blir utvidet til uke 22. Dette rammer Ropstad inn som at «fagfolkene» har samme oppfatning som Krf: «hvis dere ikke vil lytte på Krf, så bør dere i hvert fall høre på fagfolkene» (VI/186). I tillegg kan vi se at uke 22 igjen blir rammet inn som et stadium i gestasjonsalderen hvor ABORTUS PROVOCATUS ikke er moralsk forsvarlig, og denne gangen av «fagfolk».

På linje 188 har jeg også uthevet frasen *redde barn*, dette mener jeg kan sies å være en referanse til FOETUS. Ropstad nevner ikke ABORTUS PROVOCATUS direkte, men bruker frasen i sammenheng med «dersom abortloven ble endret til uke tjueto» (VI/187). Her antyder han altså at å *redde barn* er motsatsen til ABORTUS PROVOCATUS, i det minste i gestasjonsalderen nært uke 22. Jeg diskuterte Ropstads tidligere bruk av frasen *redde liv* i debatten (VI/66) tidligere i delkapitlet, men i denne talesituasjonen har Ropstad byttet ut ordformen *liv* med

barn. Ettersom ordformen *liv* er noe abstrakt, får ordvalget til Ropstad en ytterligere humaniserende egenskap ved å bruke *barn*, en aktør som folk flest er enige i at trenger beskyttelse og naturligvis må *reddes* når det er i fare. Ropstad avslutter sitt siste innlegg i debatten med å definere den foreslåtte utvidelsen av abortloven som «radikal» igjen.

Lysbakkens viet sin første runde med taletid til å etterspørre en tydeliggjøring av Ropstads mening om ABORTUS PROVOCATUS, men på linje 191-207 tydeliggjør han sitt eget (og SVs syn) på temaet. I likhet med Støre og Vedum, påpeker han viktigheten av å diskutere dette temaet med «innestemme»:

191	AUD	En av grunnene til at det er viktig å bruke innestemme i denne debatten, er at man skal vise respekt for de kvinnene og de familiene som har vært
192		i denne vanskelige situasjonen, =er i den vanskelige situasjonen, det er med en senabort. Og derfor reagerer jeg på tonen i en del av de innleggene
193		som kommer her, som får det til å høre ut som, i noen tilfeller, at det ikke fo:regår aborter i uke nitten, tjue, tjueen i Norge i dag, men det gjør det altså.

Tabell 7: Linje 191-193 fra Vedlegg 1

Vedum og Støre bruker også «innestemme» (VI/115,173) for å beskrive hvordan man burde føre en diskusjon om ABORTUS PROVOCATUS, uten å gå i detalj om hva dette faktisk betyr (Vedum sidestiller det å snakke med *innestemme* med å snakke med *respekt*). I motsetning til Vedum og Støre, sier Lysbakken ganske direkte at man skal snakke med *innestemme* for å «vise respekt» for dem som både er og har vært i «denne vanskelige situasjonen» (VI/191-192). I tillegg til at Lysbakken direkte sier at man skal vise respekt for de påvirkede aktørene i en ABORTUS PROVOCATUS-situasjon, altså «kvinnene og familiene» i dette tilfellet, sier også Lysbakken direkte at *den vanskelige situasjonen* handler om *senabort*. Når Vedum snakker om det samme, velger han å utelate noen direkte referanse til ABORTUS PROVOCATUS (VI/115-116).

Lysbakken har flere referanser til ABORTUS PROVOCATUS, hvorav halvparten består av *senabort*. Norske akademis ordbok definerer *senabort* som «abort i perioden fra 13. til 22. svangerskapsuke» (NAOB, 2022), altså perioden som Lysbakken og SV vil åpne for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. I motsetning til Støre, som snakker om «hva som skjer da i **mors liv**, og med **fosteret**» (VI/175, min utheving) i etterkant av *innestemme*-referansen, vier Lysbakken bare tid til de voksne aktørene i ABORTUS PROVOCATUS-situasjonen. Jonas Gahr Støre er rimelig konsekvent i at han omtaler ABORTUS PROVOCATUS etter uke 18 som mer

alvorlig enn tidligere ABORTUS PROVOCATUS, og som potensielt ikke burde være nemndfritt og fullstendig selvbestemt. Etter uke 18 i gestasjonsalderen legger Støre fokus på aktørene FOETUS og «mors liv» (som vi kan anta refererer til *livmor*), altså ikke moren selv. Lysbakken går i motsatt retning, ved at han utelukkende refererer til «kvinnene og familiene» (VI/192) i situasjonen, altså de som skal stå for selve valget, og har agens i situasjonen. Ved å utelate noen referanse til FOETUS, holder Lysbakken fokuset på aktørene *kvinne* og *familie*, i motsetning til blant andre Sylvi Listhaug, som går langt i å legge fokus på FOETUS ved å utelukkende bruke *liv* og *barn* som referanser.

På linje 192-193 kritiserer Lysbakken også språkbruken til noen av deltakerne i debatten. Han kritiserer deltakerne i debatten for å antyde at «det ikke fo:regår aborter i uke nitten, tjue, tjueen i Norge i dag». Her kan vi se at det er hovedsakelig ABORTUS PROVOCATUS *etter* uke 18 Lysbakken snakker om, selv om han bruker *aborter* i dette utdraget, og *senaborter* ellers. Det tyder på at alle deltakerne er enige om at ABORTUS PROVOCATUS i denne perioden er *vanskelig*, ettersom de fleste deltakerne fremhever dette. Men Moxnes og Lysbakken, som representanter fra partiene som støtter at ABORTUS PROVOCATUS skal være selvbestemt frem til dette punktet, velger heller å snakke om hvor vanskelig dette er for *kvinnene*, med få (eller ingen) referanser til FOETUS.

I likhet med Moxnes, refererer Lysbakken hovedsakelig til aktøren *kvinner* når han snakker om temaet. Den første av bare to ganger han refererer til FOETUS, er i et eksempel der Lysbakken ønsker at kvinner skal få slippe å gå gjennom nemnden for ABORTUS PROVOCATUS når de får «beskjed om at e:- =en har, et foster som ikke kan leve opp, at det vil bli dødfødt, selv i magen» (VI/199). Her blir situasjonen fremstilt som at det er FOETUS selv som har agens, og *må kunne leve opp* på egen hånd. Dette står i stor kontrast til *redde liv/barn*-frasen (brukt av Kjell Ingolf Ropstad og Sylvi Listhaug), der FOETUS er en passiv aktør, og ansvaret for FOETUS ligger hos noen andre. Sannsynligvis er det dette som motiverer Lysbakken til å ta avstand fra Listhaugs uttalelser ved å si: «derfor vil jeg ha meg frabedt, ø: =en del av den språkbruken som kommer fra Listhaug for eksempel» (VI/195), samt at han avviser Ropstads påstand om at SVs forslag er «radikalt» (VI/196).

Ropstad blir ikke nevnt ved navn av Lysbakken, men ettersom han er den eneste deltakeren som har beskrevet lovendringsforslaget som «radikalt», og beskrevet det slik flere ganger (VI/63,67,189), er det implisitt at Lysbakken avviser Ropstads syn på temaet når han sier «vårt forslag, er ikke så radikalt» (VI/196). På samme indirekte måte avviser Lysbakken også Støres beskrivelse av selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22 som et

«ytterkantstandpunkt» (VI/174) ved å si «så skal man i hvert fall ha respekt for at vi kan ha ulike syn på det, uten å stemple noe som ytterliggående» (VI/200-201). Etter å ha forklart SVs forslag, og kritisert/avvist flere av de andre deltakernes kommentarer, avslutter Lysbakken innlegget, med oppfølgingsspørsmål fra Arill Riise:

202	AUD	Vi er alle enige om, at grensen for <u>når</u> det skal kunne tas abort i Norge skal følge levedyktighet, derfor har vi <u>ikke</u> sagt uke tjueto, vi har sagt <u>levedyktighet</u> .
203	ARI	Og når e: (.) hva regner SV som levedyktig [foster?]
204	AUD	[Det er det] ikke vi som regner-

Tabell 8: Linje 202-204 fra Vedlegg 1

Til og med når Lysbakken sier konkret hva SV mener om grensene for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, utelater han aktøren som gestasjonsalderen gjelder for, nemlig FOETUS. Han velger å referere til *levedyktighet*. Dette kan minne om en av Støres tidligere ytringer fra linje 32: «når er fosterets overlevelse?» (VI). I den ytringen følger Støre opp med å si at «etter atten uker så må det være systemet som er i dag» (ibid.). Tidligere forklarte jeg hvordan dette kan tolkes som at Støre mener selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS etter uke 18 ikke er moralsk forsvarlig. Lysbakkens ytring på linje 202 kan tolkes som at han sier at *abort burde være selvbestemt så lenge det er før fosterets overlevelse*, men ved å bruke *levedyktighet* unngår han å bruke en ordform som allerede er brukt av Støre og Solberg for å kritisere selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS etter uke 18. Det er også verdt å nevne at Norske akademis ordbok definerer *levedyktig* slik: «som er i stand til å leve opp» (NAOB, 2022), som altså samsvarer med frasen Lysbakken brukte på linje 199 (*et foster som ikke kan leve opp*). Dette står i kontrast med Norske akademis definisjon av *overleve*: «leve gjennom, over (en vanskelig periode) ; slippe fra (sykdom, katastrofe e.l.) med livet» (NAOB, 2022). En definisjon, som i denne konteksten, antyder at ABORTUS PROVOCATUS er en slags utfordring som FOETUS selv møter.

Selv om Lysbakken ikke har noen direkte referanse til FOETUS i sin forklaring av SVs mening om grense for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, blir han spurt direkte om hva partiet mener er et levedyktig FOETUS. Arill Riise presser også Lysbakken for å få ham til å si gestasjonsalderen de regner som levedyktig, ettersom SV har vedtatt at de ønsker selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22, men Lysbakken nevner aldri akkurat denne gestasjonsalderen i debatten. I stedet snakker han om «aborter i uke nitten, tjue, tjueen» på linje 193, og «derfor har vi ikke sagt uke tjueto, vi har sagt levedyktighet». Han avslører

likevel at det faktisk er grense på uke 22 SV står for når han svarer på Riises spørsmål konkrete oppfølgingsspørsmål:

205	ARI	Uke tjueen, [uke tjueto?]
206	AUD	[det er det som-] (.) det er den rammen som i dag gjelder i den norske abortloven, men poenget er at den kan komme til å flytte seg,
207		i tråd med nettopp det som flere er inne på her, at det blir mulig å redde- e: (.) altså at det blir mulig å- (.) for et foster (.) å leve opp til det.

Tabell 9: Linje 205-207 fra Vedlegg 1

I tråd med hvordan Moxnes sier at Rødt ønsker at ABORTUS PROVOCATUS skal være selvbestemt så lenge abortloven tillater ABORTUS PROVOCATUS (VI/154-155), sier også Lysbakken at uke 22 er rammen som gjelder i dag, og antyder dermed at det er grensen SV ønsker. Denne talesituasjonen ser ut til å sette Lysbakken i en vanskelig posisjon, da han vil ytterligere forsvare SVs valg av grense for ABORTUS PROVOCATUS, men uten å nevne gestasjonsalder, og samtidig formidle SV ikke argumenterer for at grensen skal være konstant. For å forklare dette, ytrer Lysbakken seg slik: «det som flere er inne på her, at det blir mulig å **redde-** e: (.) altså at det blir mulig å- (.) for et **foster** (.) å **leve opp** til det. (VI/207, min utheving). Her stopper Lysbakken seg selv fra å bruke frasen *å redde liv* som ellers bare blir brukt av de stemmene i debatten som er mest kritisk mot utvidelse av selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS (Listhaug og Ropstad), før han går tilbake til å bruke samme frase han brukte tidligere, nemlig at FOETUS kan «leve opp». Dette viser at Lysbakken tar et bevisst valg om å *unngå* rammen som Listhaug og Ropstad prøver å etablere, hvor FOETUS er i *fare* og må *reddes*, og heller styrke sin egen ramme, hvor FOETUS har ansvar for å *leve opp* på egen hånd.

Arill Riise snur seg deretter til Erna Solberg igjen, og åpner for at hun kan gi sin reaksjon på at det, etter all sannsynlighet, blir et flertall for endring av abortloven. Solberg sier at hun er åpen for å diskutere hvordan nemndene fungerer, men går så videre til å forklare hvordan hun tror det er noen «myter rundt disse nemndene» (VI/210), deretter forklarer hun hvordan hun mener nemndene fungerer:

211	ERN	de fleste av disse nemndene er en <u>samtale</u> med en lege, en <u>samtale</u> med en lege om hvorfor du søker abort, hva er behovene dine, og du kan få støtte i det,
212		=og jeg synes jo at (.) det har vært ganske mange gripende, gode historier fortalt (.) om de som nettopp er i <u>senabort-</u> (.) =spørsmålet, hvor (.)

213		det å kunne snakke med noen, det å faktisk være i en nemnd, som har bidratt til at de har følt at (.) byrden er blitt flyttet litt fra deres skuldre,
214		når de har et alvorlig sykt barn, til å (.) å bestemme seg for å ta senabort, det <u>er</u> faktisk viktig med dette støtteapparatet,

Tabell 10: Linje 211-214 fra Vedlegg 1

Halvparten av Solbergs direkte referanser til ABORTUS PROVOCATUS, har hun i det relativt kompakte innlegget på linje 210-221. Dette kommer nok som følge av hun bruker mye tid på å snakke om selve situasjonen ABORTUS PROVOCATUS, uten at hun refererer til selvbestemmelse, noe som flere av de andre debattantene gjør. Hun presenterer dagens system (som hun støtter) som velfungerende, og gjør det dette ved å si at nemndene kan gi støtte i «behovene dine» når man søker om ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12 (VI/211). Uten å si det direkte, antyder hun nærmest at det kan være fint for kvinner å *slippe* fullstendig selvbestemmelse i situasjoner med en ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12 (*senabort*); på linje 213 bruker Solberg ordet «byrden», noe som refererer til *avgjørelsen om å gjennomføre en senabort* på linje 214. Det er også i denne situasjonen Solberg har sin siste referanse til FOETUS, i form av frasen «alvorlig sykt barn».

Selv om Solberg i tidligere ytringer har antydnet at ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12 ikke nødvendigvis er moralsk forsvarlig, presenterer hun et tilfelle hvor dette *er* nødvendig, altså i tilfeller der FOETUS er «alvorlig sykt». Ved å referere til valget om å gjennomføre en ABORTUS PROVOCATUS som en *byrde*, antyder Solberg at ABORTUS PROVOCATUS er et slags *dårlig valg* som man kan ønske at andre (gjerne medisinsk profesjonelle) kan ta *for* kvinnen. Dette har også som funksjon å dempe nødvendigheten av *selvbestemmelse* i disse situasjonene, og antyder i tillegg at man ikke burde ønske *selvbestemmelse* i disse situasjonene.

I motsetning til Solbergs tidligere referanse til FOETUS som *sykt barn* (VI/21), bruker hun i tillegg det forsterkende adjektivet *alvorlig* foran *sykt barn*. Dette gjør hun bare når hun refererer til ABORTUS PROVOCATUS som *senabort*, mens hun bare refererer til å *abortere* når hun snakker om *syke barn* på linje 12. På denne måten rammer hun inn en *abort* som noe man gjør ved tilfeller av *syke barn*, mens *senabort* krever *alvorlig syke barn*.

Solberg nevner *selvbestemmelse* på linje 217 i form av sin siste referanse til ABORTUS PROVOCATUS, når hun snakker om begrunnelsen for at grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS ble satt til uke 12 da loven ble innført: «at det ikke skal opplyses kjønn i den

når man har selvbestemt abort, det var begrunnelsen for at vi gjorde det» (VI). Dette forsterker Solbergs implisitte avvisning av *selvbestemmelse* som viktig i ABORTUS PROVOCATUS etter uke 12. Hun antyder at å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, kan åpne for at noen velger å gjennomføre en ABORTUS PROVOCATUS som følge av at kvinnen/foreldrene er misfornøyd med kjønnet på FOETUS. Dette er en fortsettelse av Solbergs negative innramming av konseptet *selvbestemmelse*, ettersom dette blir ansett som en dårlig begrunnelse for ABORTUS PROVOCATUS.

I avslutningen av segmentet om ABORTUS PROVOCATUS, får Støre siste ordet av Arill Riise. Støre sier at noe lovforslag ikke kommer tidligere enn «forsvarlig» (VI/224), før det blir noe lettere krangling mellom ham og Solberg, som følge av at Støre anklager Solberg for å ha «lokke med innstramming til Ropstad» (VI/227). Arill Riise avbryter Støre og Solberg ved å gå videre til pause i debatten, noe som betyr at de avslutter diskusjonen av temaet ABORTUS PROVOCATUS.

Ved første øyekast kan det se ut som det ikke er en voldsom variasjon i ordvalgene til de forskjellige deltakerne om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS. Nesten alle deltakerne har minst én referanse til FOETUS som *foster*, og samtlige har en referanse til ABORTUS PROVOCATUS som *abort*, men de forskjellige som *er* til stede, mener jeg viser en stor holdningsforskjell til disse temaene. I tillegg er det tydelig at ordvalgene som deltakerne gjør *rundt* akkurat ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, i stor grad bidrar til å avsløre holdningene deres til temaet.

5.2 Innramming og IKM-er

Funnene fra analysematerialet som jeg har presentert så langt, viser allerede at de forskjellige deltakerne har en ganske varierende forståelse av ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS. For å vise dette mer detaljert, vil jeg analysere og sammenligne noen av deltakernes ytringer om disse fenomenene grundigere. Jeg kommer til å sette sammen IKM-er for deres forståelse av ABORTUS PROVOCATUS ut ifra deres ytringer i partilederdebatte.

Å sette sammen IKM-er for alle deltakerne ville vært et for omfattende arbeid, derfor har jeg valgt å fokusere på Kjell Ingolf Ropstad og Audun Lysbakken i dette delkapittelet. Ropstad og Lysbakken er deltakerne som utgjør det beste utgangspunktet for å utforme kontrasterende IKM-er, ettersom Ropstad og Lysbakken representerer de partiene som står lengst unna hverandre i denne diskusjonen (se 2.1). Ropstad og Lysbakken har også tilnærmet like mye

taletid i debatten (som vist i *Vedlegg 2*), noe som også gjør dem til gode utgangspunkt for sammenligning.

Jeg har valgt å skape tabeller for IKM-ene til Ropstad og Lysbakken, som gir meg mulighet til å sette deres ytringer og forståelser i oversiktlig system. Disse tabellene består av det overordnede temaet, med celler for underordnede aspekter av IKM-en. For ordens skyld vil jeg også ta utgangspunkt i definisjonen av ABORTUS PROVOCATUS som å *fjerne FOETUS fra livmor*. Jeg har valgt denne definisjonen som følge av at den objektivt beskriver fenomenet, og at alle kan si seg enige i den, uavhengig av personlige meninger om fenomenet. IKM-strukturen har jeg utformet slik:

ABORTUS PROVOCATUS - GENERELL				
EGENSKAPER:	RADIALKATEGORI:	Egenskaper for radialkategori		
AKTØRER:	KVINNE	Egenskap for aktør:	FOETUS	Egenskap for aktør:
	RELATERTE AKTØRER	Egenskap for aktør:	FAGKYNDIGE	Egenskap for aktør:
	POLITISKE AKTØRER	Egenskap for aktør:		

Figur 2: Basis-IKM

Jeg har sortert innholdet i IKM-ene i forskjellige celler etter hvilken kategori de tilhører, med ABORTUS PROVOCATUS som overordnet tema. Under ABORTUS PROVOCATUS har jeg lagt de to cellene «EGENSKAPER» og «RADIALKATEGORI». Her refererer «EGENSKAPER» til de egenskapene og definisjonene som deltakerne tilegner konseptet ABORTUS PROVOCATUS i løpet av debatten. Alle egenskapene som er notert i kursiv, er egenskaper som deltakerne tilegner fenomenene direkte, dvs. ordrette sitat fra debatten. De egenskapene jeg har notert med vanlig skrift, og imellom enkle anførselstegn, er egenskaper som deltakerne tilegner fenomenene indirekte, avslørt og formulert av meg gjennom logisk implikasjon. I IKM-ene til

Ropstad og Lysbakken har jeg også inkludert hvor i transkripsjonen egenskapene blir tildelt, på samme måte som jeg refererer til transkripsjonen i teksten.

«RADIALKATEGORI»-cellen er forbeholdt de radialkategoriene som blir nevnt av deltakerne i debatten (jf. 3.2.1). De nevnte radialkategoriene får også egne celler dedikert til å notere egenskapene som de blir tilegnet av deltakerne. Egenskap-kolonnene fungerer likt i alle celler, altså slik EGENSKAPER-cellen for ABORTUS PROVOCATUS som helhet fungerer.

Et annet viktig aspekt av IKM-ene til Ropstad og Lysbakken, er hvilke *aktører* de eksplisitt nevner som en del av IKM-en til ABORTUS PROVOCATUS, og hvordan de omtaler disse aktørene. Derfor er «AKTØRER» den største bolken med informasjon i IKM-ene jeg har utformet. Under «AKTØRER» har jeg sortert etter *type* aktører som er en del av ABORTUS PROVOCATUS, det vil si at jeg har benyttet meg av kategorier av aktører som udiskutabelt har en forbindelse til konseptet ABORTUS PROVOCATUS. Disse er: «KVINNE», «FOETUS», «RELATERTE AKTØRER», «FAGKYNDIGE» og «POLITISKE AKTØRER».

Jeg har plassert kategoriene med aktører etter *nærhet* til selve ABORTUS PROVOCATUS, derfor kommer «KVINNE» og «FOETUS» øverst. Det er også rimelig enkelt å gi disse aktørene definisjoner som alle kan være enige om (i hvert fall i sammenheng med en IKM om ABORTUS PROVOCATUS). For at man kan si at Ropstad og Lysbakken faktisk snakker om samme aktører, har jeg derfor valgt å ta utgangspunkt i at KVINNE-aktøren defineres som *forplantningsdyktig person av hunkjønn*, mens FOETUS defineres som *organisme i gravid kropp*. I de to celle-kolonnene under selve aktøren og definisjonen på aktøren, kommer jeg til å notere hvilke ordformer deltakerne bruker om aktørene, samt hvilke egenskaper de tilegner aktørene innenfor nevnte ordform. Et eksempel på dette kunne vært en person som sa: «en mor er *forplantningsdyktig*». Med dette eksempelet ville «mor» kommet i cellen under «KVINNE», mens «er *forplantningsdyktig*» ville kommet under «Egenskaper for aktør:».

De neste kategoriene i IKM-ene er «RELATERTE AKTØRER» og «FAGKYNDIGE AKTØRER». «RELATERTE» vil referere til alle typer aktører i direkte relasjon til KVINNE eller FOETUS. Det vil si at ordformer som *familie* eller *par* plasseres innenfor denne aktøren. «FAGKYNDIGE» vil innebære alle de medisinske profesjonelle som er involvert i en ABORTUS PROVOCATUS, altså de aktørene som har profesjonell kunnskap om fenomenet, samt en faktisk medisinsk praksis direkte relatert til ABORTUS PROVOCATUS.

Den siste kategorien er «POLITISKE AKTØRER». Aktørene innenfor denne kategorien er litt spesielle, da disse ikke nødvendigvis har noen direkte relasjon til ABORTUS PROVOCATUS.

Disse aktørene har likevel makten til å bestemme tilgjengeligheten for ABORTUS PROVOCATUS gjennom lovverket, og er dermed relevante og uunngåelige i en IKM for dette konseptet.

Det er ingen ordformer under radialkategoriene eller aktørene, på samme måte er det heller ikke tilegnet noen egenskaper til ABORTUS PROVOCATUS som helhet. Ettersom IKM-en *Figur 2* ikke er IKM-en til en spesifikk person, er det heller ingen som kan ha tilegnet konseptet noen egenskaper, eller nevnt noen aktører som en del av IKM-en. Dette vil jeg fylle ut hos Ropstad og Lysbakkens respektive IKM-er, for deretter å analysere hvordan deres IKM-er skiller seg fra hverandre.

5.2.1 Egenskaper i Ropstad og Lysbakkens IKM-er

IKM-ene til både Ropstad og Lysbakken er vedlagt i helhet som *Vedlegg 3* og *Vedlegg 4*. I denne delen av kapitlet kommer jeg til å presentere IKM-ene tabellcelle for tabellcelle. Først vil jeg se på de forskjellige egenskapene som blir tildelt ABORTUS PROVOCATUS av Ropstad og Lysbakkens språkbruk.

ABORTUS PROVOCATUS - ROPSTAD		ABORTUS PROVOCATUS - LYSBAKKEN	
EGENSKAPER:		EGENSKAPER:	
<i>bør reduseres</i>	(V1 /76)	<i>innebærer selvbestemmelse</i>	(V1 /87,90)
<i>er et vanskelig spørsmål (tema)</i>	(V1 /64)	<i>må diskuteres respektfullt</i>	(V1 /196)
<i>innebærer etiske dilemma</i>	(V1 /64)	<i>noe språkbruk i diskusjonen burde unngås</i>	(V1 /195)
<i>utvidelse får konsekvenser</i>	(V1 /186)	<i>ulike syn i diskusjonen bør respekteres</i>	(V1 /200-1)
<i>'bør begrenses'</i>	(V1 /62)	<i>syn bør ikke stemples som ytterliggående</i>	(V1 /200-1)
<i>'motsatte av å redde liv'</i>	(V1 /66)	<i>bør følge levedyktighet</i>	(V1 /202)
		<i>alle enige om at det bør følge levedyktighet</i>	(V1 /202)

Figur 3: Egenskaper til ABORTUS PROVOCATUS, Ropstad og Lysbakken

Jeg har allerede nevnt hvordan egenskapen *fjerne FOETUS fra livmor* er den faktiske beskrivelsen av hva ABORTUS PROVOCATUS faktisk er. Utover denne grunnleggende forståelsen av ABORTUS PROVOCATUS, viser ikke språkbruken til Ropstad og Lysbakken flere likheter i egenskap mellom deres IKM-er for ABORTUS PROVOCATUS. Den mest grunnleggende forskjellen i egenskapene som de tilegner ABORTUS PROVOCATUS, er at Ropstad hovedsakelig fokuserer på selve handlingen, mens Lysbakken i større grad vektlegger egenskaper om aspekter *relatert* til ABORTUS PROVOCATUS.

Ropstads språkbruk gjør det veldig tydelig at han anser hele diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS som moralsk vanskelig. Han sier at diskusjonen innebærer etiske dilemma, og

spesifiserer at det «er et kjempevanskelig spørsmål» (VI/64), altså at det er tema som er vanskelig å diskutere. Dette er også med på å forklare hvorfor Ropstad ikke vil gi et konkret svar til Arill Riises spørsmål om han er for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS; Riise spør ham fire ganger (VI/60,68,70,72), og Ropstad unngår å svare alle gangene.

Den tydeligste egenskapen som Ropstad tilegner ABORTUS PROVOCATUS direkte, er *bør reduseres*. Dette kommer klart frem på linje 76, hvor Ropstad sier at «vi er veldig opptatte av å redusere antall aborter» (VI). Jeg mener dette er den tydeligste egenskapen han tilegner ABORTUS PROVOCATUS, ettersom det er første gangen han refererer eksplisitt til fenomenet (V2, KJE), han bruker det forsterkende ordet «veldig», og fordi han nevner KrFs ønske om å redusere antallet i det hele tatt. Det er interessant at Ropstad ytrer dette eksplisitt, ettersom ingen av de andre deltakerne sier at de ønsker *flere* ABORTUS PROVOCATUS, tvert imot spesifiserer Lysbakken at deres forslag *ikke* vil føre til flere tilfeller av ABORTUS PROVOCATUS (VI/197)

Senere i debatten sier Ropstad at han er uenig i at utvidelsen av abortloven ikke vil få konsekvenser (VI/186), han nevner ikke direkte hva disse konsekvensene er, men han fortsetter med å referere til en undersøkelse som viste at halvparten av jordmødre vil reservere seg mot ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22 (VI/187). Det er likevel interessant at han velger å bruke *konsekvenser*, noe Norske Akademis Ordbok definerer slik: «ISÆR I FLERTALL noe negativt, ubehagelig man opplever som følge av noe man har gjort» (NAOB, 2023). På denne måten får Ropstad (indirekte) formidlet at de potensielle virkningene av lovendringsforslaget er negative, i tillegg til at han tilegner ABORTUS PROVOCATUS egenskapen *utvidelse får konsekvenser*.

I tillegg til at Ropstad vil redusere antall ABORTUS PROVOCATUS, vil han også at tilbudet skal begrenses. Denne egenskapen ('bør begrenses') som Ropstad tilegner ABORTUS PROVOCATUS, blir avslørt på linje 62. Abortloven gir som sagt noen begrensninger i tilbudet på ABORTUS PROVOCATUS. Ved å si: «KrF er veldig tydelige på primærstandpunkt at vi ønsker mer restriktiv lo- re- lov enn i dag» (VI/62), sier han også at ABORTUS PROVOCATUS-tilbudet burde begrenses ytterligere. Ettersom Ropstad ikke direkte sier at tilgangen til ABORTUS PROVOCATUS bør begrenses, har jeg ført ned denne egenskapen mellom enkle anførselstegn og uten kursivert skrift.

Den andre egenskapen som Ropstad tilegner ABORTUS PROVOCATUS, er 'det motsatte av å redde liv'. I 5.1.1 forklarer jeg hvordan Ropstads bruk av frasen 'å redde liv' om FOETUS før

uke 22 kan tyde på at han anser ABORTUS PROVOCATUS som 'det motsatte av å redde liv'. Dersom 'å redde liv' er 'å sørge for at et FOETUS overlever', følger det av logisk implikasjon at Ropstad tilegner ABORTUS PROVOCATUS ('sørge for at FOETUS *ikke* overlever') egenskapen 'det motsatte av å redde liv'. Denne egenskapen blir også forsterket av de egenskapene som Ropstad tilegner ABORTUS PROVOCATUS tidligere. Dersom ABORTUS PROVOCATUS er det motsatte av å redde liv, innebærer det naturligvis etiske dilemma, og det bør da også reduseres og begrenses.

Lysbakken tilegner veldig forskjellige egenskaper til ABORTUS PROVOCATUS sammenlignet med egenskapene Ropstad tilegner ABORTUS PROVOCATUS. Som jeg nevnte tidligere, viser ikke Lysbakkens språkbruk like mange egenskaper direkte knyttet til *selve* handlingen ABORTUS PROVOCATUS, bare at ABORTUS PROVOCATUS *bør følge levedyktighet*. Dette kan sees på som en avvisning av Ropstads utsagn om at dette er en sak som har «etiske dilemma» og «er et kjempevanskelig spørsmål», ettersom abortloven offisielt anser FOETUS som levedyktig først etter uke 22, uavhengig av når grensen for *selvbestemt* ABORTUS PROVOCATUS settes (Forskrift om svangerskapsavbrudd, 2001, § 18). Ved å si at grensen for ABORTUS PROVOCATUS skal følge denne forståelsen av levedyktighet, forenkler Lysbakken den etiske problemstillingen rundt dette spørsmålet.

En annen måte Lysbakken demper den etiske problematikken i debatten på, er ved å si «vi er alle enige om, at grensen for når det skal kunne tas abort i Norge skal følge levedyktighet» (VI/202). Her rammer han inn partiets mening om saken som noe «alle» er enige om, og gjør en antakelse om at alle også er enige om abortlovens forskrift om FOETUS' levedyktighet. Ut ifra egenskapene *bør følge levedyktighet* og *alle er enige om at det bør følge levedyktighet* som Lysbakken tilegner ABORTUS PROVOCATUS, innrammer han indirekte debatten om handlingen som uproblematisk og enkel, helt motsatt fra hvordan Ropstad rammer inn debatten.

Det er derimot noen aspekter ved debatten om ABORTUS PROVOCATUS som Lysbakken problematiserer, nemlig språkbruken i omtalen av fenomenet. De neste egenskapene i Lysbakkens IKM for ABORTUS PROVOCATUS som jeg skal diskutere, består hovedsakelig av en slags metadiskusjon om hvordan ABORTUS PROVOCATUS bør diskuteres, fremfor en diskusjon om ABORTUS PROVOCATUS selv.

Lysbakken sier at «det er viktig (.) å kunne føre denne diskusjonen på en respektfull måte» (VI/196) og han vil ha seg «frabedt, ø: =en del av den språkbruken som kommer fra Listhaug

for eksempel» (VI/195). Altså tilegner han ABORTUS PROVOCATUS egenskapene *må diskuteres respektfullt og noe språkbruk i diskusjonen bør unngås*. Disse egenskapene avslører at Lysbakken har et større fokus på de voksne aktørene relatert til ABORTUS PROVOCATUS enn på selve handlingen eller aktøren FOETUS. Man kan anta at språkbruken som Lysbakken refererer til, er Listhaugs sitat fra linje 126-127: «man vil åpne for abort på et tidspunkt der vi nå kan begynne å redde liv, jeg mener det er grotesk» (VI). I tillegg til å bruke frasen *redde liv*, omtaler også Listhaug ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22 som *grotesk*, noe jeg mener ytterligere forsterker ideen om at *å redde liv*-frasen avslører brukerens syn på ABORTUS PROVOCATUS som *det motsatte av å redde liv*. Egenskapene *må diskuteres respektfullt og noe språkbruk i diskusjonen bør unngås* rammer altså Listhaugs språkbruk inn som uakseptabelt, og som noe som *ikke* viser respekt for aktørene relatert til ABORTUS PROVOCATUS.

Lysbakken tilegner også ABORTUS PROVOCATUS egenskapen *syn bør ikke stemples som ytterliggående* som følge av Støres formulering fra linje 174: «og at vi ikke lar partier på ytterkantene bestemme det, og jeg mener at til uke tjueto er et ytterkantstandpunkt» (VI). Lysbakken tilegner egenskapen *ulike syn i diskusjonen bør respekteres* til ABORTUS PROVOCATUS når han sier «så skal man i hvert fall ha respekt for at vi kan ha ulike syn på det, uten å stemple noen som ytterliggående» (VI/200-201) som en reaksjon på ytringen til Støre. Jeg mener at Lysbakken, ved å tilegne ABORTUS PROVOCATUS disse egenskapene, prøver å avvise en forsøkt innramming av SVs politikk som noe som burde avfeies. Dette fungerer også som et forsøk på å heller ramme inn politikken deres som noe som burde respekteres på lik linje med alle andre synspunkt i debatten.

IKM-en til Lysbakken har som sagt mer fokus på de voksne aktørene relatert til ABORTUS PROVOCATUS, og dette kjennetegnes også ved at han tilegner handlingen egenskapen *innebærer selvbestemmelse*. Dette blir tydelig fra Lysbakkens første taletid:

86	AUD	Altså (.) jeg synes jo det er litt oppsiktsvekkende at KrF ikke kan svare på det fordi at KrF er jo det <u>eneste</u> partiet her som ikke forsvarer (.)
87		=abortloven, =og kvinners selvbestemmelse . (.) Og det ville jo vært nyttig å få vite, Ropstad, om det er (0.2) sånn som i Texas du vil ha det, med seks uker?
88		er det sånn som i Polen? For det er jo- (.) hvis dere skal gjøre abortloven til en hovedsak i denne valgkampen,

89	så er det jo viktig å få vite hva dere <u>faktisk</u> mener, e: og nå fremstår du altså som, <u>forsvarer</u> av dagens abortlov,
90	men det har jo KrF aldri vært, og jeg synes det er redelig å be om et svar på det. Om dere er <u>for selvbestemmelse</u> , eller <u>mot</u> .

Tabell 11: Linje 86-90 fra Vedlegg 1 (min utheving)

Lysbakken trekker linjen mellom selvbestemmelse og ABORTUS PROVOCATUS nesten umiddelbart, og hevder at KrF aldri har vært noen forkjemper for dette. Han avslutter taletiden sin med å følge opp Arill Riises utfordring til Ropstad. En interessant forskjell fra Riise er at Lysbakken velger å spørre Ropstad om han er for *selvbestemmelse*, ikke om han er for *selvbestemt abort*. Her utelater altså Lysbakken ABORTUS PROVOCATUS fullstendig fra innrammingen, så Ropstad kun får mulighet til å svare på om han er mot kvinners rett til å bestemme over egen kropp, en ramme som tjener Lysbakkens IKM av ABORTUS PROVOCATUS.

Ropstad godtar likevel ikke denne forsøkte innrammingen, og går heller til et motangrep som går ut på å anklage SV for å ønske «**fri selvbestemt abort** til uke tjueto» (VI/91, min utheving). Dette gjør at vi nå kommer til analysen av radialkategoriene som Ropstad og Lysbakken refererer til i debatten.

5.2.2 Radialkategorier i Ropstad og Lysbakkens IKM-er

I 3.2.1 skriver jeg at radialkategorier fungerer som varianter av hovedkonseptet i IKM-en. Dette er radialkategoriene som Ropstad og Lysbakken nevner i denne diskusjonen:

ABORTUS PROVOCATUS - ROPSTAD		ABORTUS PROVOCATUS - LYSBAKKEN	
RADIALKATEGORI: Egenskaper for radialkategori:		RADIALKATEGORI: Egenskaper for radialkategori:	
"senabort"	radikalt dersom selvbestemt (V1 /63,67,189) 'uønsket dersom selvbestemt' (V1 /62,67)	"senabort"	er en vanskelig situasjon (V1 /191) er tillatt innenfor lovens grenser (V1 /202,206) er ikke radikalt dersom selvbestemt (V1 /196)
"fri selvbestemt abort"	noe som SV ønsker skal være lovlig (V1 /91) 'burde være ulovlig' (V1 /92)	"selvbestemmelse"	'selvbestemt A.P. uke 13-22' (V1 /90) 'bør forsvares' (V1 /86-87)

Figur 4: Radialkategorier, Ropstad og Lysbakken

Både Ropstads bruk av «fri selvbestemt abort» og Lysbakkens «selvbestemmelse» er begge referanser til *selvbestemt abort*. *Selvbestemmelse* ser ikke ut som en typisk radialkategori, da *abort* ikke inngår som en del av ordformen. Jeg mener likevel at Lysbakken bruker *selvbestemmelse* til å referere til 'selvbestemt abort i uke 13-22', dette kommer tydelig frem i

Lysbakkens utfordring til Ropstad på linje 90: «Om dere er for selvbestemmelse, eller mot.» (VI, min utheving). Lysbakken sier også at «KrF er jo det eneste partiet som ikke forsvarer (.) =abortloven, =og kvinners selvbestemmelse» (VI/86-87), her fordømmer altså Lysbakken KrF for ikke å forsvare kvinners selvbestemmelse. Derfor kan man anta at Lysbakken tilegner *selvbestemmelse* egenskapen ‘bør forsvares’.

Ropstad sier «fri selvbestemt abort» på linje 91 (VI), denne frasen nyanserer ABORTUS PROVOCATUS i enda større grad enn bare radialkategorien *selvbestemt abort* gjør. Ved å si «fri selvbestemt abort» prøver Ropstad å signalisere at KrF ikke ønsker å arbeide mot alle typer ABORTUS PROVOCATUS, men heller at de er imot en mer spesifikk type selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS.

Ropstad tildeler denne radialkategorien to egenskaper. Den ene blir direkte ytret, mens den andre blir logisk implisert gjennom ytringene i etterkant av referansen til radialkategorien.

91	KJE	Jo, men det er jo det som- (.) <u>vi</u> har ikke løftet den debatten, det er <u>dere</u> , [spesielt SV i spissen, som] ønsker fri selvbestemt abort til uke tjueto,
92	BJØ	[.hh nei (0.2) nei nei]
93	KJE	så vi sier tydelig at den politiske realiteten, det er at-, det <u>blir</u> , ikke et flertall i Stortinget for retningen KrF ønsker,
94		men dessverre er det stor sannsynlighet for at det blir et flertall, enten for uke atten, eller så langt som uke tjueto.

Tabell 12: Linje 91-94 fra Vedlegg 1

Her avslører altså Ropstad at han anser SVs forslag om selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22 som *fri selvbestemt abort*, og at dette *ikke* er retningen som KrF ønsker innenfor abortloven. På denne måten tilegner Ropstad denne radialkategorien egenskapen *noe SV ønsker skal være lovlig*. I tillegg tilegner han egenskapen ‘burde være ulovlig’ til radialkategorien indirekte gjennom ytringen om at det ikke er «retningen KrF ønsker». Dette har som funksjon at Ropstad også indirekte rammer inn SV som et parti som ‘vil gjøre noe som burde være ulovlig, lovlig’.

Senabort er den andre radialkategorien som Ropstad og Lysbakken refererer til, til tross for at Ropstad ikke refererer til dette fenomenet direkte. Jeg mener likevel at det er tydelig at Ropstad referer til denne radialkategorien av ABORTUS PROVOCATUS ved å snakke om FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS i gestasjonsalderen 13-22:

66	KJE	men vi kan altså redde liv (.) ned til uke tjueto (.) tidligere og tidligere, og parallelt med det, så vil de li:kevel altså fjerne alle rettighetene til barnet, til uke atten, eller til uke t- =tjueto,
91	KJE	Jo, men det er jo det som- (.) <u>vi</u> har ikke løftet den debatten, det er <u>dere</u> , [spesielt SV i spissen, som] ønsker fri selvbestemt abort til uke tjueto,
94	KJE	men dessverre er det stor sannsynlighet for at det blir et flertall, enten for uke atten, eller så langt som uke tjueto.

Tabell 13: Linje 66, 91 og 94 fra Vedlegg 1

Definisjonen av *senabort* beskriver det (som nevnt tidligere) som ABORTUS PROVOCATUS mellom uke 13 og uke 22, derfor har jeg notert dette som en implisitt egenskap i IKM-ene til både Ropstad og Lysbakken. Utover dette kan man se at det er store forskjeller i egenskapene diskusjonsdeltakerne tilegner radialkategorien, i likhet med hvilke egenskaper de tilegner ABORTUS PROVOCATUS i sin helhet.

Ropstad nevner at partiet han representerer, er «tydelig imot» den utvidelsen av abortloven som SV foreslår (VI/67), og at de ønsker en mer restriktiv lov enn den som gjelder i dag (VI/62). Ved å ta utgangspunkt i disse ytringene kan man se at Ropstad tilegner *senabort* egenskapen ‘uønsket dersom selvbestemt’, dvs. at Ropstad ikke vil at ABORTUS PROVOCATUS i uke 13-22 skal være selvbestemt. Dette blir også forsterket av at Ropstad sier han er bekymret for at venstresiden skal få flertall etter Stortingsvalget, og at SV får gjennom sitt lovendringsforslag (VI/67).

Den egenskapen som Ropstad tydeligst tilegner *senabort*, er *radikal dersom selvbestemt*, altså at det er radikalt å åpne for at ABORTUS PROVOCATUS i uke 13-22 skal være selvbestemt. Han beskriver SVs lovforslag om å innføre dette som «radikalt» tre ganger (VI/63,67,189), et adjektiv som NAOB definerer som «en gjennomgripende forandring av det bestående» (2023). Som et historisk konservativt parti, spesielt innenfor diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS, har denne beskrivelsen en negativ konnotasjon for Ropstad. Her er det også et veldig tydelig forsøk fra Ropstad sin side å ramme inn Lysbakken og SVs som et forslag som er veldig forskjellig fra nåværende abortlov, en ramme som Lysbakken forsøker å avvise.

Lysbakken tilegner *senabort* strake motsetningen til Ropstads egenskap på linje 196, når han sier: «vårt forslag, er ikke så veldig radikalt» (VI). Denne ytringen viser at Lysbakken tilegner *senabort* egenskapen *er ikke radikalt dersom selvbestemt*. Begrunnelsen for både ytringen og egenskapen er på grunnlag av en annen egenskap som Lysbakken tilegner *senabort*, egenskapen *er allerede tillatt innenfor abortlovens grenser*. Forslaget til SV blir dermed

rammet inn som en enkel endring i abortloven, fremfor den radikale endringen som Ropstad prøver å ramme det inn som.

I tillegg til innrammingen av SVs lovendringsforslag, fortsetter Lysbakken med å ramme inn ABORTUS PROVOCATUS som noe som handler om de voksne aktørene relatert til fenomenet. På linje 191-192 nevner han *senabort* og voksne aktører, men utelater noen referanse til FOETUS.

191	AUD	En av grunnene til at det er viktig å bruke innestemme i denne debatten, er at man skal vise respekt for de kvinnene og de familiene som har vært
192		i denne vanskelige situasjonen, =er i den vanskelige situasjonen, det er med en senabort. Og derfor reagerer jeg på tonen i en del av de innleggene

Tabell 14: Linje 191-192 fra Vedlegg 1

Her blir altså *senabort* tilegnet egenskapen *er en vanskelig situasjon*. Dette kunne nok de fleste sagt seg enige om, men ved å utelate FOETUS mener jeg at Lysbakken indirekte rammer «den vanskelige situasjonen» som vanskelig for de voksne aktørene, men ikke for FOETUS. Derfor kan man anta at Lysbakken mener dette er en *psykologisk* vanskelig situasjon, noe som ikke vil være relevant for FOETUS. Med utgangspunkt i denne informasjonen kan vi igjen se at Lysbakken utelater FOETUS i omtalen av ABORTUS PROVOCATUS. Herfra kan vi gå nærmere inn på aktørene i IKM-ene.

5.2.3 Aktører i Ropstad og Lysbakkens IKM-er

Det er AKTØRER som utgjør mesteparten av IKM-ene til Ropstad og Lysbakken.

Sannsynligvis er dette en effekt av at partilederdebatten de er en del av, har potensiale til å påvirke alle typer aktører som kan sies å være relatert til ABORTUS PROVOCATUS. Det vil si både de nærmest selve handlingen, som FOETUS, kvinner og deres mulige partnere, men også andre deltakere som politikerne selv og generelt fagkyndige innen helsefeltet. Jeg skal først analysere hvilke ordformer Ropstad og Lysbakken bruker om aktøren KVINNE i betydning *forplantningsdyktig person av hunkjønn*. I tillegg skal jeg, som med ABORTUS PROVOCATUS og radialkategoriene, se hvilke egenskaper de tilegner aktøren og hvordan de varierer ut ifra de forskjellige ordformene.

AKTØRER - ROPSTAD		AKTØRER - LYSBAKKEN	
KVINNE	Egenskaper for aktør:	KVINNE	Egenskaper for aktør:
"kvinne"	<i>er i sårbar/krevende situasjon</i> (V1/73)	"kvinne"	<i>har selvbestemmelse</i> (V1/87,90)
	<i>helse og trygghet bør ivaretas på en etisk forsvarlig måte</i> (V1/75)		<i>selvbestemmelsen bør forsvares</i> (V1/89)
	<i>bør ha (støtte-)apparat</i> (V1/185)		<i>må vises respekt</i> (V1/191)
"gravide"	<i>bør ha (økonomisk) støtte</i> (V1/77)		<i>kan ha FOETUS i magen</i> (V1/199)
			<i>opplever nemnder som belastning</i> (V1/200)
			<i>bør lyttes til</i> (V1/200)
		<i>bør få makt til å bestemme på egen hånd</i> (V1/195)	

Figur 5: Aktøren KVINNE, Ropstad og Lysbakken

Både Ropstad og Lysbakken bruker ordformen *kvinne* flere ganger i debatten, men bare Ropstad refererer til aktøren KVINNE ved hjelp av den substantiverte ordformen *gravide* (V1/77). Det er interessant at Ropstad er den eneste i debatten som bruker denne ordformen (og som nevner graviditet direkte i det hele tatt), ettersom NAOB definerer *gravid* slik: «som skal ha barn» (2023). Ved å bruke denne ordformen inkluderer han de som ikke skal gjennom ABORTUS PROVOCATUS i diskusjonen også, og han tilegner *gravide* egenskapen *bør ha* (økonomisk) *støtte*. Flere av egenskapene han tilegner ordformen *kvinne* tar også utgangspunkt i denne typen kvinner, for eksempel egenskapen *bør ha* (støtte-) *apparat*. I begge egenskapene jeg nevner i dette avsnittet, har jeg inkludert de utfyllende ordene «økonomisk» og «støtte-» for at cellen skal være lettere å forstå. Det er bare den kursiverte delen av egenskapene som Ropstad *faktisk* nevnte, men det er tydelig ut ifra kontekst at det er *økonomisk støtte* og *støtteapparat* Ropstad snakker om.

Hvis man ser disse to egenskapene i sammenheng med egenskapen *er i sårbar/krevende situasjon*, virker det som om Ropstad indirekte rammer inn den «sårbare og krevende situasjonen» som at ABORTUS PROVOCATUS er nødvendig som resultat av *manglende økonomisk støtte* og *støtteapparater*. Dette har også som funksjon å ramme inn *økonomisk situasjon* som ‘den eneste begrunnelsen en kvinne kan ha for å velge ABORTUS PROVOCATUS fremfor fødsel’.

Ut ifra de egenskapene som Ropstad tildeler aktøren KVINNE, kan vi allerede se at han indirekte viser omtanke for FOETUS. Dette blir mest tydelig på linje 74-75 i transkripsjonen:

74	KJE	og derfor sier KrF to ting (.) for det første så ønsker vi et nytt lovverk, som i <u>større</u> grad styrker fosterets menneskevern,
75		og samtidig ivaretar kvinnenes helse og trygghet på en etisk (.) forsvarlig måte,

Tabell 15: Linje 74-75 fra Vedlegg 1

I linje 75 kan man se at Ropstad tilegner *kvinne* egenskapen *helse og trygghet bør ivaretas på en etisk forsvarlig måte*, og at et lovverk som gjør dette, er hva KrF ønsker. Dette er en interessant egenskap å tilegne kvinner, med tanke på at Ropstad legger til *forbehold* for at kvinners helse og trygghet kan ivaretas. De aller fleste er nok enige om at kvinners helse og trygghet må ivaretas, men når Ropstad sier at det må gjøres på «en etisk (.) forsvarlig måte» sier han indirekte at det er situasjoner der det er *mer* etisk å *ikke* ivareta kvinners helse og trygghet. Sitatet fra transkripsjonen viser at KrFs ønskede lovverk også skal styrke «fosterets menneskevern», derfor blir det rimelig å anta at Ropstad mener at det er situasjoner der «fosterets menneskevern» må prioriteres fremfor «kvinners helse og trygghet».

KVINNE-aktøren i Lysbakkens IKM skiller seg veldig fra KVINNE-aktøren i Ropstads IKM. Lysbakken bruker utelukkende *kvinne* når han refererer til denne aktøren, og egenskapene er i mye større grad fokusert på aktørens egne opplevelser, i tillegg til situasjonen rundt aktøren.

Lysbakken tilegner naturligvis aktøren KVINNE egenskapene *har selvbestemmelse og selvbestemmelsen bør forsvares*. Dette kommer tydelig frem på linje 86-90 (se 5.2.1), hvor han bruker *selvbestemmelse* som radialkategori for ABORTUS PROVOCATUS. På denne måten har Lysbakken allerede rammet inn aktøren KVINNE som en aktør med mer agens enn hvordan Ropstad rammer inn aktøren. Ut ifra Ropstads IKM kan det virke som aktøren ikke har selvbestemmelse i det hele tatt, ettersom den økonomiske situasjonen blir rammet inn som den eneste årsaken en kvinne kan ha til å velge ABORTUS PROVOCATUS.

Det er også interessant at Lysbakken tilegner egenskapen *selvbestemmelsen må forsvares* til aktøren «kvinne». Her rammer Lysbakken indirekte kvinners selvbestemmelse som ‘under angrep’, på denne måten blir også KrF indirekte rammet inn som ‘angripere av kvinners selvbestemmelse’.

I tillegg til *har selvbestemmelse*, blir også egenskapen *kan ha FOETUS i magen* tilegnet av Lysbakken. Dette er de mest konkrete egenskapene Lysbakken tilegner KVINNE-aktøren. Dette viser at *kvinne* også innebærer *gravide*, men Lysbakken bruker aldri selve ordformen *gravide* for å referere til aktøren. *Kan ha FOETUS i magen* blir tilegnet i samme situasjon som Lysbakken tilegner «kvinne» egenskapen *opplever nemnden som belastning*: «mange kvinner i den situasjonen, som for eksempel har fått beskjed om at e:- =en har, et foster som ikke kan leve opp, at det vil bli dødfødt, selv i magen, opplever nemnden som en belastning, da synes jeg man skal høre på det» (VI/198-200). Lysbakken kunne formidlet det samme ved å si «gravide opplever nemnden som en belastning», men ved å bruke ordformen *gravide* for å

referere til KVINNE-aktøren, fremhever man indirekte egenskaper som 'som skal ha barn' hos aktøren. Etersom Lysbakken ser ut til å ramme inn ABORTUS PROVOCATUS til først og fremst handle om kvinnen fremfor FOETUS, ville ikke ordformen *gravide* tjent hans innramming.

Med utgangspunkt i opplevelsen av nemndene som en belastning, tilegner Lysbakken også «kvinne» egenskapen *bør lyttes til*. Denne egenskapen underbygger også innrammingen til Lysbakken om at kvinners selvbestemmelse er under angrep, da han antyder at kvinner gjerne *ikke* blir lyttet til. I tillegg til dette sier Lysbakken direkte at *kvinner bør få makt til å bestemme på egen hånd*. Lysbakken sier at diskusjonen bare handler om én ting: «om det skal være nemnd, om kvinnen skal ha siste ord eller ikke» (VI/194-195). Lysbakken rammer altså inn hele diskusjonen til å handle om utelukkende selvbestemmelse, dette gjør han ved å nedprioritere ABORTUS PROVOCATUS- og FOETUS-aspektene, og heller fokusere på *selvbestemmelse* og hvilke rettigheter KVINNE-aktøren har.

I likhet med hvordan Lysbakken tilegner ABORTUS PROVOCATUS egenskaper som omhandler *å diskutere med respekt*, tilegner han også KVINNE egenskapen *må vises respekt*. Dette sier han i sammenheng med cellen RELATERTE AKTØRER også.

AKTØRER - ROPSTAD		AKTØRER - LYSBAKKEN	
RELATERTE AKTØRER: Egenskaper for aktør:		RELATERTE AKTØRER: Egenskaper for aktør:	
"par"	<i>er i sårbar/krevende situasjon (V1/73) bør ha (støtte-)apparat (V1/185)</i>	"familie"	<i>må vises respekt (V1/191)</i>

Figur 6: RELATERTE AKTØRER, Ropstad og Lysbakken

Lysbakken sier: «man skal vise respekt for de kvinnene og de familiene som har vært i denne vanskelige situasjonen, =er i den vanskelige situasjonen, det er med en senabort» (VI/190-191). Her refererer altså Lysbakken til de aktørene som blir direkte påvirket av ABORTUS PROVOCATUS *utover* kvinnen ved å bruke ordformen *familie*. Å gjøre dette i kontekst med *senabort*, som man i tillegg beskriver som «en vanskelig situasjon», har som funksjon å ramme inn ABORTUS PROVOCATUS i uke 13-22 som noe «familier» av og til *må* gjøre, selv om det ikke er ønskelig. Man kan anta at Lysbakken anser det å «snakke med innestemme» eller «snakke med respekt» som å vise respekt ovenfor kvinner og familier, noe som blir nevnt av både Lysbakken (VI/191), Vedum (VI/115) og Støre (VI/173).

Ropstad refererer også bare til én annen type direkte relatert aktør i ABORTUS PROVOCATUS-sammenheng, nemlig *par*. I motsetning til Lysbakken har Ropstad mer enn én referanse til aktøren *par*, noe som i denne sammenheng kan antas å være *far* og *mor* til FOETUS. Denne aktøren blir tilegnet samme egenskap som *kvinne* i Ropstads IKM, at det å måtte vurdere ABORTUS PROVOCATUS setter dem i en sårbar og krevende situasjon (V1/73). I min diskusjon av KVINNE i Ropstads IKM forklarte jeg at denne egenskapen insinuerer at økonomiske utfordringer er den eneste grunnen til å velge ABORTUS PROVOCATUS. Ved å nevne *par* i tillegg til kvinner, impliserer Ropstad at dette kan være tilfellet for etablerte par i tillegg til enslige gravide kvinner.

Senere i debatten sier Ropstad også at «det er kjempeviktig å ha et apparat rundt kvinner =rundt parene» (V1/185) i referanse til nemndene. Å tilegne *par* egenskapen *bør ha* (støtte-) *apparat* forsterker også innrammingen om at kvinner og par er i en sårbar og vanskelig situasjon. I tillegg til dette er det interessant hvordan Ropstad først sier «kvinner», og deretter kjapt legger til «parene». Dette signaliserer at Ropstad mener det er viktig å nevne *par* som en relatert aktør i ABORTUS PROVOCATUS-situasjoner, og kan tyde på at Ropstad forsøker å ramme inn diskusjonen til å handle om en mer tradisjonell familiestruktur med mor, far og barn.

Så langt i IKM-ene er det veldig tydelig at Lysbakken i større grad enn Ropstad legger fokus på kvinnen fremfor andre aktører. Det er derfor interessant å sammenligne cellen for aktøren FOETUS i Lysbakken og Ropstads IKM-er.

AKTØRER - ROPSTAD		AKTØRER - LYSBAKKEN	
FOETUS:	Egenskaper for aktør:	FOETUS:	Egenskaper for aktør:
"liv"	<i>kan reddes</i> (V1/66)	"foster"	<i>kan leve opp</i> (V1/199)
			<i>kan bli dødfødt</i> (V1/199)
			<i>er levedyktig etter uke 22</i> (V1/206)
"barn"	<i>har rettigheter</i> (V1/66)		
	<i>risikerer å miste rettigheter</i> (V1/66)		
	<i>kan reddes</i> (V1/188)		
"foster"	<i>har menneskevern</i> (V1/74)		
	<i>menneskevern bør styrkes</i> (V1/74)		

Figur 7: Aktøren FOETUS, Ropstad og Lysbakken

I likhet med cellen for aktøren KVINNE, kan vi se at Lysbakken skiller seg fra Ropstad ved å kun bruke én ordform for å omtale FOETUS, *foster*. Ropstad bruker derimot både *liv* og *barn* i tillegg til *foster* for å referere til FOETUS. I tillegg til at det fortsatt er Ropstad som bruker flest

ordformer for å referere til aktøren, er det også Ropstads celle for FOETUS som er mest utfylt. Dette står i kontrast til KVINNE-cellen, hvor Lysbakkens IKM er utfylt i større grad enn Ropstads.

Lysbakken velger som sagt å fremheve alle andre aktører enn selve FOETUS i sin taletid. Når Lysbakken bruker lite tid på å omtale FOETUS, har det som effekt at det fremhever *kvinnens* erfaringer. I tillegg til dette kan man se at alle egenskapene som Lysbakken tilegner «foster», gir denne aktøren agens og ansvar for seg selv. På linje 199 sier Lysbakken: «et foster som ikke kan leve opp, at det vil bli dødfødt, selv i magen» (VI), og tilegner dermed FOETUS egenskapene *kan leve opp og kan bli dødfødt*. Lysbakken rammer altså inn FOETUS som en aktør med ansvar for sin egen overlevelse, det er opp til FOETUS selv om det når voksen alder eller ikke (ref. definisjonen av *leve opp*: (NAOB, 2023)).

Det er spesielt interessant at Lysbakken velger å ramme inn FOETUS som en aktør med agens når man sammenligner dette med FOETUS-aktøren i Ropstads IKM. Ropstad sier både «vi kan altså **redde liv** (.) ned til uke tjueto» (VI/66, min utheving) og «vi kan **redde barn**, tidligere og tidligere» (VI/188, min utheving). Han bruker altså de humaniserende ordformene *liv* og *barn* for å referere til FOETUS, og introduserer det å «redde liv/barn» som det motsatte av ABORTUS PROVOCATUS. Disse formuleringene tilegner FOETUS den strake motsetningen av Lysbakkens ordvalg, FOETUS blir her rammet inn som noe uten forsvarsevne som må beskyttes og «reddes» fra en slags «fare».

Ropstad tilegner også *barn* noen flere egenskaper. På linje 66 sier han om venstresiden: «så vil de likevel fjerne alle rettighetene til barnet, til uke atten, eller til t- tjueto» (VI). Her tilegner han *barn* egenskapene *har rettigheter* i tillegg til *risikerer å miste rettigheter*. Jeg har allerede diskutert innrammingsfunksjonen av å bruke *barn* om FOETUS, men her vektlegger Ropstad i tillegg at barn har rettigheter. På denne måten rammer han situasjonen inn som at rettighetene til *barn* er under angrep, noe som står i tråd med egenskapene han tilegner *barn* og *liv* i form av at de «kan og bør reddes».

Selv om Ropstad i stor grad bruker humaniserende språk når han diskuterer FOETUS, har han én referanse til aktøren gjennom det mer nøytrale *foster*. Jeg mener likevel at Ropstad fortsetter å bruke et humaniserende språk i denne situasjonen også, da han bruker frasen *fosterets menneskevern*: «for det første så ønsker vi et nytt lovverk, som i større grad styrker fosterets menneskevern» (VI/74). Ved å tilegne *foster* egenskapene *har menneskevern* og *menneskevern bør styrkes*, rammer han fortsatt FOETUS inn som en menneskelig aktør som

har krav på beskyttelse fra farer. Den eneste andre diskusjonsdeltakeren som bruker en lignende frase i debatten, er Erna Solberg med frasen *fosterets rettsvern*. Både *fosterets rettsvern* og *fosterets menneskevern* refererer til det samme konseptet, men ordformen *menneskevern* fremhever eksplisitt det menneskelige aspektet ved FOETUS. Her kan det også nevnes at *menneskevern* ikke er et ord som finnes i ordboken, da det er *rettsvern* som er den faglig korrekte termen.

Den siste egenskapen som Lysbakken tilegner FOETUS, kommer på linje 206, når han sier at SV regner et FOETUS som levedyktig etter uke 22, i tråd med rammen som gjelder for den nåværende abortloven. Dette er en av punktene som Arill Riise presser Lysbakken på, og det fører til en interessant språklig situasjon:

203	ARI	Og når e: (.) hva regner SV som levedyktig [foster?]
204	AUD	[Det er det] ikke vi som regner-
205	ARI	Uke tjueen, [uke tjueto?]
206	AUD	[det er det som-] (.) det er den rammen som i dag gjelder i den norske abortloven, men poenget er at den kan komme til å flytte seg,
207		i trå:d med nettopp det som flere er inne på her, at det blir mulig å redde- e: (.) altså at det blir mulig å- (.) for et foster (.) å leve opp til det.

Tabell 16: Linje 203-207 fra Vedlegg 1 (min utheving)

Både Ropstad og Listhaug bruker taletid til å forsøke å ramme inn SV sitt forslag som negativt, blant annet ved å ramme inn ABORTUS PROVOCATUS som 'det motsatte av å redde liv/barn'. De forsterker også rammen ved å trekke frem situasjoner der FOETUS har overlevd fødsler i den samme gestasjonsalderen som SV vil åpne opp for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS i. På linje 207 kan man se at Lysbakken holder på å akseptere denne rammen, når han nesten adopterer deres språklige valg for å referere til FOETUS som enten et *liv* eller *et barn* som *kan reddes*. Lysbakken velger heller å stoppe seg selv fra å bruke denne formuleringen, og går heller tilbake til at FOETUS selv «kan leve opp». Denne formuleringen forutsetter den samme rammen som Lysbakken har forsøkt å etablere i resten av debatten, at FOETUS er en aktør med agens og ansvar for egen sikkerhet.

Som følge av at tematikken for debatten i stor grad innebar diskusjon rundt helsepersonell koblet til ABORTUS PROVOCATUS, har jeg også inkludert FAGKYNDIGE som en aktør-celle i IKM-ene til Ropstad og Lysbakken. Også her kan man se at språkvalgene og egenskapene varierer mellom debattantene.

AKTØRER - ROPSTAD		AKTØRER - LYSBAKKEN	
FAGKYNDIGE:	Egenskaper for aktør:	FAGKYNDIGE:	Egenskaper for aktør:
"nemnd"	<i>et apparat for kvinner og par</i> (V1/185) <i>bør styrkes</i> (V1/185)	"nemnd"	'har makt til å bestemme over kvinner' 'burde ikke få bestemme over kvinner' (V1/194-195)
"fagfolk"	<i>bør lyttes til</i> (V1/186) 'er enige med KrF' (V1/188)		<i>oppleves som belastning</i> (V1/200)
"jordmødre"	'er fagfolk' (V1/186-187) 'er enige med KrF' (V1/187)		

Figur 8: Aktøren FAGKYNDIGE, Ropstad og Lysbakken

Ettersom *nemnden* er en så sentral del av diskusjonen, blir denne nevnt av både Ropstad og Lysbakken. Ropstad omtaler *nemnden* som et «apparat rundt kvinner =rundt parene», samt at han sier det er «kjempeviktig å ha» og at de ønsker å styrke den (V1/185). Solberg er den eneste andre debattanten som bruker slike positive beskrivelser av *nemnden*. Hun refererer til *nemnden* som et *støtteapparat* på linje 214, og prøver å fremstille *nemnden* som noe som bare er misforstått (se Tabell 10 i 5.1.1). Ved å tilegne *nemnden* disse egenskapene, prøver Ropstad og Solberg å ramme inn *nemnden* som noe ufarlig og hjelpsomt for alle i en ABORTUS PROVOCATUS-situasjon.

På *nemnd* er det igjen stor forskjell mellom Ropstad og Lysbakkens IKM. Lysbakken går ikke til angrep på *nemndene* like direkte som Ropstad og Solberg roser dem, men egenskapene han tilegner *nemndene*, kommer tydelig frem på linje 194-195:

194	AUD	Så denne diskusjonen handler <u>ikke</u> om, grensene for når, man skal kunne ta abort i Norge, den handler kun om én ting, om det skal være nemnd,
195		om kvinnen skal ha siste ord eller ikke , og derfor vil jeg ha meg frabedt, ø: =en del av den språkbruken som kom fra Listhaug for eksempel,

Tabell 17: Linje 194-195 fra Vedlegg 1 (min utheving)

Lysbakken tilegner indirekte *nemnd* to egenskaper i disse linjene, at *nemndene* både 'har makt til å bestemme over kvinner' og at *nemndene* 'ikke burde få bestemme over kvinner'. På denne måten blir en *nemnd* rammet inn som en enhet som nekter kvinner deres selvbestemmelse, og denne selvbestemmelsen burde kvinner få tilbake. Dette stemmer godt med Lysbakkens tidligere kvinnesentrettede syn på diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS. Han fortsetter også med å vektlegge kvinners personlige erfaringer når han tilegner *nemnd* egenskapen *oppleves som belastning*.

Bare Ropstad velger å nevne flere typer av FAGKYNDIGE aktører i debatten. På linje 186 sier han at «hvis dere ikke vil høre på KrF, så bør dere i hvert fall høre på fagfolkene» (VI). Her nevner Ropstad den fagkyndige aktøren *fagfolkene*, samtidig som han tilegner denne aktøren egenskapen *bør lyttes til* direkte, og ‘er enige med KrF’ indirekte. Ved å formulere seg på denne måten antyder Ropstad at aktørene *fagfolkene* har samme standpunkt til SVs lovendringsforslag som KrF har.

Han fortsetter på dette resonnementet ved å nevne en annen fagkyndig aktør, *jordmødre* (VI/187). Ropstad trekker ikke noen direkte koblinger mellom *fagfolk* og *jordmødre*, men nærheten i omtalen av dem gjør det klart at *jordmødre* er de relevante *fagfolkene* han nevner på linje 186. Ropstad sier at halvparten av jordmødre vil reservere seg mot den typen ABORTUS PROVOCATUS som SV vil gjøre lovlig, og antyder dermed at *jordmødre* også ‘er enige med KrF’. Ropstad forsøker her å ramme KrF sine standpunkt på ABORTUS PROVOCATUS som noe som blir støttet av medisinske profesjonsutøvere.

Den siste cellen med aktører, er den jeg har valgt å kalle POLITISKE AKTØRER.

AKTØRER - ROPSTAD		AKTØRER - LYSBAKKEN	
POLITISKE A.:	Egenskaper for aktør:	POLITISKE A.:	Egenskaper for aktør:
"abortloven"	bør være mer restriktiv (V1 /73)	"abortloven"	bør forsvares (V1 /89)
	bør ikke inkludere selvbestemmelse etter uke 12 (V1 /63,67)		innebærer selvbestemmelse (V1 /87,90)
	bør ytterligere styrke FOETUS' menneskevern (V1 /74)		gir ikke selvbestemmelse etter uke 12 (V1 /193-194)
	bør ivareta kvinners helse/trygghet på etisk forsvarlig måte (V1 /75)		burde ikke innebære nemnd (V1 /200)
"KrF"	ønsker mer restriktiv lov (V1 /62)	"KrF"	endring fører ikke til flere ABORTUS PROVOCATUS (V1 /197)
	er imot radikal endring (V1 /63,67)		setter ytre grense, men grense kan endres med tid (V1 /206-207)
	vil redusere ABORTUS PROVOCATUS (V1 /76)		forsvarer ikke abortloven (V1 /89-90)
	har økt støtte til gravide (V1 /77)		forsvarer ikke kvinners selvbestemmelse (V1 /89-90)
	'mener det samme som fagfolk' (V1 /186-187)		
"venstresiden"	ønsker radikal endring (V1 /63)	"Sylvi Listhaug"	fører uakseptabel språkbruk
	vil fjerne alle rettigheter til FOETUS (V1 /66)	"vi" (SV)	har ikke radikalt forslag (V1 /196)
	ønsker fri selvbestemt abort til uke 22 (V1 /91)		mener at ABORTUS PROVOCATUS bør følge levedyktighet (V1 /202)
"statsminister"	'er Erna Solberg' (V1 /64-65)		
	er enige om etiske dilemma/vanskelige spørsmål (V1 /64)		

Figur 9: POLITISKE AKTØRER, Ropstad og Lybakken

Abortloven kan ikke sies å være en radialkategori, ettersom den ikke fungerer som en variant av ABORTUS PROVOCATUS. Jeg har valgt å inkludere *abortloven* som en politisk aktør fordi *abortloven* er, i likhet med politiske aktører som KrF, en form for aktør som har makt til å påvirke menneskers liv. Kvinners tilgang til ABORTUS PROVOCATUS er styrt av aktøren *abortloven*.

Ropstad og Lybakkens omtale av *abortloven* samsvarer i stor grad med deltakernes omtale av andre celler i IKM-en, som ABORTUS PROVOCATUS, FOETUS, og kvinner. Ropstad sier blant annet at abortloven burde «være mer restriktiv», «styrke FOETUS' menneskevern» «ivareta kvinners helse/trygghet på etisk forsvarlig måte». Disse egenskapene tilegner

Ropstad også til andre aspekter av IKM-en, og jeg har derfor diskutert dette tidligere i delkapitlet. Disse egenskapene er med på å vise hvordan Ropstad ønsker at abortloven skal se ut, selv om de er noe diffuse. Det er likevel én tydelig og konkret egenskap for *abortloven* i Ropstads IKM: *bør ikke inkludere selvbestemmelse etter uke 12*. Selv om Ropstad aldri sier nøyaktig hvordan han vil at abortloven skal være, får han formidlet tydelig hvordan han vil at abortloven *ikke* skal være.

Selv om det er Lysbakken, og ikke Ropstad, som sier direkte at han ønsker en endring i abortloven, er det Lysbakkens språkbruk som er mest positiv ovenfor abortloven.

Egenskapene *bør forsvares* og *innebærer selvbestemmelse* viser en form for respekt for abortloven, noe som Ropstad ikke viser med sine språklige valg. Lysbakken formidler sitt ønske om endring i abortloven gjennom å tilegne den egenskaper som *innebærer ikke selvbestemmelse etter uke 12* og *burde ikke innebære nemnd*. Disse egenskapene tar også utgangspunkt i egenskapene Lysbakken tilegner aktøren *nemnd*, at *nemndene* har makt til å bestemme over kvinners kropp etter 12. uke i gestasjonsalder.

Lysbakken tilegner også *abortloven* egenskapene *endring fører ikke til flere ABORTUS PROVOCATUS* og *setter ytre grense, men grense kan endres over tid*. Man kan anta at dette er et forsøk på å avvise innrammingen av SVs lovendringsforslag som «radikal». På linje 197 sier Lysbakken at deres forslag ikke er radikalt og at «det kommer ikke til å bety flere senaborter, det viser erfaringer fra Nederland, som for eksempel har, en sånn lov» (VI). Den siste egenskapen blir tilegnet av Lysbakken når han blir utfordret av Arill Riise:

203	ARI	Og når e: (.) hva regner SV som levedyktig [foster?]
204	AUD	[Det er det] ikke vi som regner-
205	ARI	Uke tjueen, [uke tjueto?]
206	AUD	[det er det som-] (.) det er den rammen som i dag gjelder i den norske abortloven, men poenget er at den kan komme til å flytte seg,
207		i trå:d med nettopp det som flere er inne på her, at det blir mulig å redde- e: (.) altså at det blir mulig å- (.) for et foster (.) å leve opp til det.

Tabell 18: Linje 204-207 fra Vedlegg 1

Disse to egenskapene har altså som funksjon å forsvare innrammingen av SVs lovendringsforslag, at det er nødvendig å få gjennomslag på dette. Den siste egenskapen er likevel interessant, for her åpner Lysbakken opp for at deres lovendringsforslag kan komme til være moralsk uforvarlig i fremtiden. På tross av dette får Lysbakken formidlet at så lenge

abortloven anser FOETUS som levedyktig først *etter* uke 22, så burde kvinner selv få velge om de vil gjennomføre ABORTUS PROVOCATUS. Lysbakken åpner kanskje for at *abortloven* kan endre hva de regner som et levedyktig FOETUS, men før den tid blir lovendringsforslaget rammet inn som nødvendig å få gjennom snarest.

Både Ropstad og Lysbakken omtaler også selve partiet «KrF», også her er det en del gjentakelser i hva slags egenskaper Ropstad tilegner aktøren. Ropstad prøver å ramme inn partiet sitt som et ansvarlig parti gjennom egenskaper som *opptatt av å redusere ABORTUS PROVOCATUS, er imot radikal endring og ønsker mer restriktiv lov*. I tillegg til disse egenskapene sier han også at KrF *har økt støtte til gravide*, og at Ropstad sier indirekte at KrF har samme mening som fagfolk (gjennom jordmor-undersøkelsen han viser til). Alle disse egenskapene er med på å underbygge rammen om at KrF er et pålitelig og ansvarsfullt parti.

Egenskapene Ropstad tilegner KrF, står i sterk kontrast til de to egenskapene som Lysbakken tilegner KrF. Lysbakken sier direkte at KrF hverken har forsvart abortloven eller kvinners selvbestemmelse (VI/89-90), og forsøker dermed å bruke en helt annen ramme på partiet. Jeg nevnte også tidligere hvordan egenskapen til KVINNE-aktøren i Lysbakkens IKM, *selvbestemmelse må forsvares* indirekte rammer inn KrF som 'angripere av selvbestemmelse'. Denne rammen blir også ytterligere forsterket ved å tilegne KrF egenskapene *forsvarer ikke abortloven og forsvarer ikke kvinners selvbestemmelse*.

Lysbakken bruker ikke mye tid på å tilegne sitt eget parti egenskaper, men han bruker tid på å avvise at SVs forslag er «radikalt» på en helt konkret måte på linje 196-197. Noe av begrunnelsen for at Lysbakken tilegner SV egenskapen *har ikke et radikalt forslag*, er at han også tilegner SV egenskapen *mener at ABORTUS PROVOCATUS bør følge levedyktighet*, noe som er fastsatt av abortloven. På denne måten rammer Lysbakken SV inn som et 'parti som bare vil styrke kvinners selvbestemthet', fremfor 'et radikalt parti som ønsker flere ABORTUS PROVOCATUS'.

Ropstad derimot, forsøker å ramme inn SV (og venstresiden generelt) som svært radikal. «Venstresiden» blir tildelt egenskapene *ønsker radikal endring, ønsker fri selvbestemt abort og vil fjerne alle rettighetene til barnet* av Ropstad. Jeg har allerede diskutert hvordan frasen *fri selvbestemt abort* later til å være negativt ladd for Ropstad, og viser til en type uønsket fullstendig uregulert ABORTUS PROVOCATUS. Ropstad sier flere ganger i debatten at SVs lovendringsforslag er «radikalt», dette underbygger han ved å si «så vil de li:kevel altså fjerne alle rettighetene til barnet». Denne innrammingen får SV og venstresiden til å fremstå veldig

radikal, i sterk motsetning til Lysbakkens innramming om at ‘lovendringsforslaget bør følge abortloven’.

Ropstad og Lysbakken refererer også til andre politiske aktører til stede i debatten. Ropstad tilegner aktøren «statsminister» egenskapen ‘er Erna Solberg’ ved å peke på henne, og egenskapen *er enige om etiske dilemma/vanskelige spørsmål* direkte. Dette mener jeg har som funksjon å ytterligere styrke Ropstads innramming av KrF som ‘det ansvarlige partiet’, ettersom partiet er enig med statsministeren i landet.

Lysbakken omtaler Sylvi Listhaug i debatten, og tilegner henne egenskapen *fører uakseptabel språkbruk*. Dette er et forsøk på å ramme inn Listhaugs innlegg som noe som burde avvises. Listhaug er en av deltakerne som går hardest ut mot SVs forslag, i hvert fall språklig. Med utgangspunkt i dette, tjener Lysbakken på en innramming som avviser Listhaugs ytringer.

5.3 Argumentenes struktur

For å undersøke om deltakernes språklige valg påvirker argumentasjonen i debatten, vil jeg videre analysere et utvalg av argumenter som blir brukt i debatten. Jeg kommer til å ta for meg noen av argumentene som Kjell Ingolf Ropstad og Audun Lysbakken presenterer, og strukturere dem etter Toulminmodellen.

5.3.1 Argumentenes struktur etter Toulminmodellen

Når Ropstad først får ordet, spør Arill Riise ham om han er for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Som jeg har nevnt flere ganger i dette kapittelet, velger Ropstad å ikke svare direkte på dette spørsmålet, men heller si at KrF er for en mer restriktiv lov. Han avslutter svaret med dette argumentet:

66	KJE	men vi kan altså redde liv (.) ned til uke tjueto (.) tidligere og tidligere, og parallelt med det, så vil de likevel altså fjerne <u>alle</u> rettighetene til barnet, til uke atten, eller til uke t- =tjueto,
67		det som er bekymringen min, er at dersom de får flertall, så tyder jo alt på at det <u>faktisk</u> blir en radikal utvidelse, og derfor så er KrF så tydelig imot.

Tabell 19: Linje 66-67 fra Vedlegg 1

Ropstad avslutter argumentet med et veldig tydelig *claim*: ‘KrF er tydelig imot selvbestemt abort etter uke 12’. På linje 66 trekker Ropstad frem begrunnelsen for at KrF er «så tydelig imot», nemlig at «de» (venstresiden) vil «fjerne alle rettighetene til barnet». Derfor kan vi si at *data* i Ropstads argument er: ‘Venstresiden vil fjerne alle rettighetene til barn’. Det er ikke noe eksplisitt formulert *warrant* i argumentet til Ropstad, men det er det likevel ikke

vanskelig å se sammenhengen mellom *data* og *claim* i dette tilfellet. ‘Man burde ikke frata barn deres rettigheter’ er nok en allmenn godtatt tanke som de fleste kan si seg enig i, og dette fungerer dermed som implisitt *warrant* for argumentet til Ropstad.

I tillegg til *data*, *warrant* og *claim* har Ropstad også en forsterkende *qualifier* i argumentet sitt, «tydelig». Begge argumentene til Ropstad som jeg strukturerer i dette delkapittelet benytter seg av en slik *qualifier* som skal forsterke budskapet i Ropstads *claim*. Den siste delen av argumentet som kan struktureres etter Toulminmodellen, er den innledende informasjonen. Ropstad presenterer det faktum at «vi kan redde liv» som *backing* for implisitt *warrant* i argumentet hans.

Når man setter Ropstads argument inn i en struktur som tilsvarer Toulminmodellen, kan man altså sette det opp slik:

Venstresiden vil fjerne alle rettighetene til barn (D), man burde ikke frata barn deres rettigheter (W), ikke når vi kan redde liv tidligere og tidligere (B). Derfor er KrF så *tydelig* (Q) imot selvbestemt abort etter uke 12 (C). (Ropstad, argument nr. 1)

Dette later til å være Ropstads foretrukne måte å presentere argumenter. Senere i debatten presenterer han et annet argument, som har mange likheter i strukturen til det jeg nettopp har presentert. Dette argumentet finner man på linje 187-189:

187	KJE	fordi det var en undersøkelse blant jordmødrene, der svarte halvparten at de faktisk ville <u>reservere</u> seg, dersom abortloven ble endret til uke (.) tjueto,
188		og det er jo fordi vi kan redde barn, tidligere og tidligere, og da vil det komme nye gråsoner her, og derfor kommer jeg til å =uavhengig av regjering,
189		=til å kjempe <u>mot</u> denne, <u>radikale</u> utvidelsen.

Tabell 20: Linje 187-189 fra Vedlegg 1

Ropstads *claim* er forholdsvis likt det forrige argumentet hans, men i dette argumentet bruker han *jeg* fremfor *KrF*. På linje 188-189 blir det klart at Ropstads *claim* er ‘jeg kommer til å kjempe mot **radikal** utvidelse av abortloven’, med *radikal* som en forsterkende *qualifier*. *Data* som ligger til grunn for dette argumentet, er informasjonen om at halvparten av jordmødre vil reservere seg dersom grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS blir satt til uke 22 (VI/187).

Ropstad forklarer ikke eksplisitt koblingen mellom *data* og *claim* i dette argumentet heller, men med utgangspunkt i at han sier «hvis dere ikke vil høre på KrF, så bør dere i hvert fall

høre på fagfolkene» (VI/186) kan man anta at *warrant* for dette argumentet kan være ‘det at fagfolk/jordmødre reserverer seg, indikerer moralsk forkastelighet’. Jeg mener at Ropstads eksplisitte *backing* i argumentet underbygger min mening om at dette er en tenkt *warrant* for Ropstad, da han sier jordmødre kommer til å reservere seg «fordi vi kan redde barn, tidligere og tidligere» (VI/188).

Det ferdig strukturerte argumentet kan man derfor presentere slik:

Halvparten av jordmødre vil reservere seg mot abort frem til uke 22 (D), det at fagfolk reserverer seg, indikerer moralsk forkastelighet (W) fordi vi kan redde barn tidligere og tidligere (B). Derfor kommer jeg til å kjempe mot *radikal* (Q) utvidelse av abortloven (C). (Ropstad, argument nr. 2)

Begge argumentene til Ropstad som jeg har presentert her, er som sagt bygd opp veldig likt. Han har *claims* som tydeliggjør partiet og hans eget standpunkt med forsterkende *qualifiers*, og han bruker implisitte *warrants* som han gir eksplisitt *backing*. Den største forskjellen mellom argumentene er Ropstads bruk av *data*. Det første argumentet har *data* som i stor grad er en subjektiv spissformulering («vil fjerne barns rettigheter»), mens det andre argumentet har faktisk informasjon som *data*.

Av Lysbakkens argumenter, har jeg blant annet valgt å inkludere Lysbakkens utsagn der han etterspør Ropstads standpunkt til selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Lysbakken presenterer et argument som utgangspunkt for hvorfor han mener at Ropstad burde være tydelig på hvor han og KrF står i forhold til denne saken.

86	AUD	Altså (.) jeg synes jo det er litt oppsiktsvekkende at KrF ikke kan svare på det fordi at KrF er jo det eneste partiet her som ikke forsvarer (.)
87		=abortloven, =og kvinners selvbestemmelse (.) og det ville jo vært nyttig å få vite, Ropstad, om det er (0.2) sånn som i Texas du vil ha det, med seks uker?
88		er det sånn som i Polen? For det er jo- (.) hvis dere skal gjøre abortloven til en hovedsak i denne valgkampen,
89		så er det jo viktig å få vite hva dere <u>faktisk</u> mener, e: og nå fremstår du altså som, <u>forsvarer</u> av dagens abortlov,
90		men det har jo KrF aldri vært, og jeg synes det er redelig å be om et svar på det. Om dere er <u>for</u> selvbestemmelse, eller <u>mot</u> .

Tabell 21: Linje 86-90 fra Vedlegg 1

I likhet med Ropstad, blir Lysbakkens *claim* tydelig på slutten av taletiden hans. Lysbakken sier at det er redelig å be Ropstad svare om KrF er for eller mot «selvbestemmelse», et *claim* som kan skrives om til: 'Det er redelig å be KrF si om de er for eller mot selvbestemt abort'. På linje 88 påstår Lysbakken at det er KrF som har gjort abortloven til en hovedsak, og dette fungerer som *data* i Lysbakkens argument. Lysbakken følger dette opp med å eksplisitt formulere *warrant* for argumentet sitt, «så er det jo viktig å få vite hva dere faktisk mener» (VI/88).

Ropstads argumenter har som sagt implisitt *warrant* og eksplisitt *backing*, Lysbakken velger å gjøre det motsatte. Lysbakken sier direkte hva som er *warrant* i argumentet sitt, men presenterer indirekte *backing* for sin *warrant*. På linje 87 spør han Ropstad om han vil ha det slik som i USA, der de har grense for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS på uke 6 i gestasjonsalderen til FOETUS. Jeg mener dette fungerer som *backing* for Lysbakkens *warrant*, ettersom han antyder at 'KrF kan mene noe uakseptabelt som 6 ukers grense for selvbestemt abort'.

Dette gir oss muligheten til å sette hele Lysbakkens argument i struktur også:

KrF har gjort abort til hovedsak i valgkampen (D), det er viktig å vite hva et politisk parti mener om et sånt tema (W), i hvert fall når de kan mene noe uakseptabelt som 6-ukers grense (B), derfor er det redelig å be KrF si om de er for eller mot selvbestemt abort (C). (Lysbakken, argument nr. 1)

Lysbakken presenterer et annet argument når han blir presset av Arill Riise til å svare på hva han og SV anser som et «levedyktig foster»:

203	ARI	Og når e: (.) hva regner SV som levedyktig [foster?]
204	AUD	[Det er det] ikke vi som regner-
205	ARI	Uke tjueen, [uke tjueto?]
206	AUD	[det er det som-] (.) det er den rammen som i dag gjelder i den norske abortloven, men poenget er at den kan komme til å flytte seg,
207		i tråd med nettopp det som flere er inne på her, at det blir mulig å redde- e: (.) altså at det blir mulig å- (.) for et foster (.) å leve opp til det.

Tabell 22: Linje 203-207 fra Vedlegg 1

Claim er ikke like tydelig i dette argumentet som de foregående, men Lysbakken svarer likevel direkte på Riises spørsmål at det er «rammen som i dag gjelder i den norske abortloven» (VI/206) som er hva SV anser som et «levedyktig foster». Derfor kan man skrive

claim som ‘SV regner et foster eldre enn 22 uker som levedyktig’. *Data* for Lysbakkens *claim* er på linje 193, der han sier at det allerede foregår ABORTUS PROVOCATUS i gestasjonsalder 19, 20 og 21 (VI). I dette argumentet har også Lysbakken en implisitt *warrant*, i form av ‘fordi abortloven anser et foster som levedyktig etter uke 22’. Dette er også det eneste argumentet jeg har valgt å bruke som inkluderer en *rebuttal*, da Lysbakken sier at grensen for levedyktighet kan flyttes over tid.

Argumentets struktur blir dermed slik:

Det foregår lovlige aborter i uke 19, 20 og 21 (D) fordi abortloven anser et foster som levedyktig etter uke 22 (W), derfor regner SV et foster som levedyktig etter uke 22 (C), men grensen for levedyktighet kan flytte seg (R). (Lysbakken, argument nr. 2)

Lysbakkens argumenter skiller seg altså mer fra hverandre enn hva Ropstads gjør. Han varierer mellom hvilke deler av argumentet han formulerer eksplisitt og indirekte antyder, samt at han varierer hvilke deler av argumentet han inkluderer i det hele tatt. Likevel har begge argumentene til Ropstad og Lysbakken valid form etter Toulminmodellen. Det er en logisk struktur og sammenheng mellom alle delene av argumentene, og alle brukte *warrants* kan sies å være allmenn aksepterte «regler».

5.4 Pragma-dialektisk vurdering

Her kommer jeg til å ta utgangspunkt i argumentstrukturene jeg utarbeidet i 5.3.1, og vurdere dem etter den pragma-dialektiske tilnærmingen til argumentasjon. Jeg kommer først til å foreta en gjennomgang av argumentasjonsstadiene og hvordan rollene *protagonist* og *antagonist* blir fordelt, i tillegg til at jeg skal analysere hvordan de fire stadiene innenfor argumentasjon arter seg mellom Ropstad og Lysbakken. Deretter skal jeg sette argumentene opp mot van Eemeren & Grootendorsts «Ti bud for fornuftige debattanter».

5.4.1 Argumentasjonens stadier

Konfrontasjonsstadiet er til en viss grad avklart allerede før debatten er i gang. Som jeg nevner i bakgrunnskapittelet, presenterer alle partiene sine programmer og standpunkter i god tid før valget. Det vil si at dette er klart for både debattantene og tilskuerne av debatten. Det blir riktignok ikke avklart tydelig hvem som har rollen som *protagonist* og *antagonist* i debatten, ettersom det er flere deltakere med forskjellige, nyanserte meninger om ABORTUS PROVOCATUS.

Med utgangspunkt i argumentene jeg strukturerer i 5.3.1, kan man likevel se at Ropstad spiller en antagonistisk rolle. Begge hans argumenter har som hovedpoeng at KrF er *imot* SVs standpunkt om å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Dette blir også støttet av at denne saken i stor grad ble igangsatt av SV da de introduserte dette lovendringsforslaget i sitt partiprogram, samt at Lysbakken definitivt spiller rollen som protagonist i det andre av hans argumenter fra 5.3.1.

Lysbakken forsøker likevel å spille en antagonistisk rolle i det første argumentet, signalisert ved at han hevder at det er KrF som har gjort ABORTUS PROVOCATUS til hovedsak i valgkampen (VI/88). Dette kan tyde på at Lysbakken forsøker å ramme seg selv inn som protagonist for standpunktet 'kvinnens kroppslige autonomi må forsvares', men som en antagonist til argumentet 'FOETUS' rettigheter må forsvares'. Ettersom Arill Riise introduserer debattsegmentet ved å si at det kan bli «ei historisk endring i abortlova» (VI/2) og ved å spørre «hvorfor er det nødvendig å endre abortlova nå?» (VI/5), mener jeg likevel at Lysbakken passer best innenfor protagonistrollen. Ropstads tydeligste standpunkt i debatten er det stikk motsatte av nettopp Riises innledning, derfor passer han best innenfor antagonistrollen.

Noe som er unikt med politiske debatter, er at alle «reglene» er fastsatt og forstått av deltakerne i forkant. På grunn av dette trenger ikke disse reglene å gå eksplisitt gjennom, men er implisitte for alle deltakere. Man ser derfor ikke mange eksplisitte tegn til åpningsstadiet i debatten, da alle debattantene er innforståtte med debattens rammeverk. Det eneste som kan diskuteres i denne sammenheng er hvorvidt det er nok felles verdigrunnlag for en diskusjon med god meningsutveksling. Til tross for at det sannsynligvis ikke er mulig for deltakerne i en politisk debatt å bli enige om temaer som dette, vil de nok enes om at debatten er den beste plattformen for å dele sine standpunkter og argumenter med eventuelle tilskuere.

Både Ropstad og Lysbakken fremmer naturligvis argumenter i debatten, noe som man skal gjøre i argumentasjonsstadiet. Til tross for dette, velger de som regel ikke å komme med direkte motargumenter. Ropstads argumenter om at venstresiden vil fjerne FOETUS' rettigheter, og at jordmødre vil reservere seg mot ABORTUS PROVOCATUS, blir ikke eksplisitt avvist av Lysbakken, og Ropstad vil på sin side ikke svare på hva som er hans standpunkt på selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Sistnevnte kan likevel forsvares dersom man tar utgangspunkt i at debatten *egentlig* handler om utvidelse av abortloven, og ikke om selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS generelt. Dette vil jeg komme tilbake til senere i kapitlet.

Konklusjonsstadiet er stadiet som er vanskeligst å tilpasse politiske debatter, da det er tvilsomt at noen partiledere vil trekke tilbake sitt standpunkt, uavhengig av hvilke argumenter som blir fremmet og angrepet. Jeg vil påstå at konklusjonsstadiet i større grad skjer mellom debattant og tilskuer, i form av hvilke argumenter og standpunkter tilskuerne mener er akseptable og tilstrekkelig overtalende.

5.4.2 En gjennomgang av «de ti bud»

I 3.3.2 går jeg gjennom det van Eemeren & Grootendorst referer til som «De ti bud for fornuftige debattanter». I det videre skal jeg undersøke i hvilken grad disse reglene blir overholdt i de aktuelle argumentene fra 5.3.

Freedom rule går ut på at alle diskusjonsdeltakere må få fremlegge sine standpunkter, og er nok den argumentasjonsregelen som blir overholdt best i debatten. Ordstyrer Arill Riise sørger for at alle debattanter får mulighet til å legge frem sine standpunkter i saken, og han sørger også for at andre får mulighet til å utfordre de standpunktene som blir fremmet.

Man kan se et tydelig eksempel på at Arill Riise utfordrer Lysbakken til å overholde *obligation-to-defend rule* når han presser Lysbakken til å svare på hva SV anser som et levedyktig FOETUS, noe som fører til Lysbakkens argument nr. 2. Regelen krever at alle deltakere må forsvare sine standpunkter når de blir utfordret til det, og Lysbakken blir presset til å overholde denne regelen når Riise krever et konkret svar. Ropstad responderer ikke på samme måte når han selv blir utfordret av Riise, om han er for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. I forkant av debatten (åpningsstadiet) har KrF sagt at de ønsker en mer restriktiv abortlov, men Ropstad velger å ikke forsvare dette standpunktet, selv på direkte etterspørsel fra Riise. Ropstad beveger seg heller over til sitt argument nr. 1, hvor han sier han er imot utvidelse av abortloven.

Det er likevel interessant at Riise, som introduserte debatten til å handle om utvidelse av abortloven, velger å presse Ropstad på standpunktet 'for eller mot selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS generelt', når dette ikke er et standpunkt Ropstad har uttrykt seg om direkte. Lysbakkens første argument er også en oppfølging på Riises etterspørsel om Ropstads syn på selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Med utgangspunkt i disse talehandlingene, kan man se at Riise og Lysbakken kan stå i strid med *standpoint rule*, regelen som sier at man kun kan angripe standpunkter som faktisk har blitt lagt frem av diskusjonsmotstanderen. Dersom Ropstad ikke hadde sagt at KrF i utgangspunktet er for at abortloven skal være mer restriktiv på linje 62 (VI), ville hele Lysbakkens første argument vært et klart brudd på *standpoint rule*.

Ettersom Ropstad faktisk uttrykker dette i forkant av argumentene, *kan* man argumentere for at enten Ropstad, Riise og Lysbakken eller alle tre bryter *standpoint rule*.

Både Ropstad og Lysbakken ser ut til å følge *relevance rule*, som krever at argumentasjonen i debatten må være relatert til de faktiske standpunktene på tilstrekkelig måte i sine argumenter. Som vist i 5.3.1 er alle argumentene logisk valide, og *claim* følger *data* gjennom en *warrant* som kan aksepteres. Det eneste argumentet jeg mener kan angripes for å hvile for tungt på følelsesmessige eller retoriske talehandlinger, er Ropstads argument nr. 2 om fagfolk/jordmødre. For at et slikt argument skal være relevant for standpunktet om å la være å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, må jordmødre være en viktig og sentral del av ABORTUS PROVOCATUS, i tillegg til at undersøkelsen må være representativ. En artikkel i tidsskriftet *Sykepleien* hevder blant annet at undersøkelsen som Ropstad refererer til er «tendensiøs» og misvisende (Vik & Mortensen, 2021). Dette tyder på at Ropstad til en viss grad bryter *relevance rule* med argumentet som tar utgangspunkt i jordmor-undersøkelsen.

Unexpressed-premise rule krever at man skal være klar til å forsvare implisitte premisser, samt at man ikke skal tillegge andre deltakere implisitte premisser. Når man tar utgangspunkt i denne regelen, kan man se på Ropstads argument nr. 1, hvor han anklager SV for å ville «fjerne alle rettighetene til barnet» (VI/66). Selv om argumentstrukturen i Ropstads argument nr. 1 gir logisk mening etter Toulminmodellen, bryter Ropstad med regelen når han tillegger SVs standpunkt et premiss om at de vil ‘fjerne barns rettigheter’, noe som ikke vil være et premiss for noen av partienes standpunkter. *Unexpressed premise rule* innebærer også at man skal være forberedt på å eksplisitt forklare implisitte premisser i debatten, dermed bryter Ropstad også denne regelen når han nekter å gi svar på han og KrFs syn på selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, noe som kan sies å være et relevant implisitt premiss for debatten. Lysbakkens talehandlinger fra hans første argument bryter riktignok med denne regelen også, når han i *backing* antyder at KrF har samme syn på ABORTUS PROVOCATUS som i Texas. Ettersom Ropstad ikke har sagt noe om hvilke konkrete lovendringer i abortloven han ønsker, bryter Lysbakken med regelen når han antyder at ‘vil ha det som i Texas’ er et implisitt premiss for Ropstad.

Å si at venstresiden vil «fjerne alle rettighetene til barnet» (ibid.) er også et brudd på *starting-point rule*. Denne regelen krever at det må være et satt utgangspunkt for hele debatten, som alle deltakerne kan enes om. Utgangspunktet for debatten er som sagt hvorvidt grensen for ABORTUS PROVOCATUS skal utvides, det er ikke ensbetydende med at man skal fjerne rettigheter til FOETUS. Derfor har denne talehandlingen som formål å etablere et utgangspunkt

om at debatten handler om FOETUS' rettigheter. Det samme kan sies om Lysbakkens første argument, da han prøver å etablere et utgangspunkt om at debatten handler om å være eller mot selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS generelt. Det felles aksepterte utgangspunktet for debatten var satt fra første stund i debattsegmentet, men både Ropstad og Lysbakken har argumentative talehandlinger som bryter med *starting-point rule* når de forsøker å få diskusjonen til å handle om enten FOETUS' rettigheter eller selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS generelt.

Som vist i 5.3.1, er alle argumentene logisk forsvarlige, og de bryter dermed ikke *validity rule*. Lysbakken følger også *argument scheme rule* på en ryddig måte når han inkluderer *rebuttal* som en del av sitt argument nr. 2: «men grensen for levedyktighet kan flytte seg». Lysbakken følger her den interne argumentasjonslogikken som blir brukt av andre deltakere i debatten, og inkluderer det som en del av sitt eget argument.

Concluding rule handler om at protagonist og antagonist skal bli enige om hvorvidt et opprinnelig standpunkt må trekkes, eller om det er forsvart tilstrekkelig og antagonists innvending må trekkes. Denne regelen blir naturligvis brutt dersom man ser på debatten som en vanlig diskusjon. Det blir vanskeligere å avgjøre om det blir brudd på regelen i politiske debatter, da det i stor grad blir opp til hver enkelt tilskuer og gjøre opp sin mening innenfor konklusjonsstadiet.

Den siste av reglene i «de ti bud» er *language use rule*. Denne regelen er todelt, og krever at debattanter presenterer standpunkter på en tilstrekkelig klar måte, og at de ikke skal gi bevisst feilaktige fremstillinger av andre deltakers standpunkter. Både Ropstad og Lysbakken bryter denne regelen når de prøver å tildele den andre feilaktige premisser og prøve å sette sine egne utgangspunkt for debatten. Lysbakkens argument nr. 2 har blant annet som *data* at KrF gjorde ABORTUS PROVOCATUS til hovedsak i debatten, selv om det er SVs vedtak om å fjerne nemndsystemet som virkelig satte saken på dagsorden. Ropstad og Lysbakken klarer derimot å være tydelige i presentasjonen av sine standpunkter, med et mulig unntak av Ropstads motstand mot å svare på om han er for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS eller ikke.

5.5 Oppsummering

I denne analysen har jeg gjennomført en inngående undersøkelse av alle de språklige valgene som diskusjonsdeltakerne gjør i partilederdebatten. Det kommer tydelig frem av analysen at det er en sammenheng mellom hvilken side av spørsmålet om ABORTUS PROVOCATUS man

befinner seg på, og hvilke ord og fraser man bruker om ABORTUS PROVOCATUS, FOETUS og relaterte fenomen.

Med utgangspunkt i funnene fra gjennomgangen av de språklige valgene i debatten, valgte jeg å snevre inn analysen mot de to debattantene jeg mener ga best grunnlag for sammenligning, Kjell Ingolf Ropstad og Audun Lysbakken. For disse deltakerne har jeg utformet fullstendige IKM-er for deres forståelse av ABORTUS PROVOCATUS, sett ut ifra hvordan de bruker språklige valg til å omtale temaet. IKM-ene viser de store og grunnleggende forskjellene i hvordan folk på hver side av ABORTUS PROVOCATUS-diskusjonen forstår og refererer til dette og relaterte fenomener. Lysbakken og Ropstad bruker ganske varierende ord og uttrykk for å referere til ABORTUS PROVOCATUS, FOETUS og f.eks. kvinner, men størst av alt er forskjellene i hvilke egenskaper disse fenomenene og aktørene blir tildelt.

Selv om Ropstad og Lysbakken står på hver sin side i diskusjonen, kan man likevel se at de begge er trente debattanter, da de begge presterer å argumentere på en måte som oppfyller Toulminmodellens krav for validitet. Ved å strukturere disse debattantenes argumenter, kommer det tydelig frem hva de mener, hva som ligger til grunn for meningene, og at de argumenterer på en måte som kan sies å være gyldig.

Argumentasjonen mellom Ropstad og Lysbakken kan likevel ikke sies å oppfylle alle krav til å være det van Eemeren & Grootendorst anser som en «ideell kritisk diskusjon». Bare i de argumentene jeg har strukturert og tatt utgangspunkt i, kan man se flere brudd på «de ti bud for fornuftige debattanter».

Jeg mener at funnene fra 5.1 og 5.2 viser hvordan språklige uttrykk om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS varierer kraftig ut ifra hvilken side av diskusjonen man befinner seg på. 5.3 viser at Ropstad og Lysbakken kan være teknisk dyktige debattanter som presenterer gode og valide argumenter, men i 5.4 blir det også tydelig at argumentene deres, og hvordan de forholder seg til hverandres argumenter, er langt fra perfekte.

I neste kapittel skal jeg bruke funnene fra dette kapittelet til å svare på problemstillingen min. Jeg skal diskutere i hvilken grad de språklige valgene til forskjellige sidene i debatten kan sies å reflektere forskjellige diskurser. Jeg skal også diskutere hvorvidt de forskjellige språklige valgene kan motivere noen av regelbruddene som blir gjort av Ropstad og Lysbakken. I tillegg til dette skal jeg ta for meg debattsegmentet som helhet, og vurdere i hvilken grad disse funnene kan overføres til den generelle diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS.

6 DRØFTING

Jeg har delt dette kapittelet i fire deler. I første omgang skal jeg utvide perspektivet fra undersøkelsen av Kjell Ingolf Ropstad og Audun Lysbakken til de andre deltakerne og diskusjonen som helhet. Det vil si at jeg skal samle trådene fra analysekapittelet, og presentere dem i et helhetlig perspektiv. Jeg kommer til å diskutere hvordan funnene fra 5.2, 5.3 og 5.4 kan brukes til å forklare språkbruken og argumentasjonen til de andre debattantene, og forklare hvordan disse funnene svarer på første del av problemstillingen; dvs. hvordan deltakernes språklige valg skiller seg etter hvilken side av diskusjonen man befinner seg på.

I andre del skal jeg problematisere det å sette en politisk debatt opp mot den pragmatisk-dialektiske tilnærmingen til argumentasjon. Her vil jeg både diskutere hvordan partilederdebatten måler opp mot den «ideelle kritiske diskusjon» sine stadier, og diskutere sjangeren politisk debatt, og hvordan sjangerens særegenheter kan påvirke tolkningen av funnene fra undersøkelsen min.

Videre skal jeg igjen bruke van Eemeren & Grootendorsts «ti bud for fornuftige debattanter» og diskutere hvordan disse blir overholdt i debatten generelt sett. Ved å ta utgangspunkt i mine tidligere funn, og drøftingen jeg gjennomfører i dette kapittelet, vil jeg også svare på andre del av problemstillingen for oppgaven, dvs. hvorvidt forskjellene i hvordan deltakerne omtaler ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, vanskeliggjør meningsfull diskusjon om temaet.

Jeg skal deretter koble mine funn opp mot den tidligere forskningen som jeg presenterte i innledningen for denne oppgaven. Det vil si at jeg skal gjøre rede for i hvilken grad funnene fra min undersøkelse samsvarer med funnene fra den tidligere forskningen som har blitt gjennomført på dette feltet.

6.1 Diskusjonen som helhet

Første del av problemstillingen handler om hvordan de språklige uttrykkene brukt om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, skiller seg etter hvor man befinner seg i diskusjonen. I analysekapittelet valgte jeg derfor å vektlegge språkbruken og argumentasjonen til Kjell Ingolf Ropstad fra Kristelig Folkeparti og Audun Lysbakken fra Sosialistisk Venstreparti. I 2.1 forklarer jeg hvordan disse partienes standpunkter representerer henholdsvis den mest konservative og mest liberale politikken innenfor temaet ABORTUS PROVOCATUS.

Undersøkelsen av Ropstad og Lysbakkens språkbruk viste at det er tydelige forskjeller i hvordan disse diskusjonsdeltakerne omtaler ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, i tillegg til at

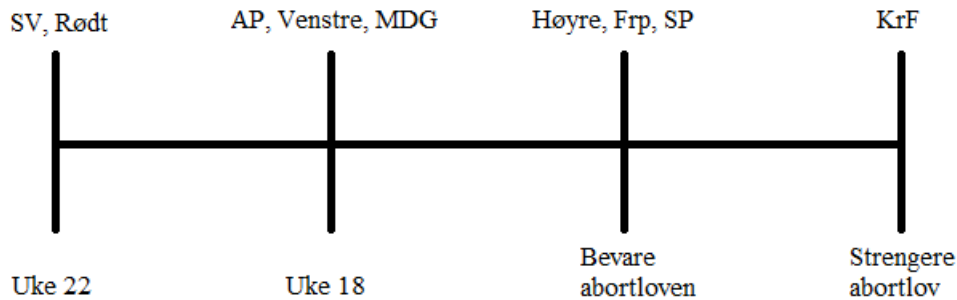
det er store forskjeller også i hvordan de omtaler andre aktører og fenomener relatert til ABORTUS PROVOCATUS.

Det eneste andre partiet som støtter SVs forslag om å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22, er partiet Rødt. Bjørnar Moxnes har ikke mye taletid i debattsegmentet, men man kan likevel se at Moxnes' språklige valg samsvarer med IKM-en til Lysbakken. Moxnes' innramming av debatten handler i stor grad om *kvinnen*, mens han ikke har noen referanse til FOETUS i det hele tatt. I tillegg til dette stiller også Moxnes seg kritisk til nemndene, noe som det hovedsakelig er han og Lysbakken som gjør. Det vil si at både Lysbakken og Moxnes forholder seg til samme innramming av debatten, der kvinnen og selvbestemmelsen står i fokus, mens nemndene er uønsket, og FOETUS er tilnærmet irrelevant.

Ettersom Lysbakken og Moxnes fokuserer på de samme områdene av debatten, og har samme standpunkt til ABORTUS PROVOCATUS, mener jeg at de kan sies å representere samme ideologi. I 3.1 forklarer jeg hvordan implisitte ideologier er helhetlige systemer bestående av underliggende verdier og oppfatninger av verden som deles av en gruppe mennesker. Man kan se at både Lysbakken og Moxnes faller innenfor en slik implisitt ideologi, hvor de har verdier som 'kvinnens rett til å få utført ABORTUS PROVOCATUS faller innenfor deres rett til å bestemme over egen kropp'. Ideologien de representerer, innebærer også oppfatningen av at 'nemndsystemet innskrenker kvinnens rett til selvbestemmelse' og 'ABORTUS PROVOCATUS bør være selvbestemt så lenge det er innenfor abortlovens rammer'.

Tanken om at Lysbakken og Moxnes representerer den samme ideologiske forståelsen av ABORTUS PROVOCATUS, blir styrket av at de i stor grad gjennomfører lignende språklige valg. Begge deltakerne forsøker å ramme inn lovendringsforslaget som en simpel endring i abortloven, nemndsystemet som nedverdiggende for kvinner, og ved å bruke den substantiverte ordformen *selvbestemmelse* som en radialkategori for ABORTUS PROVOCATUS. Med utgangspunkt i dette kan man også si at Lysbakken og Moxnes representerer en egen diskurs innenfor ABORTUS PROVOCATUS. Partilederne har som sagt en ideologi som består av verdien 'kvinnens selvbestemmelse innebærer at de skal bestemme selv når de får utført ABORTUS PROVOCATUS innenfor lovverkets rammer', og denne ideologien motiverer de språklige valgene de gjør. Disse språklige valgene har et definitivt formål om å endre verden (i dette tilfellet, abortloven) i den retningen de ønsker. Man kan også si at Lysbakken i stor grad prøver å projisere sitt og Moxnes' syn på tematikken til andre når han spør Ropstad om han «er for selvbestemmelse, eller mot» (VI/90), altså at Lysbakken projiserer sitt syn på debattens tema som *selvbestemmelse* fremfor ABORTUS PROVOCATUS.

Dersom man skulle plassert alle partiene på en linje som representerer hvilken holdning de har til abortloven, ville både SV og Rødt blitt plassert i ene enden, hvor de ønsker at grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS skal økes til uke 22. I andre enden av linjen ville man plassert KrF, det eneste partiet som eksplisitt uttrykker at de ønsker en *mer* restriktiv abortlov. De resterende partiene kan plasseres langs to andre punkter på en slik linje:

Figur 10: Partienes holdninger til ABORTUS PROVOCATUS

Jeg har selv utformet denne illustrasjonen for å visualisere hvilke standpunkter de forskjellige partiene representerer. De to mest interessante parti-plasseringene på denne linjen vil jeg påstå er Venstre på «Uke 18»-punktet, og Senterpartiet på «Bevare abortloven»-punktet. Venstre vil ikke samarbeide med partier som Arbeiderpartiet, men med partier som Høyre og Frp, partier de tidligere har hatt regjeringssamarbeid med. Likevel samsvarer Venstres syn på ABORTUS PROVOCATUS med både AP og MDG, og det skiller seg veldig fra KrFs syn på spørsmålet om ABORTUS PROVOCATUS, et parti som de også har hatt regjeringssamarbeid med.

SP vil samarbeide med Arbeiderpartiet, men de vil *ikke* samarbeide med partier som Høyre, Frp og KrF. Til tross for dette ser man at SPs holdning til spørsmålet om ABORTUS PROVOCATUS samsvarer fullstendig med synet til både Høyre og Frp. Dette blir spesielt interessant når man vurderer den direkte diskusjonen mellom Vedum og Listhaug, notert på linje 119-134 i *Vedlegg 1*.

Det kommer tydelig frem i debatten at både SP og FrP fristiller sine representanter til å stemme som de selv ønsker i ABORTUS PROVOCATUS-spørsmålet, men at partiets offisielle holdning er at dagens abortlov bør bevares slik den er. Listhaug velger likevel å angripe Vedum for å potensielt ville samarbeide med partier som vil utvide grensen for selvbestemt

ABORTUS PROVOCATUS til det «groteske» (VI/127). Vedum sier også at han ikke vil «kommunisere med Listhaug på det» (VI/133) og at han ikke er enig med «alle ordene og dramaturgien rundt» (VI/131) det Listhaug sier. Dette kan også antyde at Vedum sier seg villig til å åpne for en friere abortlov, i bytte mot at SP får regjeringsmakt.

Situasjonen med Vedum og Listhaug skiller seg fra situasjonen hvor Guri Melby ytrer Venstres ønske om å utvide til uke 18. Selv om Melby ikke ytrer noe ønske om å samarbeide med noen av partiene på punktene *for* å utvide abortloven, ytrer hun heller ikke noe motvilje til å samarbeide med dem i denne spesifikke saken. Både Vedum og Listhaugs språkbruk viser en veldig sterk motvilje til å samarbeide, til tross for deres sammenfallende standpunkt til saken.

KrF står som sagt alene på det ytterligste punktet på høyresiden, med sitt ønske om en *mer* restriktiv abortlov. Det er likevel noen klare likheter mellom Ropstads språkbruk og språkbruken til Erna Solberg og spesielt Sylvi Listhaug, på samme måte som det er klare likheter mellom Lysbakken og Moxnes' språkbruk.

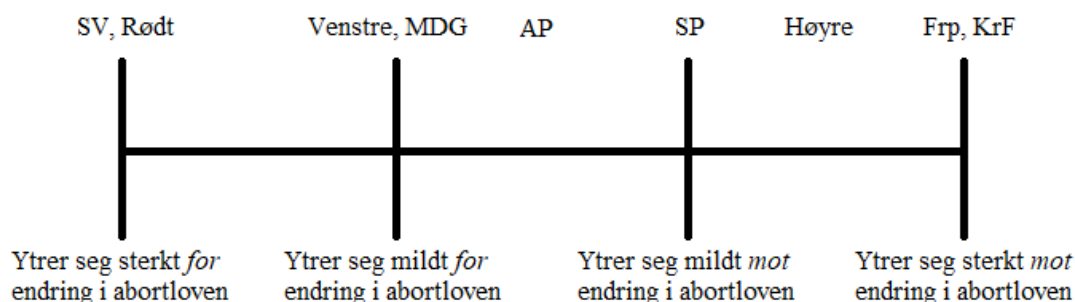
I 5.2 viser jeg hvordan språkbruken til Ropstad forsøker å ramme inn debatten til å handle om å 'forsvare barns rettigheter', og ramme inn ABORTUS PROVOCATUS som 'det motsatte av å redde liv'. Både Erna Solberg og Sylvi Listhaug velger å referere til FOETUS som *barn* ved flere anledninger, og Listhaug er som sagt den eneste andre enn Ropstad som også bruker frasen 'redde liv' i debatten. På den siden av debatten som argumenterer *mot* endring i abortloven, er det også bare Listhaug og Ropstad som bruker negativt ladd og dømmende språk om standpunktet om å heve grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Listhaug sier forslaget er «grotesk» (VI/127) og Ropstad refererer til forslaget som «radikalt» flere ganger (VI/63,67,189).

Kanskje som følge av at Listhaug har mindre taletid enn Ropstad og Solberg, nevner hun ikke nemndene på noe tidspunkt, men Solberg diskuterer disse ved flere anledninger. Solbergs omtale av nemndene samsvarer i stor grad med hvordan Ropstad omtaler dem. I IKM-en til Ropstad kan vi se at nemnd blir tildelt egenskaper som *er et apparat for kvinner og par og bør styrkes*, i tillegg til at aktøren *kvinne* blir tildelt egenskapen *bør ha (støtte-)apparat*. Disse tildelte egenskapene, sammen med det faktum at KrF støtter å bevare abortloven som den er, viser at Ropstad mener at nemndene er et godt tilbud, og noe som kvinner bør ha tilgang til. Solberg refererer blant annet til nemndene som et «hjelpemiddel for kvinner» (VI/19), og flere ganger som et «støtteapparat» (VI/214,215). Solberg forsøker også å avvise Lysbakken

og Moxnes' innramming av nemndene som et system som er nedverdiggende for kvinner ved å si «jeg tror det er litt sånn myter rundt disse nemndene» (VI/210). Hennes innramming av nemndene innebærer å referere til nemndmøtene som «en samtale med en lege om hvorfor du søker abort, hva er behovene dine, og du kan få støtte i det», altså at nemndene er noe som 'gir støtte til de som trenger ABORTUS PROVOCATUS' fremfor noe som 'krenker kvinners verdighet og rettigheter'.

Selv om KrF har et mer konservativt standpunkt til ABORTUS PROVOCATUS enn Høyre og FrP, er alle disse partiene enige om at abortloven ikke burde utvides. Akkurat som Lysbakken og Moxnes fokuserer på de samme aspektene ved ABORTUS PROVOCATUS-saken, fokuserer også Ropstad, Solberg og Listhaug på de samme aspektene, men naturligvis ikke aspektene som Lysbakken og Moxnes fokuserer på. På motstandersiden til å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS, legger debattantene mer fokus på FOETUS, rammer inn nemnder som «helsehjelp» eller «støtteapparat» og referer til FOETUS som «liv» eller «barn». Selv om Solberg aldri direkte refererer til FOETUS som «liv», snakker også hun om at ABORTUS PROVOCATUS etter uke 18 er «veldig nærmt (.) det som er overlevelsen» (VI/25). Jeg mener dette viser at Ropstad, Solberg og Listhaug har like ideologier, og at deres språkvalg viser til en distinkt diskurs innenfor ABORTUS PROVOCATUS-diskusjonen som skiller seg fra diskursen som Lysbakken og Moxnes er en del av.

Dersom man skulle tatt utgangspunkt i den samme linjen som i *Figur 10*, men omarbeidet den til å vise hvordan de forskjellige partilederne forholder seg til ABORTUS PROVOCATUS rent *språklig*, kunne linjen blitt utformet slik:

Figur 11: Partienes språkbruk om ABORTUS PROVOCATUS

Lysbakken og Moxnes er begge for å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 22, og bruker også sterke språklige valg for å formidle dette ønsket. Melby fra Venstre og Une Bastholm fra MDG har generelt lite taletid, men får brukt tiden til å formidle at de er for å utvide grensen til uke 18. De bruker riktignok *ikke* noe taletid på å angripe standpunktene til noen av de andre deltakerne i debatten. SPs standpunkt er som sagt likt standpunktene til Høyre, Frp og KrF, men Vedum velger likevel å ta implisitt avstand fra diskursen de representerer, til og med ved å eksplisitt ta avstand fra språkbruken til Listhaug. Selv om KrF har et mer konservativt standpunkt enn FrP, vil jeg likevel påstå at det er riktig å sette Listhaug og Ropstad på samme punkt ved linjen, da begge tar veldig sterk avstand fra de andre partienes forslag til å utvide abortloven, i tillegg til at de begge sterkt fordømmer standpunktet om å utvide abortloven i sin helhet.

Jeg mener at både Høyre og Arbeiderpartiet må plasseres mellom de satte punktene på linjen. Selv om Jonas Gahr Støre er for å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS til uke 18, velger han likevel å markere avstand fra SV og Rødt (uten å nevne dem direkte). Samtidig som Støre argumenterer for å utvide grensen til uke 18, har han et distinkt fokus på aktøren KVINNE i sin taletid. Jeg vil likevel plassere ham lengre til høyre for Venstre og MDG, ettersom Støre velger å markere tydelig avstand til standpunktet om å utvide grensen til uke 22 på linjene 174-175. På disse linjene refererer han til dette standpunktet som et «ytterkantstandpunkt» og rammer indirekte SV og Rødt inn som «partier på ytterkantene». I motsetning til Lysbakken, som bevisst unngår å bruke «den andre diskursens» språkbruk (se 5.2.3), adopterer Støre en av Solbergs språklige valg. Solberg sier som sagt at gestasjonsalder fra uke 18 og opp er nært det man kan kalle «overlevelse», et ordvalg som fremhever det menneskelige og «det levende» ved FOETUS. Støre gjennomfører det samme språklige valget når han sier: «vi hadde den tematikken, når er fosterets overlevelse?» (VI/32).

Grunnen til at jeg valgte å flytte Høyre til venstre for punktet som KrF og Frp er en del av, er at Solberg skiller seg fra diskursen de er en del av på et sentralt punkt. Selv om Solberg er den diskusjonsdeltakeren som referer til FOETUS ved hjelp av ordformen *barn* flest ganger, fokuserer hun på aktøren KVINNE i mye større grad enn både Listhaug og Ropstad. Hun snakker både om kvinners erfaringer og kvinners rettigheter. Selv om Solbergs språkbruk avslører en viss innramming av *selvbestemmelse* som ‘ikke nødvendigvis ønskelig’ (se 5.1.1), sier hun på linje 22 at: «vi har en god abortlov, nettopp fordi den veier (.) selvbestemmelsehets- (.) =retten til kvinner, også opp mot fosterets rettsvern» (VI). I 5.2 viser jeg hvordan fokuset på kvinner hovedsakelig reflekterer et mer liberalt syn på ABORTUS

PROVOCATUS, derfor mener jeg at det er riktig å markere noe avstand fra KrF og Frp i omtale av temaet.

Min gjennomgang av den politiske debatten har vist forskjellene i hvordan deltakerne diskuterer ABORTUS PROVOCATUS. Jeg ville undersøke hvordan de språklige uttrykkene brukt om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS skiller seg ut ifra hvilken side av diskusjonen man befinner seg på, noe som også er første del av problemstillingen for oppgaven. Etter min mening viser denne undersøkelsen at det er minst to forskjellige diskurser til stede i partilederdebatten jeg har tatt utgangspunkt i. Det er tydelig at motstandere av å utvide abortloven i mye større grad bruker humaniserende språk om FOETUS, og at de fokuserer mye mer på aktøren FOETUS og mulige «konsekvenser» av å utvide abortloven. På motsatt side, så vil forkjempere for å utvide abortloven fokusere mer på aktøren KVINNE i diskusjonen. Disse vil nærmest ikke nevne FOETUS i det hele tatt, og rammer heller inn de eksisterende forutsetningene for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS mellom uke 12 og 22 som «nedverdiggende» for kvinner, og de vil også ramme inn lovendringsforslaget som en form for *naturlig utvikling* for abortloven, og som en styrking av kvinners selvbestemmelse.

6.2 Politisk debatt som sjanger

Det kan virke rart at noen av diskusjonsdeltakerne tar avstand fra hverandre, til tross for at de deler like, eller tilnærmet like, standpunkter i ABORTUS PROVOCATUS-saken. Man kan argumentere for at dette er et resultat av at debattantene anser seg selv som en del av én diskurs fremfor en annen, men det blir også påvirket av at en politisk partilederdebatt er en noe kunstig sjanger innenfor diskusjon. Jeg problematiserer i både 3.3.2 og 5.4 at det er vanskelig for en debatt mellom deltakere som aldri kommer til å trekke tilbake standpunktene sine, å faktisk oppfylle kravene til van Eemeren & Grootendorsts «ideelle kritiske diskusjon».

Som jeg nevnte tidligere, så markerer Listhaug og Vedum tydelig avstand fra hverandre, til tross for at deler det samme standpunktet. De språklige valgene har sannsynligvis en effekt på bruddet i enighet mellom deltakerne, vist ved at Vedum eksplisitt sier at han ikke er enig med «alle ordene» (VI/131) til Listhaug, og at han ikke vil «kommunisere med Listhaug på det» (VI/133). Det er også forskjell mellom dem i form av at Listhaug fokuserer på FOETUS, mens Vedum fokuserer på kvinner og selve *abortloven* i mye større grad. Men selv om dette ser ut til å være tegn på at deltakernes språklige valg påvirker deres evne til å samarbeide eller komme til enighet i saken, markerer nok begge disse debattantene avstand fra hverandre som

følge av at de samarbeider med partier som generelt sett befinner seg på motstridende sider i politikken.

Politiske debatter kan også gjøre det vanskelig å strukturere argumentene som diskusjonsdeltakerne presenterer. Målet for hver av partilederne i debatten er naturligvis å løfte frem så mye av deres partis politikk som mulig, samtidig som de skal forsøke å ramme inn diskusjonen på en måte som setter deres politikk i best mulig lys. Å presentere argumentene sine på samme som jeg strukturerer dem i 5.3, vil sannsynligvis oppleves veldig kunstig, og ikke være veldig overbevisende for tilskuere. I tillegg til dette kan debattantene også tjene på å la *warrants* som ligger til grunn for koblingen mellom *data* og *claim* forbli usagt, som er tilfellet for Lysbakkens argument nr. 2 og begge de strukturerte argumentene til Ropstad i 5.3.1. Ved å la *warrant* forbli implisitt, blir det vanskeligere for andre å angripe argumentasjonen, da de først må eksplisitt ytre motstanderens *warrant*, for deretter å motbevise validiteten til nevnte *warrant*. Ropstad har et implisitt *warrant* i sitt argument nr. 2 «det at fagfolk reserverer seg indikerer moralsk forkastelighet», dette er et *warrant* som fort kunne bli angrepet for å være unyansert dersom det ble eksplisitt formulert. Når Ropstad *ikke* sier det eksplisitt, måtte en eventuell motstander først formulert det *for* Ropstad, *før* motstanderen kunne angrepet *warrant*.

De fire stadiene i den pragma-dialektiske tilnærmingen til argumentasjon utfolder seg også på en måte i politisk debatter som skiller seg fra hvordan man ser for seg at de skal utfolde seg i en «ideell kritisk diskusjon». I 3.3.2, forklarer jeg den pragma-dialektiske tilnærmingen til argumentasjonsteori ved hjelp av et eksempel hvor to venner skal se film. I stedet for at konfrontasjonsstadiet skjer i møtet mellom to potensielle diskusjonsdeltakere, skjer konfrontasjonen mellom landsdekkende partier i *media*. Det er også vanskelig å bestemme hvilke deltakere som fyller rollen som *protagonist* og *antagonist*, både fordi det er flere deltakere med forskjellige og nyanserte standpunkter involvert, og fordi deltakerne veksler mellom å argumentere på en måte som stemmer overens med *protagonist* eller *antagonist*. Lysbakkens argumenter er et eksempel på at rollefordelingen i konklusjonsstadiet til en politisk debatt er vanskelig. Jeg forklarer hvorfor jeg mener Lysbakken passer bedre innenfor *protagonist*rollen enn Ropstad i 5.4.1, men likevel argumenterer Lysbakken som en *antagonist* i sitt argument nr. 1 når han etterspør et svar på om Ropstad er for eller mot «selvbestemmelse».

Rolleavklaring blir også vanskeliggjort av de språklige valgene til deltakerne. Som følge av de vidt forskjellige IKM-ene til Ropstad og Lysbakken, kan det virke som om de prøver å

presentere seg selv som protagonist for forskjellige standpunkter, i stedet for at de argumenterer for og imot det samme standpunktet: 'abortloven burde ha selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS frem til uke 22'. Ropstads argument nr. 1 og 2 har som *claim* at han og KrF vil kjempe mot utvidelse av abortloven, noe jeg har tolket som antagonistisk argumentasjon mot SVs protagonistiske standpunkt 'kvinner trenger kroppslig autonomi'. Likevel kan Ropstads argumenter også sies å være protagonistisk argumentasjon for standpunktet 'fostre trenger rettigheter'.

Det er hovedsakelig innenfor stadiene *åpning* og *argumentasjon* at den politiske debatten når opp mot den «ideelle kritiske diskusjonen». Åpningen innebærer som sagt at alle regler for diskusjonen blir avklart, og at det felles grunnlaget for diskusjonen blir avklart. Ettersom alle diskusjonsdeltakerne er partiledere som har deltatt i politiske debatter tidligere, er de alle innforstått med debattens regler. Debatten har også en ordstyrer til stede, som har ansvar for å etablere og opprettholde det felles grunnlaget, samt sørge for at diskusjonsdeltakerne følger debattens interne regler. Arill Riise innleder debattsegmentet ved å etablere grunnlaget for debatten, og han avbryter flere ganger deltakere som snakker om urelaterte saker, eller bruker mer taletid enn nødvendig. Den eneste innvendingen mot å vurdere åpningsstadiet av denne debatten opp mot den ideelle modellen, er hvorvidt det er nok felles verdier mellom diskusjonsdeltakerne til å danne grunnlag for en fruktbar diskusjon. Dette vil jeg komme tilbake til når jeg diskuterer hvordan debattens konklusjonsstadium når opp mot den ideelle modellen.

I debattsegmentet om ABORTUS PROVOCATUS er det hovedsakelig argumentasjonsstadiet som er eksplisitt. Jeg mener at dette stadiet når opp mot van Eemeren & Grootendorsts «ideelle kritiske diskusjon» i samme grad som åpningsstadiet. Argumentasjonsstadiet innebærer som sagt selve den delen av diskusjonen der argumentene blir fremlagt og angrepet, noe som blir gjort på en stort sett ryddig måte. Riise sørger for at alle som får sine standpunkter angrepet, også får mulighet til å svare på disse angrepene. Alle får også presentert sitt standpunkt, noe som igjen åpner muligheten for andre deltakere å argumentere mot disse standpunktene. Det eneste aspektet ved debatten som ikke holder mål mot den ideelle modellen, er hvordan deltakerne ikke alltid argumenterer direkte imot de andre standpunkter, men heller angriper standpunkter som deltakerne ikke *nødvendigvis* har lagt frem. Et eksempel på dette er hvordan både Ropstad, Lysbakken og til og med Riise potensielt bryter *standpoint rule*, som jeg forklarer i 5.4.2.

Konklusjonsstadiet handler i teorien om at deltakerne skal bestemme seg for om det er protagonist som skal trekke sitt standpunkt, eller om antagonist skal trekke sin utfordring av standpunktet. Dette vil naturligvis aldri skje mellom partiledere i den politisk debatt, og vil dermed ikke måle opp mot den «ideelle kritiske diskusjonen». Dette er den klareste forskjellen mellom en politisk debatt, og den typen vennskapelig diskusjon som jeg bruker som eksempel i 3.3.2. I 3.3.2 nevner jeg likevel at van Eemeren & Grootendorst har sagt at politiske debatter *kan* fungere som en «ideell kritisk diskusjon», så lenge det er *tilskuerne* som forstås som den «sanne antagonist». Det blir riktignok vanskelig å bedømme hvor godt konklusjonsstadiet går for seg med en slik forståelse, ettersom det vil være opp til hver enkelt tilskuer å velge hvilket standpunkt som er blitt forsvart best, og fått færrest legitime innvendinger fra de andre debattantene.

Ettersom det er varierende hvor mye debattsegmentet om ABORTUS PROVOCATUS måler opp mot van Eemeren & Grootendorsts «ideelle kritiske diskusjon», vil jeg også diskutere hvordan debatten i sin helhet måler opp mot «de ti bud for fornuftige debattanter». Dette, sammen med mine funn fra de språklige valgene til diskusjonsdeltakerne, skal danne grunnlaget for min diskusjon av andre del av problemstillingen for oppgaven.

6.3 Å diskutere «meningsfullt»

Jeg mener altså at de språklige valgene i debatten og Ropstad og Lysbakkens IKM-er viser et tydelig skille i hvordan de forskjellige sidene omtaler ABORTUS PROVOCATUS, FOETUS og relaterte fenomen, og at de viser ganske forskjellige måter å forstå fenomenene. Dette besvarer første del av problemstillingen for oppgaven, samt forskningsspørsmål 1-3 presentert i 1.4. Jeg skal videre diskutere mulige svar på det fjerde og siste forskningsspørsmålet og på andre del av problemstillingen, om diskusjonsdeltakernes språklige valg påvirker hvordan de fører argumentasjon, og om de forskjellige språklige valgene gjør det vanskelig for dem å diskutere ABORTUS PROVOCATUS på en meningsfull måte.

Det er vanskelig å lage kriterier for hva som er en «meningsfull diskusjon», noe som var en del av min begrunnelse for å velge van Eemeren & Grootendorsts pragma-dialektiske tilnærming til argumentasjon. For å gi en normativ vurdering av diskusjoner innenfor den pragma-dialektiske tilnærmingen, må man sette opp diskusjonen mot «den ideelle kritiske diskusjonen» og «de ti bud». Deltakernes talehandlinger må altså ha som formål å enklere komme frem til enighet i saken (som forklart i 3.3.2).

I 6.2 har jeg allerede begynt å diskutere i hvilken grad partilederdebatten kan sies å måle opp mot van Eemeren & Grootendorsts ideelle modell for kritiske diskusjoner. For å gi et utfyllende svar på problemstillingen, skal jeg i tillegg diskutere hvordan argumentasjonen følger van Eemeren & Grootendorsts «ti bud» i diskusjonen, utover argumentene jeg tok utgangspunkt i for 5.4.

6.3.1 Deltakerne og «de ti bud for fornuftige debattanter»

Som vist i 5.4.2, bryter Ropstad og Lysbakken med flere av reglene for «fornuftige debattanter» i de fire argumentene jeg valgte ut og strukturerte for analyse. Jeg skal videre diskutere i hvilken grad disse reglene blir fulgt av de andre deltakerne i debatten

Regel 1 (*freedom rule*) innebærer at man fritt skal kunne legge frem sine standpunkter, og at andre skal kunne utfordre standpunktene. Mye takket være ordstyrer Arill Riise, blir denne regelen fulgt av Ropstad, Lysbakken og resten av deltakerne. I tillegg til eksemplene for Ropstad og Lysbakken, kan jeg nevne situasjonen mellom Listhaug og Vedum, hvor Riise sørger for at Vedum får svart på kritikken som Listhaug retter mot ham. Riise sørger også for at resten av deltakerne får presentert sine standpunkter, uavhengig av hvor mye taletid hver deltaker har i debattsegmentet om ABORTUS PROVOCATUS totalt.

Utover situasjonen hvor Ropstad blir utfordret til å svare om han personlig støtter selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS og *potensielt* bryter regel 2 (*obligation-to-defend rule*), finner jeg ingen brudd på regelen, dvs. at deltakere nekter for å forsvare et standpunkt de selv har lagt frem. Det eneste bruddet på denne regelen kommer dermed som følge av at Ropstad velger å tilegne ABORTUS PROVOCATUS egenskapen *burde være mer restriktiv*. Dersom Ropstad hadde unnlatt å nevne ønsket om en mer «restriktiv» lov, og utelukkende forholdt seg til standpunktet 'er imot utvidelse av abortloven', ville det vært et tydelig brudd fra Lysbakkens side å kreve et svar på om han er «for selvbestemmelse, eller mot» (VI/90).

Regel 1 og 2 legger grunnlaget for at en kritisk diskusjon skal finne sted i det hele tatt, da alle deltakere må få lagt frem sine standpunkter, samtidig som de må være forberedt på å forsvare standpunktene. Jeg mener at partilederne i debattsegmentet i stor grad følger disse reglene, og dermed nærmer seg den ideelle forståelsen av en kritisk diskusjon. Arill Riise og diskusjonsdeltakerne har derfor fulgt de to første av van Eemeren & Grootendorsts «ti bud for fornuftige debattanter» tilstrekkelig for å rettferdiggjøre en kritisk diskusjon.

Det er mulig å argumentere for at Ropstad bryter regel 2, men som jeg nevner i 5.4.2, kan man også argumentere for at det heller er Lysbakken og Riise som bryter regel 3 (*standpoint rule*), altså at debattanter ikke kan angripe standpunkter som ikke faktisk er blitt lagt frem av diskusjonsmotstanderen. Når Riise og Lysbakken presser Ropstad på om han støtter selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS (eller Lysbakkens radialkategori *selvbestemmelse*) på generell basis, bryter de potensielt denne regelen. Riise introduserer som sagt debattsegmentet til å handle om å utvide abortloven, ikke selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS generelt. Det at Lysbakken bruker *selvbestemmelse* som ordform, kompliserer ting ytterligere, da det er naturlig å anta at de fleste ville sagt seg enig i at *selvbestemmelse* er en god ting, men ikke alle ville sagt seg enig i at *selvbestemmelse* er en passende måte å referere til *selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS* i uke 13-22.

Den fjerde regelen (*relevance rule*) blir for det meste fulgt av diskusjonsdeltakerne. I de fleste av argumentene som blir presentert i debatten, tas det utgangspunkt i faktisk informasjon, blant annet vist ved at alle argumentene jeg presenterer i 5.3.1, følger en logisk, valid form. Noe av det som potensielt kan kritiseres, er Ropstads valg om å inkludere *jordmødre* som relevante fagfolk i en diskusjon om å utvide grensen for selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS. Ropstads argument nr. 2 har «halvparten av jordmødre vil reservere seg mot abort frem mot uke 22» som *data* for argumentet, mens «det at fagfolk reserverer seg indikerer moralsk forkastelighet» fungerer som *warrant*. Det er ingen i selve debatten som utfordrer tanken om at jordmødre faktisk er relevante fagfolk i en ABORTUS PROVOCATUS-situasjon, men de er uansett ikke de *mest* relevante fagfolkene. Nemndene består av leger, det er leger som gjennomfører ABORTUS PROVOCATUS, og jordmødre har heller ingen direkte innvirkning på valget om ABORTUS PROVOCATUS skal gjennomføres eller ikke. Ropstads *warrant* ville likevel ikke hatt samme slagkraft om han ikke brukte *fagfolk* til å referere til dem, for eksempel på linje 186: «og hvis dere ikke vil lytte på KrF, så bør dere i hvert fall høre på fagfolkene» (VI). Ropstad sidestiller altså ‘KrFs meninger’ med ‘fagfolks meninger’, som jeg mener har større overtalelsespotensiale enn at det sidestilles med ‘jordmødres meninger’. Dette kommer i tillegg til artikkelen jeg nevnte i 5.4.2, som argumenterer for at undersøkelsen Ropstad refererer til ble gjennomført på en mangelfull og lite representativ måte (Vik & Mortensen, 2021).

De reglene som oftest blir brutt i debatten, mener jeg er regel 5 og 6 (*unexpressed-premise rule* og *starting-point rule*). Både Ropstad og Lysbakken bryter regel 5 når de tillegger hverandre premisser som ‘SV vil fjerne rettighetene til barn’ og ‘KrF vil ha lik abortlov som

Texas'. Det er flere eksempler i debatten på deltakere som bryter denne regelen om at man ikke skal tillegge andre deltakere feilaktige premisser, eller premisser som de ikke har gitt noe uttrykk for at de støtter. Moxnes beskylder blant annet «andre partier» for å ville «frata kvinner- kvinners rettigheter» (VI/160). Dette eksempelet ligner på Ropstads argument nr. 1, hvor han anklager venstresiden for å ville «fjerne barns rettigheter». Akkurat som at ingen av partiene fra venstresiden har ytret ønske om å fjerne barns rettigheter, har ingen av partiene ytret et ønske om å frata noen av kvinners rettigheter. Moxnes' ytring kan også sies å være et brudd på *starting-point rule*, regelen som krever at alle diskusjonsdeltakerne forholder seg til det satte utgangspunktet for diskusjonen. Debattsegmentet handler om å *utvide* kvinners rett til ABORTUS PROVOCATUS, og det er ingen av partiene i debatten som har ytret noe ønske for å innskrenke kvinners rettigheter (med et *potensielt* unntak av Ropstad som ytrer et ønske om en mer «restriktiv lov»).

Jonas Gahr Støre er en annen deltaker som bryter med regel 5. I den innledende duellen mellom ham og Solberg, trekker han frem KrFs tidligere lovendringsforslag om å begrense tilgang på ABORTUS PROVOCATUS i visse situasjoner: «noe som bare må forstås slik at det ikke skal være rett (.) til selvbestemt abort» (VI/51). Her er det mulig å se noen likheter mellom Lysbakken, Moxnes og Støre. De tar utgangspunkt i KrFs ønske om en mer restriktiv lov, og tillegger KrF og Ropstad de implisitte premisene 'vil ha Texas-abortlov', 'vil frata kvinners rettigheter' og 'vil ikke ha rett til selvbestemt abort'.

Jeg mener at flere av bruddene på disse reglene kan sies å stamme fra forskjellene i forståelse av ABORTUS PROVOCATUS og abortloven. I 5.2 har jeg vist hvordan ordvalgene og forståelsen av alt som relaterer til ABORTUS PROVOCATUS varierer mye mellom Lysbakken og Ropstad. Selv om jeg ikke har utformet IKM-er for noen av de resterende deltakerne, er det likevel tydelig at deltakerne som er positive til endring i abortloven passer *bedre* innenfor IKM-en til Lysbakken, mens de som er negative, passer bedre innenfor Ropstads IKM (med et mulig unntak av Vedum). Derfor vil 'diskusjon om ABORTUS PROVOCATUS' ha potensiale til å aktivere rammer som 'beskytte foster/barns rettigheter' for deltakere som Ropstad, Listhaug og Solberg, mens det heller vil aktivere rammer som 'beskytte kvinners rettigheter' for deltakere som Lysbakken, Moxnes og Støre.

I likhet med Lysbakken og Ropstad følger resten av diskusjonsdeltakerne regel 7 og 8 (*validity rule* og *argument-scheme rule*). Partilederdebatte har flere formelle regler, i tillegg til at debatten har en ordstyrer som skal sørge for at alle overholder disse reglene. Dersom man ser dette i sammenheng med at alle partilederne har mye erfaring fra slike debatter, blir

det derfor ikke veldig overraskende at de klarer å følge reglene som krever logisk presentasjon av fremlagte argumenter.

Den nest siste regelen kan nesten sies å være irrelevant for slike politiske debatter. Regel 9 (*concluding rule*) krever at standpunkt som ikke har blitt tilstrekkelig forsvart må trekkes tilbake, eller at all tvil mot standpunkt som *har* blitt tilstrekkelig forsvart må trekkes tilbake. I en politisk debatt (spesielt en som omhandler moralsk vanskelig tematikk) er det vanskelig å si hva som skal til for å referere til et standpunkt som «tilstrekkelig forsvart». Uansett om man kunne sette strenge krav for å definere standpunkter som «tilstrekkelig forsvart», ville sannsynligvis deltakerne fortsatt nektet å trekke tilbake sine standpunkter og all tvil de retter mot motstandernes standpunkter. Selv om van Eemeren & Grootendorst mener at det er *tilskuerne* som er den «sanne antagonist» i politiske debatter, kan man fortsatt ikke konstatere om hver enkelt tilskuer godkjenner «tilstrekkelig forsvarte» standpunkter.

Language rule er den tiende og siste regelen av «de ti bud for fornuftige debattanter». Den krever at alle deltakerne bruker et klart og utvetydig språk, og at de ikke skal bevisst fremstille motstanderes argumenter og standpunkter på en feilaktig måte. Det er flere tilfeller av både tvetydig språk og (etter min mening) bevisste og feilaktige fremstillinger av motstanderes språkbruk i debatten. Eksemplene som jeg trekker frem i 5.4.2 er blant annet det faktum at Lysbakken og Ropstad (antakeligvis) bevisst gir en feilaktig fremstilling av motstanderens standpunkt. Ropstad anklager venstresiden for å ville fjerne barns rettigheter, mens Lysbakken antyder at KrF vil ha 6-ukers grense for ABORTUS PROVOCATUS, slik den er i Texas. Jeg mener dette er bevisste språklige valg for å ramme inn motstanderens meninger til å fremstå mer ekstreme enn hva som faktisk blir uttrykt.

Utover argumentene som jeg presenterer i 5.4.2, kan man også argumentere for at Ropstad bryter regel 10 når han forsøker å redegjøre den «mer restriktive abortloven» KrF ønsker seg faktisk handler om. Ropstad sier at KrF vil ha en abortlov som «i større grad styrker fosterets menneskevern» (VI/74) og «ivaretar kvinners helse på etisk (.) forsvarlig måte» (VI/75). Ropstad sier ikke hva han anser som et styrket «menneskevern» for FOETUS, og ikke hva det vil si å ivareta kvinners helse på en etisk forsvarlig måte, sett i motsetning til en etisk *uforsvarlig* måte. Dermed blir det usikkert for både diskusjonsdeltakere og eventuelle tilskuere hvordan KrFs ønskede abortlov egentlig ser ut. Ropstads hyppige bruk av ordet «menneskevern» utgjør også et eksempel på tvetydig språk, da det er et ord som ikke kan finnes i ordbøker.

På motsatt side kan man også se at Moxnes (antakeligvis) bevisst gir en feilaktig fremstilling av Ropstads ytringer når han sier at «andre partier ønsker **åpenbart** å innskrenke den og **frata kvinner- kvinners rettigheter**» (VI/160, min utheving). Selv om Ropstads redegjøring av KrFs ønskede abortlov er tvetydig og vanskelig å forstå, kan man ikke si at ytringene hans tilsier «et åpenbart ønske om å frata kvinner deres rettigheter». Igjen mener jeg at dette er gjort bevisst fra Moxnes' side, for å ramme inn KrFs standpunkt som kvinnefiendtlig.

Dette delkapitlet viser at diskusjonsdeltakerne bryter flere av reglene som van Eemeren & Grootendorst mener er nødvendig å følge for at en diskusjon skal være «meningsfull», men den viser også at deltakerne følger flere av dem. Både undersøkelsen fra 5.4 og diskusjonen fra dette delkapitlet viser at partilederdebatten ikke kan sies å være et perfekt eksempel på en «ideell kritisk diskusjon», men den bryter likevel ikke alle reglene som van Eemeren & Grootendorst har utformet. Det er også vanskelig å si i hvilken grad regelbruddene kan sies å være et resultat av deltakernes språklige valg, eller bare et resultat av sjangeren politisk debatt.

6.4 Samsvar med tidligere forskning

I dette delkapitlet vil jeg gå tilbake til den tidligere forskningen innenfor feltet som jeg presenterte i innledningen til denne oppgaven. I 1.2.1 presenterte jeg forskningsforsøk fra Polen, en artikkel skrevet av kanadiske Chris Kaposy og en doktoravhandling fra Universitetet i Bergen. Jeg skal sette mine funn opp mot denne tidligere forskningen, og se i hvilken grad mine funn samsvarer med deres.

Artikkelen *Speaking of the unborn* (Bilewicz, et al., 2017) involverer to forskningsforsøk med formål om å undersøke eventuelle sammenhenger mellom holdninger til ABORTUS PROVOCATUS og språklige valg gjort om FOETUS. Bilewicz et al. mener forsøkene de utførte, viser at de som bruker *fetus* (*foster*) om FOETUS vanligvis har en positiv holdning til ABORTUS PROVOCATUS, mens de som bruker *child* (*barn*) vanligvis har en negativ holdning til ABORTUS PROVOCATUS.

Dette stemmer godt overens med funnene fra min undersøkelse. Jeg sorterte alle referanser til FOETUS (og ABORTUS PROVOCATUS) i Vedlegg 2, der ser man at det utelukkende er Solberg, Ropstad og Listhaug som bruker ordform *barn* for å referere til FOETUS. Av deltakerne som er imot noen utvidelse av abortloven, er det bare Vedum som *ikke* bruker ordformen *barn* for å referere til FOETUS. Bilewicz et al. hevder at det å bruke *barn* for å referere til FOETUS, er et

eksempel på et humaniserende språk, derfor vil jeg også nevne Ropstad og Listhaugs bruk av *liv* for å referere til FOETUS. Å bruke *barn* fremhever naturligvis det menneskelige ved FOETUS, men når man bruker *liv* fremhever man også det *levende* ved FOETUS.

På andre siden av ABORTUS PROVOCATUS-saken, skiller mine funn seg til en viss grad fra funnene til Bilewicz et al. De påstår at folk som støtter friere tilgang til ABORTUS PROVOCATUS, hyppigere bruker *fetus* og et *dementizing* språk om FOETUS, altså et språk som heller toner ned menneskelige aspekter. Selv om det stemmer at alle partilederne som støtter en form for friere tilgang til ABORTUS PROVOCATUS, bruker ordformen *foster*, bruker også Vedum, Solberg, Ropstad og Arill Riise (som nøytral ordstyrer) denne ordformen for å referere til FOETUS. Dette kan tyde på at ordformen *foster* i større grad er nøytralt ladd i Norge enn i Polen, der forsøkene fra *Speaking of the unborn* ble gjennomført. I tillegg til dette vil jeg igjen trekke frem Lysbakkens frase *leve opp*, om FOETUS som *ikke* blir fjernet ved ABORTUS PROVOCATUS. Definisjonen av *dementization* som Bilewicz et al. opererer med, er «manglende evne til å oppleve mentale tilstander». Selv om Lysbakken ikke tilegner FOETUS noen form for evne til å oppleve mentale tilstander, tilegner han likevel FOETUS evnen til å «overleve på egen hånd» når han bruker frasen *foster kan leve opp*. I stedet for å tone ned det menneskelige ved FOETUS, rammer han altså inn FOETUS' sikkerhet som FOETUS' eget ansvar.

Bilewicz et al. avslutter artikkelen med å hevde at et ekte nøytralt språk i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS er uoppnåelig. Med tanke på de forskjellige verdiladningene i ordformene, kan funnene fra min undersøkelse tyde på det samme som konklusjonen fra *Speaking of the unborn*, men jeg vil ikke hevde dette med like stor sikkerhet som Bilewicz et al. gjør. Mine funn viser at både ordformen *abort* og *foster* er i tverrpolitisk bruk, og til en viss grad er nøytralt ladd for deltakerne i diskusjonen. Likevel viser IKM-ene jeg har utformet for Ropstad og Lysbakken, at de tilegner ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS veldig varierende egenskaper, til tross for å bruke relativt like ordformer om dem.

En annen artikkel jeg nevnte i 1.2.1, er Kaposys artikkel *Two stalemates in the philosophical debate about abortion and why they cannot be resolved using analogical arguments* (2012). Kaposy hevder også at motstandere av ABORTUS PROVOCATUS bruker mer menneskeligjørende ordformer for å referere til FOETUS. Han sier at de som støtter friere tilgang til ABORTUS PROVOCATUS, vanligvis sammenligner FOETUS med objekter som ikke har bevissthet og ikke trenger omtanke, noe som til en viss grad blir støttet av Lysbakkens bruk av frasen *leve opp*. Denne frasen antyder som sagt at det er FOETUS' eget ansvar, og

antyder dermed også at FOETUS ikke trenger omtanke. Kaposy mener at disse forskjellige analogi-baserte forståelsene av FOETUS gjør det umulig for partene å komme frem til noen enighet i temaet.

Listhaugs sitat om at det er «grotesk» å åpne for ABORTUS PROVOCATUS «på et tidspunkt der vi nå kan begynne å redde liv» (VI/126-127), eksemplifiserer Kaposys påstand om at hele diskusjonen er fastlåst. Denne forståelsen strider imot for eksempel Lysbakkens forståelse av FOETUS som *levedyktig etter uke 22*, og at det er FOETUS som må ta ansvar for å *leve opp* til det nivået, altså at FOETUS ikke behøver omtanke før denne gestasjonsalderen. Funnene fra min undersøkelse eksemplifiserer derfor Kaposys ytring om at debatten er fastlåst. Så lenge personer som Listhaug og Ropstad anser FOETUS som *levedyktig*, eller til og med *levende* før uke 22, kan de aldri godta lovendringsforslaget som Lysbakken og Moxnes støtter, da de vil anse det som en form for *drap*, eller i det minste en form for *å la være å redde liv*.

Som jeg nevner i 1.2.1, har jeg ikke funnet mye forskning på de språklige valgene om FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS i Norge. Likevel har Merethe Flatseth fra Universitetet i Bergen undersøkt hvordan FOETUS blir fremstilt i stortingsdebatter. Hun legger blant annet frem funn som viser hvordan FOETUS blir fremstilt som et «menneske», en «pasient» og «sykeshusavfall». Det er ingen tvil om at deltakere som Ropstad, Listhaug og Solberg fremstiller FOETUS som en form for menneske. Dette gjør de blant annet ved å referere til FOETUS som *liv*, *barn*, og ved at Ropstad tilegner FOETUS egenskaper som *kan reddes* og *har menneskevern*. *Å redde liv* kan også fremkalle en innramming av FOETUS som «pasient» i form av det ofte er pasienters liv som må reddes. Man kan også se tegn på at Solberg fremstiller FOETUS som en form for «pasient», når Solberg velger å referere til FOETUS som «syke barn». Vedum gjør det samme når han inkluderer FOETUS som en del av en sykehusramme i eksempelet fra linje 131-132: «det å åpne for abort i uke tjueen eller tjueto er grunnleggende feil, for da kan det være, på det ene rommet, en abort, og på det andre, en fødestue» (VI).

«Menneske» og «pasient» er de mest humaniserende ordformene som Flatseth trekker frem i sin oppgave, men hun trekker også frem ordformer som i større grad presenterer FOETUS som et objekt uten menneskelige egenskaper. I tillegg til «sykeshusavfall», trekker Flatseth også frem «medisinsk råvare» og bare «vare». Selv om Lysbakken ikke bruker et humaniserende språk om FOETUS, vil jeg påstå at hverken han, eller de andre som støtter å utvide abortloven, tar språklige valg som fremstiller FOETUS på samme måte som i eksemplene til Flatseth. Lysbakken tilegner fortsatt FOETUS en form for agens, og det som virkelig skiller Lysbakkens

språk fra lovendringsmotstanderne, er at han ikke tilegner FOETUS en egenskap som innebærer 'krever omtanke'.

6.5 Oppsummering

Etter å ha undersøkt hele debatten i lys av funnene fra analysekapittelet i oppgaven, mener jeg at det er minst to distinkte diskurser i debatten. I 5.1 og 5.2 forklarte jeg språkbruken til deltakerne i debatten, og jeg utformet IKM-er for Ropstad og Lysbakken. Etter en gjennomgang av debatten som helhet, og de andre deltakernes språkbruk, kan man se at disse IKM-ene ser ut til å representere disse to diskursene. Ropstads IKM representerer den konservative holdningen til ABORTUS PROVOCATUS, der FOETUS blir satt i fokus. Selv om Ropstad har en mer konservativ holdning til ABORTUS PROVOCATUS enn Solberg og Listhaug, ser de likevel ut til å passe godt innenfor denne diskursen. Alle disse tre deltakerne har et stort fokus på FOETUS, positiv holdning til nemndene, og et svært negativt syn på det å utvide grensen for når man skal kunne få gjennomført selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS.

IKM-en til Lysbakken representerer en mer liberal holdning til ABORTUS PROVOCATUS. Både han og Moxnes tar mange av de samme språklige valgene, og disse språklige valgene har fokus på *kvinnen* i ABORTUS PROVOCATUS-saken. Diskursen som Lysbakken og Moxnes representerer, rammer også inn nemndene som 'nedverdiggende for kvinner', og har tilnærmet ingen fokus på FOETUS i det hele tatt. De resterende diskusjonsdeltakerne har ikke en språkbruk som like tydelig plasserer dem i én av disse to diskursene som jeg har presentert i dette kapittelet, men språkbruken deres samsvarer likevel *mer* med den ene diskursen enn den andre. Dette blir blant annet vist ved at Guri Melby har et språk som i stor grad samsvarer med diskursen til Lysbakken og Moxnes, til tross for at Venstre ønsker å danne regjeringssamarbeid med partier som blant annet Høyre.

Det er likevel vanskelig å si i hvilken grad disse språklige valgene og diskursene faktisk påvirker måten diskusjonsdeltakerne argumenterer på, ettersom en politisk partiledersdebatt er en relativt kunstig språklig situasjon. Segmentet av debatten som jeg tok utgangspunkt i, følger den ideelle modellen for kritiske diskusjoner til en viss grad, men den blir komplisert av at viktige aspekter, som det å ha en ordentlig konklusjon på debatten, er umulig. Man vil aldri se en partileder trekke tilbake et standpunkt i en slik debatt.

Drøftingen i dette kapittelet viser at mye av det formelle regelverket for diskusjoner blir overholdt av deltakerne i debatten. Alle deltakerne får presentert sine standpunkter og

argumenterer, argumenter som også følger kriteriene for logisk form. Men når deltakerne skal argumentere mot motstandernes argumenter, standpunkter og poenger, ender de ofte opp med å bryte de «ti bud for fornuftige debattanter» som van Eemeren & Grootendorst har utformet. Det er en klar tendens til å feilrepresentere motstandernes standpunkter og meninger, og argumentere på en måte som setter motstanderne i negativt lys. Disse talehandlingene kompliserer diskusjonen på en måte som ikke hjelper deltakernes standpunkter å komme tydelig frem.

Funnene fra de to siste kapitlene i denne oppgaven, samsvarer i stor grad med den tidligere forskningen som har blitt gjort på feltet. Det er en klar sammenheng mellom hvilket standpunkt man har til ABORTUS PROVOCATUS, og hvilke språklige valg man benytter seg for å omtale temaet. I tillegg til dette kan man se at diskusjonen i stor grad ser ut til å være fastlåst mellom deltakerne, både som følge av politisk debatt som sjanger, men også på grunn av den varierende forståelsen av ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS.

7 KONKLUSJON

Problemstillingen for denne oppgaven har vært todelt. Jeg har både undersøkt hvordan partiledernes språklige valg om ABORTUS PROVOCATUS, FOETUS og andre relaterte fenomen varierer etter hvilken side de befinner seg på i debatten, og om disse forskjellene gjør det vanskelig for deltakerne å diskutere på en meningsfull måte. Problemstillingen som lå til grunn for denne undersøkelsen, var: «**Hvordan skiller de språklige uttrykkene brukt om FOETUS og ABORTUS PROVOCATUS seg etter hvilken side du befinner deg på i abortdiskusjonen, og gjør disse forskjellene det vanskelig å diskutere temaene på en meningsfull måte?**»

De to første forskningsspørsmålene for undersøkelsen omhandlet hvilke språklige uttrykk de forskjellige deltakerne i diskusjonen brukte om ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS. Det viser seg at de språklige uttrykkene ikke varierer like mye som man skulle tro, men det er likevel tydelige tegn på at de som støtter friere grenser for ABORTUS PROVOCATUS (og spesielt selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS), foretrekker de mer kliniske og nøytralt ladde uttrykkene *abort* og *foster*. De som stiller seg kritisk til utvidelse av abortloven, og som muligens støtter strengere lovgivning, kan også bruke disse uttrykkene for å referere til ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, men de har en klar preferanse til å referere til FOETUS ved hjelp av humaniserende uttrykk som *barn* og attpåtil *liv*. Andre del av forskningsspørsmål to var hvorvidt deltakerne varierte språklige uttrykk om FOETUS etter hvor langt i gestasjonsalderen det har kommet. Analysen viser at valgte ordformer for FOETUS avhenger mer av hvilken diskurs deltakeren tilhører, enn hvilken gestasjonsalder FOETUS har.

Ved hjelp av innrammingsteori og idealiserte kognitive modeller, mener jeg å ha svart på mitt tredje forskningsspørsmål; i hvilken grad disse språklige valgene kan sies å representere forskjellige måter å forstå ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS. Etter å ha utformet IKM-er for Ropstad og Lysbakken, mener jeg å ha vist at de har to veldig forskjellige måter å forstå ABORTUS PROVOCATUS og FOETUS, i tillegg til mange av aspektene relatert til ABORTUS PROVOCATUS. De tilegner ABORTUS PROVOCATUS og alle relaterte aktører høyst varierende egenskaper, der Ropstad ofte tilegner fenomenene aspekter som setter FOETUS i fokus, mens Lysbakkens innramminger setter kvinnen i fokus. En gjennomgang av de resterende deltakernes ytringer viser også at de passer *bedre* innenfor enten Ropstad eller Lysbakkens IKM-er, i stor grad påvirket av hvilken holdning de har til spørsmålet om ABORTUS PROVOCATUS.

Det fjerde og siste forskningsspørsmålet, var hvorvidt de språklige valgene påvirker hvordan deltakerne argumenterer i debatten om ABORTUS PROVOCATUS. Dette forskningsspørsmålet hadde som formål å svare på andre del av problemstillingen for oppgaven. Jeg mener å ha funnet bevis på at de språklige valgene har en viss effekt på argumentasjonen i debatten, blant annet hos Lysbakken og Vedum, som eksplisitt sier at de har et problem med språkbruken til andre deltakere. Det er også flere eksempler på at deltakerne tilsynelatende bevisst fremstiller motstanderes standpunkter feilaktig, noe som strider imot flere av van Eemeren & Grootendorsts «ti bud for fornuftige debattanter».

Jeg mener likevel ikke at jeg kan hevde at min innledende hypotese, at deltakerne i diskusjonen om ABORTUS PROVOCATUS hindrer god meningsutveksling gjennom sine språklige valg, er blitt tilstrekkelig bevist ut ifra funnene i denne undersøkelsen. Selv om det er noen tegn på at deltakernes språklige valg har hatt en negativ effekt på meningsutvekslingen mellom deltakerne, er det ikke sikkert at dette kan sies å utelukkende være som følge av de språklige valgene. En politisk debatt er en type diskusjon hvor deltakerne ikke prøver å komme frem til enighet, deltakerne skal heller være talerør for de sakene og standpunktene som partiet har vedtatt på forhånd, og de vil dermed heller fokusere på å presentere argumentene som støtter sakene og standpunktene, og angripe motargumentene til sakene og standpunktene.

Ved å analysere segmentet om ABORTUS PROVOCATUS fra partilederdebatten, mener jeg å ha vist at hvilken holdning man har til ABORTUS PROVOCATUS vil påvirke de språklige valgene om temaet. Ettersom jeg har gjennomført en kvalitativ undersøkelse med fokus på kontekstuell lesing, har jeg oppdaget at det er ordvalgene *rundt* temaet ABORTUS PROVOCATUS som i størst grad skiller sidene i saken, dvs. hvilke egenskaper som blir tildelt ABORTUS PROVOCATUS og relaterte aspekter, hvilke aktører som blir satt i fokus, og hvilke aktører som blir nevnt i liten eller ingen grad. Jeg mener også å ha vist at det er minst to distinkte diskurser til stede i debatten: Én diskurs som i større grad vektlegger kvinners opplevelser og rettigheter, og som løfter selvbestemmelsesprinsippet som den viktigste delen av abortloven. Den andre diskursen viser mer omtanke for FOETUS og bekymring for FOETUS' rettigheter, denne diskursen anser altså rettsvernet til FOETUS som en av de mest sentrale delene av abortloven. Disse diskursene kan sies å representere ytterpunktene i debatten, og de blir representert av henholdsvis Lysbakken og Ropstads IKM-er. De resterende diskusjonsdeltakerne kan plasseres langs en tenkt linje mellom ytterpunktene, etter hvordan

de omtaler ABORTUS PROVOCATUS, hvor de enten er nærmere diskursen representert av Lysbakkens IKM, eller representert av Ropstads IKM.

Jeg har også strukturert noen av Ropstad og Lysbakkens argumenter, for å analysere dem og sette dem opp mot van Eemeren & Grootendorsts ideelle modell for kritiske diskusjoner.

Denne analysen avslørte at det er flere av talehandlingene til disse deltakerne som motarbeider van Eemeren & Grootendorsts «ideelle kritiske diskusjon», og at det er flere av reglene som skal sikre god meningsutveksling mellom debattanter, som blir brutt av Ropstad og Lysbakken. Å se de resterende diskusjonsdeltakernes argumenter i lys av funnene fra analysen av Ropstad og Lysbakkens argumenter viste mye av det samme, men ingen av funnene gir meg definitive bevis på at dette kan sies å være utelukkende på grunn av deltakernes språklige valg.

Til tross for at jeg ikke har funnet tilstrekkelig med bevis for å kunne hevde at hypotesen min stemmer, mener jeg likevel at funnene fra denne undersøkelsen har betydning for forskningen på språklige valg i ABORTUS PROVOCATUS-debatten. Funnene viser at det er flere diskurser i debatten, som til en viss grad har forskjellige ordformer for å referere til samme fenomen, og som indikerer veldig varierende forståelser av fenomenene. Selv om funnene ikke viser noen direkte korrelasjon mellom språklige valg og meningsutveksling i debatten, viser den likevel hvordan meningsutvekslingen i debatten til en viss grad er mangelfull.

Relevansen for funnene i denne undersøkelsen er riktignok noe begrenset. Jeg valgte å ta utgangspunkt i en partilederdebatt, ettersom dette er en diskusjon med stor variasjon i meninger og standpunkter, som til en viss grad er overførbar til en større befolkning. Å kunne gjennomføre en så grundig analyse av denne debatten har gitt meg mulighet til å oppdage visse forskjeller i hvordan temaet blir omtalt, men dette valget begrenser også konklusjonene jeg kan trekke for befolkningen som helhet.

Jeg har vært nødt til å gjøre tydelige avgrensninger for denne oppgaven, og derfor hadde jeg bare mulighet til å utforme IKM-ene til de deltakerne som står lengst fra hverandre i spørsmålet om ABORTUS PROVOCATUS. Etter å ha utformet IKM-ene som representerer ytterpunktene i debatten, samt diskursene som de representerer, ville det vært mulig å undersøke debatten grundigere. En videre analyse av de andre deltakerne, spesielt de deltakerne som befinner seg på midten av den illustrative linjen fra 6.1 (se *Figur 11*), har potensiale til å avsløre flere diskurser, for eksempel en «midtpunkts»-diskurs.

Metoden jeg har utformet for denne oppgaven, kan også anvendes til å undersøke andre diskusjoner. Jeg har som sagt tatt utgangspunkt i en debatt, analysert språkbruken med kritisk diskursanalytisk blikk, utformet IKM-er for deltakerne, strukturert et utvalg argumenter, og analysert argumentene med en pragma-dialektisk tilnærming. Denne metoden har gitt meg en unik mulighet til å gjennomføre en inngående analyse av hvordan deltakerne forstår de relevante konseptene, samt vurdere hvordan argumentasjonen har gått for seg i lys av de språklige valgene. Dette er en metode som kan benyttes på partilederdebatter om andre tema, eller andre type diskusjoner mellom fagfolk eller «vanlige» mennesker.

LITTERATURLISTE

Abortforskriften, u.d. *Forskrift 1. september 2001 nr. 977 om svangerskapsavbrudd.*

Abortloven, u.d. *Lov 13. juni 1976 nr. 50 om svangerskapsavbrudd.*

Bilewicz, M., Mikołajczak, G. & Babińska, M., 2017. Speaking about the preborn. How specific terms used in the abortion debate reflect attitudes and (de)mentalization. *Personality and Individual Differences*, Issue 111, pp. 256-262.

Dirven, R., Polzenhagen, F. & Wolf, H., 2007. Cognitive Linguistics, Ideology and Critical Discourse Analysis. I: D. Geeraerts & H. Cuyckens, red. *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford: Oxford University Press, pp. 1222-1240.

Evans, V. & Green, M., 2006. *Cognitive Linguistics: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Fairclough, I. & Fairclough, N., 2012. *Political Discourse Analysis. A method for advanced students*. London & New York: Routledge.

Fairclough, N., 2003. *Analyzing Discourse: Textual analysis for social research*. London: Routledge.

Fairclough, N., 2010. *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. 2 red. Harlow: Longman.

Flatseth, M., 2009. *Førende forestillinger i fosterpolitikken*. Bergen: Universitetet i Bergen.

Gentner, D. & Gentner, D., 1982. *Flowing Waters or Teeming Crowds: Mental Models of Electricity*, Fairfax: DTIC Technical Reports.

Hammerstad, B., 2012. *Lyste forbannelser over regjeringsbygget før det smalt*. [Internett] Tilgjengelig ved: <https://www.dagen.no/nyheter/lyste-forbannelser-over-regjeringsbygget-for-det-smalt/>

[Funnet 20. desember 2021].

Kaposy, C., 2012. Two stalemates in the philosophical debate about abortion and why they cannot be resolved using analogical arguments. *Bioethics*, 26(2), pp. 84-92.

KrF, 2022. *Abort*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://krf.no/politikk/helse-og-menneskeverd/abort/>

[Funnet 15. desember 2022].

Kåss, E., 2020. *gestasjon*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://sml.snl.no/gestasjon>

[Funnet 16. desember 2022].

Lakoff, G., 1987. *Women, Fire, and Dangerous Things*. Chicago og London: The University of Chicago Press.

Lakoff, G., 2014. *Don't think of an elephant! Know your values and frame the debate*. White River Junction: Chelsea Green Publishing.

Lønnå, E. & Garvik, O., 2021. *Abortkampen*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://snl.no/abortkampen>

[Funnet 17. november 2021].

Machin, D. & Mayr, A., 2012. *How To Do Critical Discourse Analysis. A Multimodal Instruction*. London: SAGE Publications.

NAOB, 2021. *diskurs*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/diskurs>

[Funnet 9. november 2021].

NAOB, 2022. *abort*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/abort>

[Funnet 22. september 2022].

NAOB, 2022. *levedyktig*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/levedyktig>

[Funnet 12. desember 2022].

NAOB, 2022. *profitør*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/profitør>

[Funnet 21. august 22].

NAOB, 2022. *senabort*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/senabort>

[Funnet 7. desember 2022].

NAOB, 2022. *spontanabort*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/spontanabort>

[Funnet 22. september 2022].

NAOB, 2023. *gravid*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/gravid>

[Funnet 23. februar 2023].

NAOB, 2023. *konsekvens*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://naob.no/ordbok/konsekvens>

[Funnet 6. februar 2023].

NAOB, 2023. *leve*. [Internett]

Tilgjengelig ved: https://naob.no/ordbok/leve_1

[Funnet 8. mars 2023].

NAOB, 2023. *radikal*. [Internett]

Tilgjengelig ved: https://naob.no/ordbok/radikal_2

[Funnet 23. februar 2023].

Renkema, J. & Schubert, C., 2018. *Introduction to Discourse Studies: New Edition*.

Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Rødt, 2021. *Profittfri velferd*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://roedt.no/profittfri-velferd>

[Funnet 15. desember 2022].

Simonsen, H., 2021. *kognitiv lingvistikk*. [Internett]

Tilgjengelig ved: https://snl.no/kognitiv_lingvistikk

[Funnet 31. august 2022].

Skovholt, K., Landmark, A., Sikveland, R. & Solem, M., 2021. *Samtaleanalyse. En praktisk innføring*. 1 red. Oslo: Cappelen Damm AS.

Språkrådet & Universitetet i Bergen, u.d. *Abort*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://ordbokene.no/bm/53/abort>

[Funnet 7. november 2022].

Språkrådet & Universitetet i Bergen, u.d. *Svangerskapsavbrudd*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://ordbokene.no/bm/58556/svangerskapsavbrudd>

[Funnet 7. november 2022].

SV, 2021. *Abort*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://www.sv.no/blog/a-aa/abort/>

[Funnet 15. desember 2022].

Svennevig, J., 2020. *Språklig samhandling. Innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse*. 3. red. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Toulmin, S., 2008. *The Uses of Argument*. Cambridge: Cambridge University Press.

van Eemeren, F. et al., 2014. *Handbook of Argumentation Theory*. Dordrecht: Springer Netherlands : Imprint: Springer.

van Eemeren, F. & Grootendorst, R., 2004. *A Systemic Theory of Argumentation. The pragma-dialectical approach*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vik, E. & Mortensen, B., 2021. – Jordmødre misbrukes i tendensiøs undersøkelse om abort. *Tidsskriftet Sykepleien*, 13. september.

Aass, K., 2021. *Misforstått feminisme*. [Internett]

Tilgjengelig ved: <https://www.nrk.no/ytring/misforstatt-feminisme-1.15471237>

[Funnet 27. mai 2021].

VEDLEGG 1

1		Velkommen tilbake til partilederdeebatten.
2	ARI	Dersom det blir regjeringsskifte, så kan det bli ei historisk endring av abortlova.
3		Vi åpner denne sekvensen med en duell, Jonas Gahr Støre og Erna Solberg kan komme fram her.
4	GEST	((JON og ERN kommer opp til to motstående podier))
5	ARI	Jonas Gahr Støre, hvorfor er det nødvendig å endre abortlova nå?
6		Dette er et følsomt tema som berører kvinners liv, mange kvinner har opplevd dette som et stort (.) og alvorlig tema i livene deres, abortloven vår har fungert bra,
7		det har vært stor oppslutning om den, de siste årene så har den vært forsøkt strammet inn, det kom- fra Erna Solbergs side (.) reservasjonsrett for leger,
8		og så var det høsten 2018 hvor de altså foreslo <u>innstramning</u> som en del av det at kristelig folkeparti skulle inn i regjering,
9		det mener jeg er: (.) negativ utvikling for kvinner, negativ utvikling for samfunnet, vi vil være kunnskapsbaserte, =hva er det som trengs?
10	JON	Og det vi sier, er at (0.2) i dag så er det selvbestemt abort til uke 12 av levetiden for fosteret, 95 prosent av svangerskapsavbrudd skjer da,
11		og så sier vi at fra uke tolv til uke atten så må du i dag i <u>nemnd</u> (.) det vil si at kvinnen må møte for e: (.) kvinner og menn (.) som skal avgjøre <u>for</u> dem
12		Nitti prosent av de søknadene blir innvilget, og da mener vi det er i tråd med vår abortlov, det er i tråd med ånden i den, at det er <u>kvinnen</u> som skal ha det siste ordet, det er vårt forslag,
13		=og så skal det være slik at alle kvinner da får (.) et godt tilbud (0.2) om helsehjelp for de svangerskapsavbrudd mellom tolvte og attende uke, det er noe ganske annet enn FOR uke tolv,
14		men det vil være i tråd, med kunnskap, nå har vi også fått anledning til tidlig <u>ultralyd</u> som gjør at kvinner kan få <u>mer</u> kunnskap,
15		og hvis de skal ha svangerskapsavbrudd kan det komme <u>for</u> uke tolv, men altså, selvbestemt- f- =selvbestemmelse for kvinnen (.) det går vi inn for.
16	ARI	Solberg?
17		Jeg mener at den abortloven vi har i dag har funnet et ganske godt punkt på å veie (.) kvinners selvbestemthet, også opp mot et gradvis større rettsvern (.) for et foster,
18		og det at vi har en nemnd (.) har fungert godt, de legger vekt på kvinnens situasjon, det skal de etter loven gjøre, de er ofte et veldig godt
19		<u>hjelpe</u> middel for kvinner i en vanskelig situasjon, det er noen kvinner som ikke liker at de har måtte møte i nemnd, <u>andre</u> (0.2) har jo nettopp kommet ut og sagt at,
20		(.) dette er faktisk <u>positivt</u> , blant annet, noen, som opplever at de føler press, fra partner, fra familie, om å ta abort, og kanskje fått styrke til å si at "det er egentlig ikke mitt valg".
21	ERN	=Andre (.) har også, fordi de har fått syke barn, følt e: =og fostre, som kanskje har sykdommer, fått hjelpen og støtten til å kunne (.) ta et valg om å =om å abortere.
22		og jeg synes jo egentlig vi har en god abortlov, nettopp fordi den veier (.) selvbestemmelshets- (.) =retten til kvinner, også opp mot fosterets rettsvern,
23		=som blir større etter hvert, så (.) er (.) =tolv til atten uker (0.2) det er ett forhold, de fleste får abort, som søker om det da, så må jeg si at
24		det jeg synes er vanskeligst å forholde meg til, er at mange av de du vil samarbeide med, har nå gå fra atten til to og tyve uker,
25		to- (.) i den- (.) fra atten til to og tyve uker er vi <u>veldig</u> nærmet (.) det som er <u>overlevelsen</u> , det står personell på sykehus i Norge klar for å hjelpe premature barn i <u>akkurat</u>
26		[samme] tidspunktet.
27	JON	[ja-]
28	ERN	=så det håper jeg du setter ned foten for, at det ikke blir aktuelt, men uansett så tror jeg at nemnds-systemet har fungert godt,
29		vi legger vekt på kvinners rettigheter, og samtidig så (0.2) gir det også en hjelp som er systematisk til alle som kommer.
30	ARI	[Setter du ned foten] for to og tjue uker?
31	GEST	(((ARI snur seg mot JON)))
32		Ja, det gjør jeg, jeg var helseminister og vi hadde den tematikken, når er fosterets overlevelse? Så- slik at (.) etter atten uker så må det være det systemet som er i dag,
33		det foreslår vi ikke endringer i, men det går til kjernen av det hva et <u>nemnd</u> system gjør, og de som er i disse nemndene er jo flotte folk, det er dyktige, erfarne folk,
34		men de sier til meg at det er ikke riktig (0.2) at kvinnen skal sitte her (.) foran oss, og vi skal avgjøre- vi skal være støttende (0.2) men prinsippet om at kvinnen
35		har det siste ordet mener jeg er <u>veldig</u> veldig viktig (.) =ingen kvinner tar lett på temaet svangerskapsavbrudd <u>etter</u> uke 0: tolv,
36	JON	i Sverige har de dette opp til uke atten, det har ikke ført til økninger i antall aborter, nå går abortene <u>ned</u> ,
37		og det er jo på grunn av opplysning, prevensjon og den typen ting, så jeg mener at dette (.) med å si at vi nå får- og jeg- jeg har vært i tvil på dette (0.2) det skal jeg innrømme (0.2)
38		veldig, og jeg har snakket med (.) fødselsleger, jordmødre, de som er i nemndene, men ikke minst de <u>kvinnene</u> som har fortalt om at det å sitte i den nemnden (0.2)
39		det var ydmykende, nedverdiggende, og en <u>vanskelig</u> situasjon, når 99,5% av dem <u>får</u> det (.) så mener jeg vi skal (.) holde prinsippet (.) klart,
40		det er <u>kvinnens</u> selvbestemmelse, og samfunnet- =i en veldig krevende situasjon ofte, skal stille opp med god helsehjelp, så hun er trygg i sitt valg.
41		Men jeg er jo redd for at hvis vi tar vekk nemnden, så blir det mindre av den helsehjelpen, og at de få kvinnene- =som det er få av (0.2) som har (.) kanskje følt et press,
42		ikke får den hjelpen, som de trenger til å kunne avvære det presset, for det er jo sånn at selv om kvinner skal gjøre sine egne beslutninger, så er det ikke alle kvinner
43	ERN	som ikke opplever et press rundt seg, det at vi har en nemnd bidrar til at det faktisk også (.) er et reelt- =reelt valg, det andre som er viktig- det viktigste vi gjør,
44		det er jo å fortsette det arbeidet som gjør at det er færre som har behov for abort, for det er flere- =færre uønskede (.) svangerskap i Norge,
45		og vi er nå <u>rekord</u> lavt på det, så (0.2) e- på en måte burde vi legge hovedfokus på vår diskusjonen,
46		[Hvordan sikrer] vi at færrest mulig får-
47	JON	[Men Erna- (0.2) du-]
48	ERN	=kommer i denne situasjonen at de [må søke-]
49		[Men det var du:] som satt abortloven i spill, når vi mener det vi gjør, er ikke det på grunn av det du gjorde,
50		men altså e:, la meg (.) bare slå fast det (.) kristelig folkeparti- som skal få snakke for seg sikkert etterpå, de har foreslått et grunnlovsforslag (.) <u>inn</u> i grunnloven,
51	JON	noe som bare må forstås slik at det <u>ikke</u> skal være rett (.) til selvbestemt abort, og du har ved <u>to</u> anledninger tidligere (.) vært villig til å- (.) gi,
52		i forhandlinger med KrF, for å få dem med, og for å endre lov, og det mener jeg skaper en usikkerhet for kvinner i en sårbar situasjon,
53		selvbestemmelse er et viktig prinsipp, god helsehjelp, det er [velferdsstaten på sitt beste]
54	ERN	[Det er <u>ingen</u>] usikkerhet om at høre,
55		kommer <u>ikke</u> til å stemme for [(innskrenkings)forslag]
56	JON	[men du har tidligere-]
57	ARI	[Tusen takk til e:]
58	ERN	[det er ingen usikkerhet] om at høre kommer til å stå for kvinners selvbestemthet.
59	ARI	Tusen takk til duellantene, e: nå skal dere andre få kommentere de ble diskutert her, og Kjell Ingolf Ropstad,
60		klar utfordring, er du imot selvbestemt abort?
61	GEST	((ERN og JON går tilbake til podiene sine))
62	KJE	KrF er veldig tydelige på primerstandpunkt at vi ønsker mer restriktiv lo- re- lov enn i dag,
63		men den politiske realiteten er jo at det stemmer vi alene om, mens fire av fem partier på venstresiden ønsker en <u>radikal</u> utvidelse av abortloven,
64		og jeg peker tydelig på [den statsministeren] fordi jeg er enig i at det er noen etiske dilemma her, det er et kjempevanskelig spørsmål,
65	GEST	(((peker på ERN)))
66	KJE	men vi kan altså redde liv (.) ned til uke tjueto (.) tidligere og tidligere, og parallelt med det, så vil de likevel altså fjerne <u>alle</u> rettighetene til barnet, til uke atten, eller til uke t- =tjueto,
67		det som er bekymringen min, er at dersom de får flertall, så tyder jo alt på at det <u>faktisk</u> blir en radikal utvidelse, og derfor så er KrF så tydelig imot.
68	ARI	Men kan vi bare avklare dette, (.) =Kjell Ingolf Ropstad =og nå må du svare <u>ærlig</u> (0.2) er du, imot, selvbestemt abort?
69	KJE	KrF sitt program er [veldig tydelig-]
70	ARI	[Nei, jeg spør deg,] er du imot selvbestemt (.) abort, <u>personlig</u> ?
71	KJE	KrF sier to ting veldig tydelig, [e-]
72	ARI	[Kan du] ikke ikke være så snill å svare, om du er imot eller ikke?
73		Dette er et veldig krevende spørsmål, her er det mange etiske dilemma som kommer tett på, kvinner, par som er i sårbar og krevende situasjon,
74		og derfor sier KrF to ting (.) for det første så ønsker vi et nytt lovverk, som i <u>store</u> grad styrker fosterets menneskevern,
75		og samtidig ivaretar kvinnens helse og trygghet på en etisk (.) forsvarlig måte,
76	KJE	men for det andre, så er vi veldig opptatte med å redusere antallet aborter,
77		I 2012 så var det femten tusen, nå er det nede i elleve tusen, og det er mye på grunn av at vi har <u>økt</u> støtten, <u>tre</u> doblet støtten til gravide som er uten jobb,
78		og gratis lang[tids-]
79	ARI	[Du] ville ikke svare på spørsmålet, og det respekterer jeg.
80		[Lysbakken.]
81	KJE	[Men vi- vi sier veldig tydelig] i programmet at vi ønsker en tydelig utredning ut ifra et flertall, og for å fortsette [ordet, så er realiteten nå-]
82	ARI	[Nei- nå- nå altså, nei,] nei.
83	KJE	Det er greit.

84	GEST	((ARI snur seg mot AUD))
85	ARI	Lysbakken.
86		Altså (.) jeg synes jo det er litt oppsiktsvekkende at KrF ikke kan svare på det fordi at KrF er jo det <u> eneste </u> partiet her som ikke forsvarer (.)
87		=abortloven, =og kvinners selvbestemmelse (.) og det ville jo vært nyttig å få vite, Ropstad, om det er (0.2) sånn som i Texas du vil ha det, med seks uker?
88	AUD	er det sånn som i Polen? For det er jo (.) hvis dere skal gjøre abortloven til en hovedsak i denne valgkampen,
89		så er det jo viktig å få vite hva dere faktisk mener, e: og nå fremstår du altså som, <u> forsvarer </u> av dagens abortlov,
90		men det har jo KrF aldri vært, og jeg synes det er redelig å be om et svar på det. Om dere er <u> for </u> selvbestemmelse, eller <u> mot </u> .
91	KJE	Jo, men det er jo det som- (.) <u> vi </u> har ikke løftet den debatten, det er <u> dere </u> . [spesielt SV i spissen, som] ønsker fri selvbestemt abort til uke tjuto,
92	BJØ	[.hh nei (0.2) nei nei]
93	KJE	så vi sier tydelig at den politiske realiteten, det er at-, det BLIR, ikke et flertall i Stortinget for retningen KrF ønsker,
94		men dessverre er det stor sannsynlighet for at det blir et flertall, enten for uke atten, eller så langt som uke tjuto.
95	ARI	Vedum, du også vil behandle dagens abortlov.
96		Dagens abortlov har vært (.) en veldig god lov, den har stått siden 1978, sikret kvinners selvbestemmelse, og sikret <u> ro </u> .
97		Det her er et område det bør være størst mulig grad av <u> ro </u> på, og der mener jeg Ropstad og Erna Solberg bærer et stort ansvar,
98		fordi de trakk abortloven inn i en slags sånn hestehandel om makt, og skapte masse <u> uro </u> og <u> usikkerhet </u> rundt hele lovverket,
99		=så det aller beste, i den typen spørsmål, er at vi har <u> brede </u> , <u> gode </u> løsninger som står seg over <u> tid </u> .
100	TRY	og uke tolv har nettopp vært en så god løsning, trygt for den (0.2) kvinnen, eller det unge paret som er usikre,
101		men også et godt oppfølgingssystem (.) som alltid ser på hvordan vi kan gjøre ting bedre, men hovedprinsippet i hvert fall-
102		=og jeg synes Ropstad og Solberg (0.2) gjorde det veldig uklokt- for i mange land er det så mye <u> konflikt </u> rundt dette her,
103		det er så sterke <u> ord </u> , hvis du drar til USA og mange land i Europa er det Så sterke ord,
104		og når dere <u> dro </u> det inn i et maktpolitisk spill, har vi også fått opp konflikten her =nå må vi roe det <u> ned </u> , og i stedet for å gire det opp.
105	KJE	[Men da-]
106	ARI	[Vedum, Vedum], Vedum, kan du sitte i en regjering som utvider gensen for selvbestemt abort fra tolv til atten uker?
107	TRY	Ja, men i Senterpartiet er vi veldig tydelige på hva <u> vi </u> ønsker, og det er uke tolv.
108		Og så har vi også enn annen [tradisjon-]
109	ARI	[Tar du dissens] i regjering da?
110		Poenget er at vi ønsker å få gjennomslag i regjering, og det gjorde vi sist vi satt i regjering, da var det <u> ro </u> og <u> trygghet </u> rundt abortloven,
111		det var gjennomtenkt de endringene man kom med, og ikke en del av et maktpolitisk spill, og det er det vi også ønsker fremover,
112		<u> ro </u> og trygghet rundt abortloven, og så har vi heldigvis i Senterpartiet en tradisjon på (0.2)
113	TRY	at vi binder ikke opp hver enkelt av den typen dype etiske spørsmål- men det vi ønsker er brede løsninger,
114		og vi mener at den loven som har (0.2) tjent oss fra 1978- (.) har tjent oss veldig godt, og dempet konflikter,
115		og det her er en typisk politisk debatt, der vi må snakke med innestemme, respekt, for det er særdeles vanskelig for mange av de-
116		=spesielt unge damene, som har stått i denne situasjonen.
117	ARI	Så dere (.) setter medlemmene (.) fritt til å (.) eller stortingsrepresentantene til Senterpartiet fritt i denne saken her.
118		=Det gjør også Fremskrittspartiet, men hva mener du (0.2) selv, Sylvi Listhaug?
119		Ja, som sagt det er et samvittighets spørsmål som alle står fritt- men personlig synes jeg at dagens lov har fungert bra,
120	SYL	det som er paradoks er jo at alle her er enige om at man skal få ta det valget selv innenfor den rammen som ligger i dag,
121		men når barnet er født, (0.2) <u> da </u> skal politikerne begynne å blande seg inn i hvordan man fordeler permisjon,
122		[det er greit- ja men det er en viktig-]
123	ARI	[Det er annen debatt, det er vi helt enige om.] [Guri Melby]
124		[=Men så bare til slutt] har jeg lyst til å si, for jeg synes det er rart, Trygve,
125	SYL	at du skal samarbeide med partier- (.) noen ønsker atten uker, Audun Lysbakken ønsker altså uke tjuto, (.) for kort tid siden
126		ble det født et barn i Storbritannia i uke tjueen, det betyr altså at man vil åpne opp for abort på et tidspunkt der vi nå kan begynne
127		å redde liv, jeg mener det er <u> grotesk </u> , og jeg synes det er rart at Trygve vil samarbeide med sånne partier.
128	ARI	Er du enig i det, Vedum?
129	TRY	Vi er tydelige på vårt standpunkt, jeg mener at det er-
130	ARI	Er du enig med [Sylvi?]
131		[Ikke med] alle ordene og dramaturgien rundt, men jeg er helt enig i at det å åpne opp for abort i uke tjueen eller uke tjuto
132	TRY	er grunnleggende feil, for da kan det være, på det ene rommet, en abort, og på det andre, en fødestue,
133		og fosteret er nesten like gammelt, men jeg ønsker ikke å (0.2) kommunisere med Listhaug på det, for vårt standpunkt er så tydelig.
134		Vi ønsker uke tolv, vi ønsker trygghet, og vi ønsker <u> støtte </u> til de kvinnene som står i den situasjonen.
135	ARI	Une Bastholm går det til uke atten eller tjuto?
136		Uke atten, e:, og Ropstad kaller det en radikal endring, men det er det jo ikke, fordi i de aller, aller fleste tilfellene (.)
137		så er kvinnene, og nemndene, helt enige i de her tilfellene, og så skal jo nemndene erstattes med god, faglig rådgivning og støtte.
138		Og den støtten, må jeg bare få si, den burde selvfølgelig alle kvinner,
139		=det store flertallet av kvinner som opplever spontanaborter og som velger å ta abort før uke tolv få.
140	UNE	Og det er også sånn- (.) =synes jeg =skremmende at ikke flere snakker om, og det er så <u> typisk </u> for kvinnehelse, ikke sant?
141		Det er mer tabubelagt, det brukes mindre penger på, det forskes mindre på, og sånn har det vært i årevis. Hvis du i tillegg er trans,
142		født i feil kropp, da kan du i hvert fall banne på (.) at ingen kommer til å- (.) .h gi deg rettighetene, og forske på det du driver med,
143		fordi at d- det prioriterer vi rett og slett ikke, så her er jo også et spørsmål om å ivareta minoriteter, og at vi enda ikke har
144		en samtykkelov i Norge, som gjør det tydelig [at begge to er nød-]
145	ARI	[Det er- det er en annen debatt.]
146	UNE	Ja, men du må nå- [du må nå ofte ha hatt sex da, før det, før du kan ta abort-]
147	ARI	[Ja, men Bjørn- Bjørn- Bjørn Moxnes-]
148		=så det hører sammen, det handler om vern av kvinnehelse, det handler om vern om kvinners rettigheter til å kunne ha- (0.2)
149	UNE	bestemme over egen kropp, da trenger du samtykkelov. Det her er veldig mange unge kvinner, =halvparten av overgrepene,
150		seksuelle overgrepene, er- er barn, under atten år.
151	ARI	Bjørnar Moxnes, atten eller tjuto uker?
152		Vi sier, at så lenge, abort er tillatt, så skal kvinnen bestemme =det vil si frem til uke tjuto =husk på det, at kvinnebevegelsen
153		kjempet jo frem abortloven i 70-årene, det var en lang, og veldig hard kamp, deres krav, det var aldri <u> nemnder </u> ,
154		deres krav, det var selvbestemmelse, for kvinnen, =og vi mener, at så lenge abort er tillatt, innenfor lovens grenser,
155		skal vi ikke ha, disse <u> nemndene </u> , da er det <u> kvinnene </u> som skal ta, dette valget, =alternativet er jo, at noen <u> andre </u> ,
156	BJØ	tar det valget <u> for </u> henne, det mener vi er unnydiggjørende, og mange sier også, har erfart det,
157		at nemndene oppleves unnydiggjørende, det oppleves som en <u> fomedrende </u> opplevelse,
158		det er ingen <u> grunn </u> , til å ha disse, når vi kan slå ring rundt, og <u> styrke </u> selvbestemmelsen, og det stemmer ikke at- e: =at det er <u> vi </u>
159		som har skapt uro rundt abortloven, vi har jo, tatt videre det prinsippet som lå til grunn for abortloven, og tatt det videre til lovens grense,
160		nemlig uke tjuto, mens andre partier ønsker åpenbart å innskrenke den og frata kvinner- kvinners rettigheter.
161		Vi vil gå den andre retningen og styrke selvbestemmelsen, for det er viktig- for- som prinsipp og også for å sikre at man unngår nemnd-behandling.
162	ARI	Takk skal du ha, Bjørnar Moxnes. Guri Melby (.) dere vil- (.) gå til uke tolv, når det gjelder selvbestemmelse- =nei uke atten?
163		Vestre er et liberalt parti, og vi mener at den her type dypt personlige, vanskelige spørsmål,
164		de skal besluttes av den det <u> gjelder </u> , og <u> ikke </u> av (.) oss politikere.
165		Og så: (.) synes jeg Jonas Gahr Store, og andre her, snakker veldig godt rundt disse nemndene,
166	GUR	for (.) jeg tror det er veldig mange dyktige fagfolk som sitter i nemndene i dag og gir god veiledning,
167		men- =altså hvis det er <u> én </u> kvinne som opplever det fomedrende, så er det <u> én </u> kvinne for mye, det systemet bør vi fjerne
168		og vi bør innføre selvbestemt abort til og med uke atten, på borgerlig side er Vestre det eneste partiet som er den klare forkjemperen <u> for </u> det her,
169		og det håper jeg jo at velgerne merker seg, og det er helt uaktuelt å gå inn på noen innstramminger i abortloven.
170	ARI	Så Vestre, hvis det blir regjeringsskifte, vil stemme <u> for </u> å utvide selvbestemmelsen til uke atten, dersom regjeringen foreslår det?
171	GUR	Vestre er veldig tydelig i vårt program, vi ønsker å utvide selvbestemt abort til uke atten.

172	ARI	Kommer dere til å, å legge frem dette lovforslaget for Stortinget for løpet av høsten, Store? Hvis dere får regjeringsmakt?
173		Jeg er (0.2) Jeg er veldig enig med Trygve, vi har litt ulikt syn på dette, dette er et spørsmål som (0.2) tjenes å bli snakket om med innestemme,
174	JON	og at vi tar det bredt i Stortinget, og at vi ikke lar partier på ytterkantene bestemme det, og jeg mener at til uke tjueto er et ytterkantstandpunkt,
175		det er jeg helt uenig i, for mellom atten og tjueto, når vi- når vi følger med på hva som skjer da i mors liv, og med fosteret, så er det et [standpunkt her ute.]
176	GEST	[[JON gestikulerer med hendene]]
177		men til uke atten mener vi vi er trygge på det, og jeg er glad for det Guri Melby sier, for her kan vi på en måte (0.2) diskutere, finne en- en- en bred samling,
178	JON	Senterpartiet og Fremskrittspartiet har for vane å fristille sine representanter, =i Arbeiderpartiet, den typen spørsmål, så har vi et landsmøte, og vi har et- et-
179		=et klart standpunkt, men vi er opptatt av å ta dette med (.) stor respekt og gå frem på en måte hvor vi tar det opp med de vi skal forhandle om regjering med,
180		og så får vi diskutere det på klokke måte i Stortinget.
181		Ropstad, dette ser ut som at det blir en historisk endring, du gikk inn i regjeringen for å stramme inn abortloven,
182	ARI	og nå ser du kanskje at det blir den største endringen siden (.) 1978.
183		Em, sitter du med svartepet i denne saken? =Hvis man kan bruke det uttrykket.
184		Nei, jeg håper heller at velgerne merker seg det, og jeg tror mange er opptatt av dette spørsmålet, og når man snakker om nemnder
185		så er jeg er helt enig i at (.) det er kjempeviktig å ha et apparat rundt kvinner =rundt parene, så det ønsker vi å styrke og det kan vi godt se på,
186	KJE	men det at det ikke får noen konsekvenser, det er jeg helt uenig i, og hvis dere ikke vil lytte på KrF, så bør dere i hvert fall høre på fagfolkene,
187		fordi det var en undersøkelse blant jordmødrene, der svarte halvparten at de faktisk ville reservere seg, dersom abortloven ble endret til uke (.) tjueto,
188		og det er jo fordi vi kan redde barn, tidligere og tidligere, og da vil det komme nye gråsoner her, og derfor kommer jeg til å =uavhengig av regjering,
189		=til å kjempe mot denne, radikale utvidelsen.
190	ARI	Lysbakken.
191		En av grunnene til at det er viktig å bruke innestemme i denne debatten, er at man skal vise respekt for de kvinnene og de familiene som har vært
192		i denne vanskelige situasjonen, =er i den vanskelige situasjonen, det er med en senabort. Og derfor reagerer jeg på tonen i en del av de innleggene
193		som kommer her, som får det til å høre ut som, i noen tilfeller, at det ikke foregår aborter i uke nitten, tjue, tjueni i Norge i dag, men det gjør det altså.
194		Så denne diskusjonen handler ikke om, grensene for når, man skal kunne ta abort i Norge, den handler kun om én ting, om det skal være nemnd,
195		om kvinnen skal ha siste ord eller ikke, og derfor vil jeg ha meg frabedt, ø: =en del av den språkbruken som kom fra Lishaug for eksempel,
196	AUD	jeg tror det er viktig (.) å kunne føre denne diskusjonen på en respektfull måte, vårt forslag, er ikke så veldig radikalt,
197		det kommer ikke til å bety flere senaborter, det viser erfaringer fra Nederland, som for eksempel har, en sånn lov,
198		men det flytter makten, og grunnen til at vi har gått inn for det, er jo at mange kvinner i den situasjonen,
199		som for eksempel har fått beskjed om at e:- =en har, et foster som ikke kan leve opp, at det vil bli dødfødt, selv i magen,
200		opplever nemnden som en belastning, da synes jeg man skal høre på det, og så skal man i hvert fall ha respekt for at vi kan ha ulike syn på det,
201		uten å stemple noen som ytterliggende, =det reagerer jeg på.
202		Vi er alle enige om, at grensen for når det skal kunne tas abort i Norge skal følge levedyktighet, derfor har vi ikke sagt uke tjueto, vi har sagt levedyktighet.
203	ARI	Og når e: (.) hva regner SV som levedyktig [foster?]
204	AUD	[Det er det] ikke vi som regner-
205	ARI	Uke tjueni, [uke tjueto?]
206	AUD	[det er det som-] (.) det er den rammen som i dag gjelder i den norske abortloven, men poenget er at den kan komme til å flytte seg,
207		i tråd med nettopp det som flere er inne på her, at det blir mulig å redde- e: (.) altså at det blir mulig å- (.) for et foster (.) å leve opp til det.
208	ARI	Erna Solberg, det ser ut som at det (.) er et flertall for endring av (0.2) abortloven. Når til og med Venstre (.) går imot det som (.) er ditt sitt standpunkt så (.)
209		ser det ut som det blir det.
210		Ja (.) og (.) jeg mener vi kan diskutere, hvordan nemnden fungerer, =men jeg tror det er litt sånn myter rundt disse nemndene,
211		de fleste av disse nemndene er en samtale med en lege, en samtale med en lege om hvorfor du søker abort, hva er behovene dine, og du kan få støtte i det,
212		=og jeg synes jo at (.) det har vært ganske mange gripende, gode historier fortalt (.) om de som nettopp er i senabort- (.) =spørsmålet, hvor (.)
213		det å kunne snakke med noen, det å faktisk være i en nemnd, som har bidratt til at de har følt at (.) byrden er blitt flyttet litt fra deres skuldre,
214		når de har et alvorlig sykt barn, til å (.) å bestemme seg for å ta senabort, det er faktisk viktig med dette støtteapparatet,
215	ERN	så må vi da se hva slags støtteapparat som kommer- (.) kommer med dette, men jeg tror at vi har funnet godt krysspunkt på tolv uker, og (.)
216		det er noen sånne ting som vi har vært enige om før, for eksempel har vi bredt vært enige om at kjønn ikke skal opplyses før etter tolvte uke,
217		det har jo vært begrunnet i, at det ikke skal opplyses kjønn i den tiden når man har selvbestemt abort, det var begrunnelsen for at vi gjorde det,
218		hvis vi går til 18 uker er kjønn klart (.) da vet du det. Det er en del ting som vil falle (.) i det øyeblikket, og så håper jo jeg,
219		=og jeg tror alle kvinner er veldig opptatte av (.) av (0.2) situasjonen, det er veldig mange kvinner i Norge som har vært i dette,
220		=som vet at det er ekstremt vanskelige saker, både før tolvte uke og etter tolvte uke, men vi flytter noen grenser, hvor en del av de tingene vi har vært enige om for-
221		=for eksempel opplysningen om kjønn, flytter nye grenser, for (.) også at- som kan utvikle seg (.) til å endre hvordan samfunnet ser ut.
222	ARI	Takk skal du ha, Erna Solberg, vi har veldig kort tid igjen i denne sekvensen, men kan du (.) sva- =svare, Jonas Gahr Store, om (.)
223		dette blir et lovforslag som kommer raskt, dersom det blir regjeringsskifte [og du blir statsminister?]
224		[Det kommer ikke] raskere enn e: (0.2) forsvarlig,
225	JON	og jeg bare- jeg- jeg synes det er på en måte, hør Erna Solberg nå snakke om hvor fin abortloven er [og hvor bra den fungerer-]
226	ARI	[Nå har vi 15 sekunder igjen.]
227	JON	Jo jo, men altså hun foreslo innstramning (.) og hun lokket med en innstramning til Ropstad, vi glemmer ikke det,
228		så på en måte å tukle med abortloven, vi ønsker å videreføre [prinsipp.]
229	ERN	[Vi-]
230	JON	=grensen på 18 uker, vi skal utrede hvordan helsehjelpen er god, og så skal vi forhåpentligvis kunne fremme et forslag som samler bredt flertall i Stortinget.
231	ERN	[Vi tok opp et forslag du hadde i skuffen din, Jonas.]
232		[Tusen takk skal dere ha alle i hop,] vi tar en pust i bakken som vi sier, det er ganske varmt i vårt studio her,
233	ARI	men varmere blir det kanskje når vi skal diskutere hvilken regjering vi får etter valget 13. september, og det som de er spente på alle som er her,
234		og sikkert også dere som ser på, det er nemlig, en rykende fersk meningsmåling som var spesiallagd for denne debatten.

VEDLEGG 2

DELTAKER	ORDFORM	ANTALL	LINJE	ORDFORM	ANTALL	LINJE	ORDFORM	ANTALL	LINJE	ORDFORM	ANTALL	LINJE	SUM	TOTALT ANTALL ORD
ARI	FOETUS	1	203										1	4711
	A.P.	4	60, 68, 70, 106										4	
JON	FOETUS	3	10, 32, 175										3	4574
	A.P.	4	10, 36, 36, 51	SVANGERSKAPSANBRUDD	4	10, 13, 15, 35							8	
ERN	FOETUS	3	17, 21, 22	SYKE BARN*	2	21, 214	PREMATURE BARN*	1	25				6	4297
	A.P.	1	20	ABORTERE	1	21	ABORT	4	23, 44, 211, 217	SENBABORT	2	212, 214	8	
KJE	FOETUS	1	66	BARN*	2	66, 188	FOSTER	1	74				4	2834
	A.P.	2	76, 91										2	
AUD	FOETUS	2	199, 207										2	2432
	A.P.	2	192, 197	ABORT	1	193	TAABORT	2	194, 202				5	
TRY	FOETUS	1	133										1	716
	A.P.	2	131, 132										2	
SYL	FOETUS	1	126	LIV	1	127							2	177
	A.P.	1	126										1	
UNE	FOETUS	1	139	TAABORT	2	139, 146							3	279
	A.P.	1											0	
BJØ	FOETUS	2	152, 154										0	210
	A.P.	2											2	
GUR	FOETUS	2	168, 171										0	173
	A.P.	2											2	

* hvorvidt barn kan sies å referere til FOETUS eller ikke, blir problematisert i 5.1 Ordvalg

VEDLEGG 3

IKM FOR ABORTUS PROVOCATUS - KJELL INGOLF ROPSTAD						
EGENSKAPER:		RADIALKATEGORI:	Egenskaper for radialkategori:			
<i>bør reduseres</i>	(V1/76)	"senabort"	<i>radikalt dersom selvbestemt</i>	(V1/63,67,189)		
<i>er et vanskelig spørsmål (tema)</i>	(V1/64)		<i>'uønsket dersom selvbestemt'</i>	(V1/62,67)		
<i>innebærer etiske dilemma</i>	(V1/64)					
<i>utvidelse får konsekvenser</i>	(V1/186)					
<i>'bør begrenses'</i>	(V1/62)	"'fri selvbestemt abort"	<i>noe som SV ønsker skal være lovlig</i>	(V1/91)		
<i>'motsatte av å redde liv'</i>	(V1/66)		<i>'burde være ulovlig'</i>	(V1/92)		
AKTØRER:	KVINNE	Egenskaper for aktør:		FOETUS	Egenskaper for aktør:	
	"kvinne"	<i>er i sårbar/krevende situasjon</i>	(V1/73)	"liv"	<i>kan reddes</i>	(V1/66)
		<i>helse og trygghet bør ivaretas på en etisk forsvarlig måte</i>	(V1/75)			
		<i>bør ha (støtte-)apparat</i>	(V1/185)	"barn"	<i>har rettigheter</i>	(V1/66)
	"gravide"	<i>bør ha (økonomisk) støtte</i>	(V1/77)		<i>risikerer å miste rettigheter</i>	(V1/66)
					<i>kan reddes</i>	(V1/188)
				"foster"	<i>har menneskevern</i>	(V1/74)
					<i>menneskevernet bør styrkes</i>	(V1/74)
	RELATERTE AKTØRER	Egenskaper for aktør:		FAGKYNDIGE	Egenskaper for aktør:	
	"par"	<i>er i sårbar/krevende situasjon</i>	(V1/73)	"nemnd"	<i>er et apparat for kvinner og par</i>	(V1/185)
		<i>bør ha (støtte-)apparat</i>	(V1/185)		<i>bør styrkes</i>	(V1/185)
	POLITIKISKE AKTØRER	Egenskaper for aktør:		"fagfolk"	<i>bør lyttes til</i>	(V1/186)
		<i>bør være mer restriktiv</i>	(V1/62)		<i>'er enige med KrF'</i>	(V1/187)
	"abortloven"	<i>bør ikke inkludere selvbestemmelse etter uke 12</i>	(V1/63,67)			
		<i>bør ytterligere styrke FOETUS' menneskevern</i>	(V1/74)	"jordmødre"	<i>'er fagfolk'</i>	(V1/186-187)
		<i>bør ivareta kvinners helse/trygghet på etisk forsvarlig måte</i>	(V1/75)		<i>'er enige med KrF'</i>	(V1/187)
		<i>ønsker mer restriktiv lov</i>	(V1/62)			
	"KrF"	<i>er imot radikal endring</i>	(V1/63,67)			
		<i>vil redusere ABORTUS PROVOCATUS</i>	(V1/76)			
	<i>har økt støtte til gravide</i>	(V1/77)				
	<i>'mener det samme som fagfolk'</i>	(V1/186-187)				
	<i>ønsker radikal endring</i>	(V1/63)				
"venstresiden"	<i>vil fjerne alle rettigheter til barnet</i>	(V1/66)				
	<i>ønsker fri selvbestemt abort til uke 22</i>	(V1/91)				
	<i>'er Erna Solberg'</i>	(V1/64-65)				
"statsministeren"	<i>er enige om etiske dilemma/vanskelige spørsmål</i>	(V1/64)				

VEDLEGG 4

IKM FOR ABORTUS PROVOCATUS - AUDUN LYSBAKKEN						
EGENSKAPER:		RADIALKATEGORI:	Egenskaper for radialkategori			
innebærer selvbestemmelse (V1/87,90)		"senabort"	er en vanskelig situasjon (V1/192)			
må diskuteres respektfullt (V1/196)			er allerede tillatt innenfor lovens grenser (V1/202,206)			
noe språkbruk i diskusjonen burde unngås (V1/195)			er ikke radikalt dersom selvbestemt (V1/196)			
ulike syn i diskusjonen bør respekteres (V1/200-201)		"selvbestemmelse"	'refererer til selvbestemt ABORTUS PROVOCATUS uke 13-22' (V1/90)			
syn bør ikke stemples som ytterliggående (V1/200-201)			'bør forsvares' (V1/86-87)			
bør følge levedyktighet (V1/202)						
alle er enige om at det bør følge levedyktighet (V1/202)						
AKTØRER:	KVINNE	Egenskaper for aktør:		FOETUS	Egenskaper for aktør:	
	"kvinne"	har selvbestemmelse (V1/87,90)		"foster"	kan leve opp (V1/199)	
		selvbestemmelsen bør forsvares (V1/89)			kan bli dødfødt (V1/199)	
		må vises respekt (V1/191)			er levedyktig etter uke 22 (V1/206)	
		kan ha FOETUS i magen (V1/199)				
		opplever nemnder som belastning (V1/200)				
		bør lyttes til (V1/200)				
	bør få makt til å bestemme på egen hånd (V1/195)					
	RELATERTE AKTØRER	Egenskaper for aktør:		FAGKYNDIGE	Egenskaper for aktør:	
	"familie"	må vises respekt (V1/191)		"nemnd"	'har makt til å bestemme over kvinner'	
		'burde ikke få bestemme over kvinner' (V1/194-195)				
		oppleves som belastning (V1/200)				
POLITISKE AKTØRER	Egenskaper for aktør:					
"abortloven"	bør forsvares (V1/89)					
	innebærer selvbestemmelse (V1/87,90)					
	gir ikke selvbestemmelse etter uke 12 (V1/193-194)					
	burde ikke innebære nemnd (V1/200)					
	endring fører ikke til flere ABORTUS PROVOCATUS (V1/197)					
setter ytre grense, men grense kan endres med tid (V1/206-207)						
"KrF"	forsvarer ikke abortloven (V1/89-90)					
	forsvarer ikke kvinners selvbestemmelse (V1/89-90)					
"Sylvi Listhaug"	fører uakseptabel språkbruk (V1/195)					
"vi" (SV)	har ikke radikalt forslag mener at ABORTUS PROVOCATUS bør følge levedyktighet (V1/202)					

SAMMENDRAG

Student: Vetle Bjørnson Ruud

Veileder: Helga Mannsåker

Tittel: Foster eller menneske?

Undertittel: En kritisk diskursanalyse av språklige valg og argumentasjon i en partilederdebat om abort

Denne oppgaven undersøker hvilke språklige valg partilederne for Norges største partier gjør i diskusjonen om abort, samt hvordan de språklige valgene kan påvirke argumentasjonen de fører. Analyse materialet er partilederdebatte fra 8. september, 2021, som hadde et segment som handlet om hvorvidt grensen for selvbestemt abort skulle beholdes eller utvide. Jeg har utført en kritisk diskursanalyse av dette debattsegmentet for å undersøke partiledernes ytringer, holdninger, og måten de diskuterer med hverandre. Her har jeg særlig basert meg på teoretiske perspektiver fra Norman Fairclough.

Jeg har undersøkt alle diskusjonsdeltakernes ytringer om *abort*, *foster* og andre fenomener og aktører relatert til abort. I arbeidet med analysen har jeg brukt teoretiske perspektiver fra kognitiv lingvistikk og argumentasjonsanalyse. Fra kognitiv lingvistikk har jeg benyttet meg av Lakoffs idealiserte kognitive modeller (IKM), og hans perspektiv på hvordan man rammer inn verden med språket, for å undersøke deltakernes språklige valg. For å undersøke argumentasjonen til deltakerne, har jeg brukt Toulmins modell for strukturering av argumenter, og van Eemeren & Grootendorsts pragma-dialektiske tilnærming til argumentasjon for å gjøre en normativ vurdering av argumentasjonen.

Analysen min viser at partiledernes språklige valg, selv om de tilsynelatende ikke skiller seg veldig mye fra hverandre, indikerer veldig forskjellige forståelser av fenomen som *abort* og *foster*. En grundig analyse av deltakerne Ropstad (KrF) og Lysbakken (SV) sine språklige valg viste også at det er to forskjellige diskurser i debatten, én som vektlegger kvinnens opplevelser med abort, en annen som vektlegger sikkerheten til fosteret. Argumentasjonen som blir brukt i debatten, er mangelfull i form av svak meningsutveksling, men funnene fra denne analysen viser ikke en tydelig sammenheng mellom deltakernes språklige valg og mangel på meningsfull argumentasjon.

ABSTRACT

Student: Vetle Bjørnson Ruud

Supervisor: Helga Mannsåker

Title: Foster eller menneske? (A fetus or a human?)

Subtitle: A critical discourse analysis of linguistic choices and argumentation in a political debate regarding abortion

This dissertation explores what linguistic choices the party leaders from Norway's biggest political parties make in the discussion on abortion, as well as how those choices might influence the argumentation they lead. My material consists of the political debate between the party leaders on September 8., 2021, where they had a segment about whether the limit for self-determined abortion should stay the same, or if it should be expanded. I chose to do a critical discourse analysis of the debate segment to explore the party leaders' statements, stances, and the way they discuss between themselves. The analysis is primarily based on theoretical perspectives from Norman Fairclough.

I have explored all the party leaders' statements about *abortion*, *fetus* and other phenomena and actors related to abortion. To perform the critical discourse analysis, I have used theoretical perspectives from cognitive linguistics and argumentation analysis. From cognitive linguistics I have utilized Lakoffs idealized cognitive models (ICM) and his perspectives on framing of the world through language. To explore the discussants' argumentation, I have utilized Toulmin's model for structuring arguments, and van Eemeren & Grootendorst's pragma-dialectic approach to argumentation to give a normative assessment of the argumentation.

My analysis shows that the party leaders' linguistic choices, even though they appear similar, reveal very different ways to understand phenomena like *abortion* and *fetus*. A thorough analysis of the discussants Ropstad og Lysbakken's linguistic choices also show that there are two discourses in the debate, one where the woman's freedom of choice is in focus, and one where there is a greater focus on the safety of the fetus. The argumentation in the debate is lacking when it comes to the exchange of views, but findings from this analysis do not show a clear coherence between the discussant's linguistic choices and the lack of meaningful argumentation.

PROFESJONSRELEVANS

I min oppgave har jeg ved hjelp av vitenskapelige metoder analysert og kritisk drøftet en politisk debatt av stor samfunnsmessig betydning, som også omhandler et etisk vanskelig spørsmål. Dette kan knyttes til flere av opplæringens verdigrunnlag, som presentert i Kunnskapsløftets (LK20) overordnede del, spesielt til verdigrunnlaget *Kritisk tenkning og etisk bevissthet*:

Opplæringen skal gi elevene en forståelse av kritisk og vitenskapelig tenkning. Kritisk og vitenskapelig tenkning innebærer å bruke fornuften på en undersøkende og systematisk måte i møte med konkrete praktiske utfordringer, fenomener, ytringer og kunnskapsformer. (...) Elevene skal kunne vurdere ulike kilder til kunnskap og tenke kritisk om hvordan kunnskap utvikles (Kunnskapsdepartementet, 2017, p. 6)

Gjennom denne undersøkelsen har jeg tilegnet meg gode ferdigheter i kritisk og vitenskapelig tenkning, noe som gir meg et godt grunnlag for å dele dette videre til elevene. I et stadig mer komplisert samfunn mener jeg at spesielt kritisk tenkning er en vesentlig del av elevers danning for å bli gode samfunnsborgere. Undersøkelsen har også vist hvor mye av politikernes meninger som blir avslørt ved hjelp av grundig analyse, noe som viser viktigheten av å kunne kritisk vurdere det som blir formidlet.

Undersøkelsen min kan også knyttes mer direkte til min fremtidige lærerpraksis. Både metodene og teoriene jeg har benyttet meg av i denne oppgaven, kan knyttes til flere av kompetansemålene fra læreplanen i norsk for vg3. Jeg kan spesielt trekke frem to av dem:

- Analysere uttrykksformer i sammensatte tekster i ulike medier og vurdere samspillet mellom dem
- Orienter seg i faglitteratur, vurdere kilder kritisk og skrive fagartikler som greier ut om og drøfter norskfaglige emner.

Dette viser at teoriene og metodene jeg har benyttet meg av i denne oppgaven er en del av det elevene selv skal lære i sin opplæring. Oppgaven kan altså tett knyttes opp mot verdigrunnlaget som ligger til grunn for elevers opplæring.

LITTERATURLISTE FOR PROFESJONSRELEVANS

Kunnskapsdepartementet, 2017. *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Udir.

Tilgjengelig ved: <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del?kode=nor01-06&lang=nob>

[Funnet 8. mai 2023].

Utdanningsdirektoratet, 2020. *Læreplan i norsk (NOR01-06)*.

Tilgjengelig ved: <https://www.udir.no/lk20/nor01-06/kompetansemaal-og-vurdering/kv115>

[Funnet 8. mai 2023].